

Møte tirsdag den 6. juni 2017 kl. 10

President: Marit Nybakk

Dagsorden (nr. 90):

1. Innstilling fra finanskomiteen om Perspektivmeldingen 2017
(Innst. 358 S (2016–2017), jf. Meld. St. 29 (2016–2017))
2. Innstilling fra finanskomiteen om Forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2016
(Innst. 357 S (2016–2017), jf. Meld. St. 26 (2016–2017))
3. Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø, Ingunn Gjerstad og Torgeir Knag Fylkesnes om urfolks rettigheter i retningslinjene for Statens pensjonsfond utland
(Innst. 353 S (2016–2017), jf. Dokument 8:17 S (2016–2017))
4. Innstilling fra finanskomiteen om Rapport fra Norges Banks representantskap for 2016
(Innst. 339 S (2016–2017), jf. Dokument 9 (2016–2017))
5. Innstilling fra finanskomiteen om Finansmarkedsmeldingen 2016–2017
(Innst. 360 S (2016–2017), jf. Meld. St. 34 (2016–2017))
6. Innstilling fra finanskomiteen om Endringer i hvitvaskingsloven og verdipapirhandelloven (beløpsgrense for kontantvederlag mv.)
(Innst. 296 L (2016–2017), jf. Prop. 76 L (2016–2017))
7. Innstilling fra finanskomiteen om Statsrekneskapen 2016
(Innst. 365 S (2016–2017), jf. Meld. St. 3 (2016–2017))
8. Innstilling fra næringskomiteen om Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Filippinene av 28. april 2016
(Innst. 384 S (2016–2017), jf. Prop. 111 S (2016–2017))
9. Innstilling fra næringskomiteen om Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Georgia av 27. juni 2016
(Innst. 383 S (2016–2017), jf. Prop. 113 S (2016–2017))
10. Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i aksjelovgivningen mv. (modernisering og forenkling)
(Innst. 366 L (2016–2017), jf. Prop. 112 L (2016–2017))
11. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Pollestad og Heidi Greni om en stortingsmelding om handelsnæringen
(Innst. 345 S (2016–2017), jf. Dokument 8:134 S (2016–2017))
12. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø og Torgeir Knag Fylkesnes om endring i omstillingslova
(Innst. 347 S (2016–2017), jf. Dokument 8:117 S (2016–2017))
13. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Line Henriette Hjemdal, Rigmor Andersen Eide, Geir Sigbjørn Toskedal og Geir Jørgen Bekkevold om nedsettelse av offentlig utvalg som skal foreta en gjennomgang av konkurransesituasjonen på norsk sokkel
(Innst. 344 S (2016–2017), jf. Dokument 8:128 S (2016–2017))
14. Stortingets vedtak til lov om Statens undersøkelseskomisjon for helse- og omsorgstjenesten
(Lovvedtak 92 (2016–2017), jf. Innst. 327 L (2016–2017) og Prop. 68 L (2016–2017))
15. Stortingets vedtak til lov om endringer i arbeidsmiljøloven (varsling og arbeidstid)
(Lovvedtak 93 (2016–2017), jf. Innst. 303 L (2016–2017) og Prop. 72 L (2016–2017))
16. Stortingets vedtak til lov om endringer i sosialtjenesteloven (kommunens adgang til å gi kontaktopplysninger og opplysninger om oppholdssted til politiet og kriminalomsorgen)
(Lovvedtak 94 (2016–2017), jf. Innst. 333 L (2016–2017) og Prop. 108 L (2016–2017))
17. Stortingets vedtak til lov om klimamål (klimaloven)
(Lovvedtak 95 (2016–2017), jf. Innst. 329 L (2016–2017) og Prop. 77 L (2016–2017))
18. Stortingets vedtak til lov om endringer i motorferdselloven (forsøksordning for catskiing)
(Lovvedtak 96 (2016–2017), jf. Innst. 328 L (2016–2017) og Prop. 83 L (2016–2017))
19. Stortingets vedtak til lov om endringer i vannressursloven og jordlova (konsesjonsplikt for grunnvannstiltak og unntak fra omdisponeringsforbudet)
(Lovvedtak 97 (2016–2017), jf. Innst. 309 L (2016–2017) og Prop. 97 L (2016–2017))
20. Referat

*Minnetale over tidligere stortingsrepresentant
Rolf Fjeldvær*

Presidenten: Ærede medrepresentanter! Den 25. april 2017 døde tidligere stortingsrepresentant Rolf Fjeldvær fra Hitra, 91 år gammel.

Han representerte Arbeiderpartiet og Sør-Trøndelag i fire perioder, fra 1965 til 1981. I løpet av denne tiden var han bl.a. medlem av protokollkomiteen, kirke- og undervisningskomiteen og sjøfarts- og fiskerikomiteen, mens han de siste åtte årene var nestformann i samferdselskomiteen. Fra 1973 til 1981 satt han også i Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomiteen, og det ble sagt at han på Stortinget var blant Trygve Brattelis mest betrodde. I to av årene da Bratteli var formann i Arbeiderpartiets gruppestyre, var Fjeldvær nestformann.

I sitt yrkesliv var Fjeldvær lærer, skoleinspektør og skolesjef. Og som Arbeiderparti-politiker var han det man kalte «av den gamle skole». Han ble omtalt som «kraftsosialist» og så det som en hedersbetegnelse. Som del av en generasjon sterkt opptatt av å bygge landet så han den store betydningen av vannkraften. Han jobbet hardt for utbyggingen av Orkla/Grana-vassdraget, og vant fram. Dette var en viktig sak for Sør-Trøndelag Arbeiderparti, og blant dem som husker Fjeldvær fra stortingstiden, omtales han som en «høvding» for Trøndelag på Stortinget.

Også når det gjaldt politikkens form, var Fjeldvær av den gamle skole. Han blir omtalt som tenksom og lyttende, en som var lite glad i lettvintheter. Han var opptatt av det grundige politiske håndverket, det politiske lagspillet og den lojale partibyggingen, og han var tilsvarende lite begeistret for det han så som en utvikling mot mer personfokus i politikken.

Rolf Fjeldværs livslange samfunnsengasjement var preget av hans omtanke for svake grupper. Han ledet styringsgruppen som beredte grunnen for det man på Hitra i dag kjenner som vekst- og attføringsbedriften Dalpro, og satt som styreleder de elleve første årene. I hans ånd utviklet denne bedriften seg videre, og blant 220 kandidater ble den i 2016 kåret til «Årets vekstbedrift».

Fjeldvær understreket ofte at mennesker som av ulike årsaker har fått et svakt utgangspunkt i livet, ikke bare har mye positivt å bidra med i samfunnet, men at det er deres fulle rett å få gjøre nettopp dette.

Hans engasjement for svake gruppers rett til arbeid og aktiv samfunnsdeltakelse ble også trukket fram da han i 2003 mottok Kongens fortjenstmedalje i gull for sitt livslange virke.

Vi lyser fred over Rolf Fjeldværs minne.

Representantene påhørte stående presidentens minnetale.

Presidenten: Representantene Lisbeth *Berg-Hansen* og Mazyar *Keshvari*, som har vært permitterte, har igjen tatt sete.

Følgende innkalte vararepresentanter tar nå sete:

For Aust-Agder fylke: Lene *Langemyr*

For Sør-Trøndelag fylke: Ferhat *Güven*

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten vil foreslå Sverre Myrli. – Andre forslag foreligger ikke, og Sverre Myrli anses enstemmig valgt som settepresident for dagens møte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet om nødvendig fortsetter utover kl. 16.

Sverre Myrli overtok her presidentplassen.

Sak nr. 1 [10:05:07]

Innstilling fra finanskomiteen om Perspektivmeldingen 2017 (Innst. 358 S (2016–2017), jf. Meld. St. 29 (2016–2017))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 35 minutter, og at taletiden blir fordelt slik: Arbeiderpartiet 30 minutter, Høyre 25 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Venstre 5 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter og Miljøpartiet De Grønne 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen.

Videre foreslås det at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Svein Flåtten (H) [10:06:32] (ordfører for saken): Jeg er glad for at et stort flertall av partiene i Stortinget får øye på omtrent det samme som regjeringen når de løfter blikket og ser fremover – de perspektivene som kommer til å møte oss. Så er det selvfølgelig forskjeller, og det ser man av innstillingen, men på veldig mange sentrale områder deler Stortinget oppfatninger om hva som vil være viktig.

Først og fremst har vi en utfordring i at mange flere blir eldre i årene som kommer. Det er en demografisk utvikling som innhenter oss, enten vi vil eller ikke – men som regel vil vi jo det, for alternativet er ikke særlig aktuelt. Denne demografiske endringen over tid er vår kanskje største utfordring. Det betyr at vi må ha flere, ikke færre, i arbeid i årene som kommer. Høy sysselsetting er bærebjelken i vårt velferdssamfunn. Samtidig er det en helt vesentlig livskvalitet for den enkelte å ha en jobb som sikrer inntekt, sikrer personlig utvikling gjennom livet, og det er også det som mest utjevner forskjeller i samfunnet. Det å ha en jobb og ikke ha en jobb er det som skaper forskjeller, det som skaper ulikhet.

I tillegg er det en sentral balanse for staten mellom hvor mange som bidrar til samfunnets inntekter, og hvor mange som mottar fra samfunnet. Hvis for mange blir stående utenfor arbeidslivet, blir byrdene større på færre. Fundamentet for velferdssamfunnet forvitrer. Dette er en utfordring som bare kan håndteres gjennom å legge til rette for at flest mulig kommer i jobb. Hovednøkkelen er, som angitt i perspektivmeldingen, en stadig bedre utdannet og mer kompetent befolkning som kan ivareta fremtidens jobber og bidra i den internasjonale og globale konkurransen mellom bedriftene som vi ser. Vi trenger flere med høyere akademisk kompetanse, flere med gode fagutdanninger, flere som bidrar til økt digitalisering og bruk av stadig forbedret teknologi i verdiskapingen.

Vi trenger også en best mulig integrering i arbeidslivet, ikke minst av innvandrere. Den internasjonale migrasjonen er uforutsigbar. Det har vårt land nylig erfart. God språkopplæring og god utdanning, ikke minst gjennom raskt å komme inn i arbeidslivet, er den beste politikk for den enkelte innvandrer og styrker bærekraften i vårt velferdssamfunn, et velferdssamfunn som trykker alle gjennom sine tjenester, men som først og fremst og fremfor alt er et sikkerhetsnett for dem som trenger det, og dem som av forskjellige grunner faller utenfor underveis.

Samtidig må vi sørge for at folk ikke bare lever lenger – det gjør vi jo – men også at vi jobber lenger. Ellers får vi ikke bærekraft i dette. Kanskje skal vi ikke jobbe lenger hver dag – utviklingen synes å gå i motsatt retning – men lenger utover i alder, når vi kan. Skatte- og trygde-systemene må gjøre det mer lønnsomt å jobbe og å jobbe lenger. Skattesystemene må gjøre det mer lønnsomt å investere, investere mer og i de riktige tingene som gir arbeidsplasser og bidrar til vekst.

Vi har små forskjeller og liten ulikhet i Norge. Norge skårer høyest på indikatorer for livskvalitet og livsglede. Så vil vi senere i debatten – ser jeg av merknadene – sikkert få høre mye om at forskjellene er økende, og at vi går mot noe som kanskje ligner mer et klassedelt samfunn. Vi har små forskjeller i Norge. Vi har hatt det lenge. Vi kommer til å fortsette å ha det, uansett hvordan man måler, uansett hvordan man argumenterer, økonomisk, sosialt og geografisk. Den neste generasjons muligheter er også på en helt annen måte enn for et par generasjoner siden uavhengig av foreldregenerasjonen og ikke minst uavhengig av hvor man bor i landet. Den utviklingen vil fortsette. Det legger perspektivene i denne meldingen til rette for.

Vårt land har store ressurser, ikke minst gjennom oljen og inntektene derfra, som vi klokkelig har vekslet om i andeler i et differensiert næringsliv over hele verden, en unik buffer for et land som har gode muligheter også utenom oljen, ikke minst i fisk, mineraler og høy kompetanse hos befolkningen. Det blir sentralt fremover å bruke våre ressurser, ikke minst de store som årlig kanaliseres gjennom offentlig sektor, på en mest mulig effektiv måte. Vi har gode offentlige velferdsordninger, men må hele tiden passe på at ressursene brukes effektivt, og at vi holder produktiviteten oppe, også i offentlig sektor.

Det samme gjelder i privat sektor. Der har produktivtetsveksten falt de siste ti årene. Det er i tillegg en økt utfordring at petroleumsnæringen ikke vil være den samme vekst- og produktivtetsmotor som før. På lengre sikt vil oljeaktiviteten kunne bety mindre for vårt land, men den vil fortsatt være betydelig. Den må derfor fortsatt ha stabile og forutsigbare rammebetingelser og må sikres tilgang til nye arealer. Skatteregimet for petroleumsnæringen har tjent oss vel og bør ligge fast. Kompetanseoverføring fra olje til andre næringer vil bli stadig viktigere. En fremtidig vekst vil komme i næringer med mindre avkastning enn i olje, og vi må derfor legge til rette for og omstille til et næringsliv som er tilpasningsdyktig, og som tiltrekker seg kapital.

Skattereformer med planlagte reduksjoner i selskaps-skatten og skatten på arbeidende kapital vil derfor være et godt virkemiddel for å redusere kapitalkostnadene for norske virksomheter. Samtidig krever fortsatt velstandsvekst en politikk som fremelsker innovasjon og videreutvikling, ikke minst i kombinasjon med nødvendige reformer av offentlig virksomhet. Så må vi forberede oss ytterligere på det grønne skiftet, som er i gang, og som vil være sentralt for næringspolitikken i overskuelig fremtid. Samfunnets virkemidler må settes inn slik at globale utslipp reduseres, og må ikke virke konkurransevridende for norske virksomheter. Samtidig må vi internasjonalt forberede oss på den økte proteksjonismen og den mer introverte politikken vi ser konturene av i flere land. Vårt land, av alle, er avhengig av verden rundt oss, og vi må bidra det vi kan til å opprettholde internasjonal handel og forbindelse mellom landene.

Vi er avhengig av tilgang til større markeder. Jeg er derfor glad for at i hvert fall et solid flertall i komiteen slutter seg til at vår lille, åpne økonomi og dermed vårt velferdssamfunn er avhengig av verden rundt oss, ikke minst vår tilknytning til de europeiske markeder gjennom EØS-avtalen og andre internasjonale handelsavtaler. Det vil være et helt sentralt arbeid for enhver fremtidig regjering å slå ring om vårt velferdssamfunn slik at vi kan bevare og styrke

våre avtaler om mest mulig frie bevegelser av varer, tjenester og ikke minst investeringer.

Landets finansformue i Statens pensjonsfond utland understøtter over tid den økonomiske utviklingen. Jeg er glad for at komiteen støtter en forventet realavkastning på 3 pst. for uttak fra fondet, men at en også legger til at finanspolitikken skal tilpasses situasjonen i norsk økonomi slik at svingninger i produksjon og sysselsetting kan utjevnes – slik det har vært gjort særlig de siste tre årene som nå er gått siden oljeprissjokket rammet norsk økonomi. Jeg oppfatter også at Stortinget fortsatt stiller seg bak hovedprioriteringen fra 2001 om at oljeengebruken skal innrettes mot infrastruktur – dvs. veier og jernbane – kunnskap og vekstfremmende skattelettelser som kan skape nye og omstilte arbeidsplasser, men også sikre de eksisterende. Det må vi aldri glemme.

Arbeidet med en mer effektiv organisering av offentlig forvaltning er krevende, både praktisk og ikke minst politisk, men det er nødvendig for at vi stadig skal kunne tilby forbedring i tjenestetilbudet uansett hvor i landet folk bor. Alternativet for å møte det stadig økende inndekkingsbehovet i offentlig sektor er økt sysselsetting – det må vi få til – mer effektiv forvaltning, økt privat medfinansiering eller rett og slett økte skatter, men ingen av disse alternativene kan alene være løsningen på fremtidens finansieringsutfordringer når det gjelder velferdssamfunnet. Det er rundt disse vurderingene at komiteen selvfølgelig deler seg i synspunkter på hvordan man skal løse denne finansieringen av vårt velferdssamfunn.

Vi har et meget godt utgangspunkt – det er det ingen tvil om – men vi står også overfor betydelige utfordringer. Noen av dem kjenner vi, andre kjenner vi ikke. Tross vår høyt utdannede befolkning og vårt produktive næringsliv trenger vi omstilling. Vi trenger økt yrkesdeltakelse, og vi trenger å få mer ut av offentlige ressurser. Det vil være helt sentralt sammen med et aldri hvilende arbeid for internasjonal handel og internasjonalt samarbeid. Det har gitt vårt land, og det har gitt Europa, både fred og økonomisk vekst over svært lang tid. Samtidig er det viktig at vår solide statsøkonomi ikke blir en sovepute for ikke å foreta de nødvendige systemreformer i samfunnet over tid.

Jonas Gahr Støre (A) [10:16:27]: Valget til høsten er viktig for Norge. Det er et veivalg i mange enkeltsaker, og det er et verdivalg. Det handler om hva slags Norge vi vil være. For velgerne er det et valg mellom to tydelige alternativer – en regjering av Fremskrittspartiet og Høyre på den ene siden og en Arbeiderparti-ledet regjering på den andre.

Perspektivmeldingen trekker opp de lange linjene for vårt samfunn, flere tiår fram i tid. Omtalen av utfordringene kan mange slutte seg til: Arbeid til alle er nøkkelen til finansieringen av det spleiselaget velferdsstaten er. Flere må få muligheten til å arbeide. Det økonomiske handlingsrommet framover blir mindre, særlig etter Høyre-Fremskrittsparti-regjeringens rekordhøye oljeengebruk. Samtidig trengs det nye, store investeringer, særlig innen omsorg for våre eldre, ny teknologi, kunnskap og kompetanse. Skal vi ta vare på vår samfunnsmodell, må vi forbli et teknologisk moderne, produktivt og nysgjerrig samfunn med små forskjeller, deltakelse fra alle og likeverdige muligheter i hele landet.

Det er i svarene på disse utfordringene at alternativene skiller lag, som representanten Flåtten korrekt sa. Det er her både veivalg og verdivalg kommer klart til syne.

Høyre-Fremskrittsparti-regjeringens politikk svarer ikke på utfordringene den selv beskriver. Den tar oss i feil retning. Det har de fire årene vist. Såkalt vekstfremmende skattekutt gir ikke vekst eller flere nye arbeidsplasser. En høyrepolitikk som øker forskjellene, svekker mulighetene til omstilling og felles innsats. En passiv næringspolitikk griper ikke mulighetene Norge har med sine fortrinn. En uhemmet pengebruk har økt underskuddene og satt kort-siktighet foran langsiktighet.

I en krevende tid der vi trenger å stå sammen, har statsråder sådd splid der de burde ha samlet. Vi har ikke råd til fire nye år med usosiale skattekutt, økende underskudd på statsbudsjettet og en politikk som mislykkes med det aller viktigste – å få flere i arbeid.

Det haster derfor med å gjøre det viktigste for Norge til det viktigste i norsk politikk – og til det viktigste i den økonomiske politikken. Derfor har Arbeiderpartiet skrevet en egen perspektivmelding, og den gir våre svar på de utfordringene vi mener vi nå står overfor.

Mye er bra i Norge. Vi har mange muligheter. Nå går det litt bedre med norsk økonomi. Det gleder vi oss over. Men som sentralbanksjefen sa i februar: Omstillingene ligger foran oss. I vårt svar på perspektivmeldingen skisserer vi fem utviklingstrekk som må snus.

For det første: Andelen som er i jobb, var i fjor på sitt laveste på tyve år, og den faller. På Fremskrittspartiet og Høyres vakt skapes det for få arbeidsplasser i privat sektor. Flere må arbeide.

For det andre: Fremskrittspartiet og Høyre har gjort det mindre attraktivt å organisere seg og mer attraktivt å ansette folk på utrygge kontrakter. Den utviklingen må snus, det må ryddes opp i arbeidslivet.

For det tredje: De økonomiske forskjellene øker. Det er dårlig for tillit og samhold i samfunnet, og det svekker vår omstillingsevne. Også den utviklingen må snus.

For det fjerde: Produktivitetsveksten i Norge er nær null. Den må opp.

Og for det femte: Velferdsstaten er ikke bærekraftig med dagens kurs. Derfor må vi føre en økonomisk politikk og en politikk for offentlig sektor som gjør oss i stand til å betale for en velferdsstat i verdensklasse, også for dem som blir eldre i årene som kommer, også for våre barn og barnebarn lenger fram i tid.

Disse utfordringene er store hver for seg. I kombinasjon er de svært store. Sammenlignet med perspektivmeldingen i 2013 er anslagene for årlig produktivitetsvekst fram mot 2060 nedjustert fra 1,8 pst. til 1,5 pst.

Solberg og Jensen har feilet i det de for få år siden mente var aller viktigst – å øke produktivitetsveksten. Samtidig opplever vi at andelen som er uten arbeid, er rekordhøy og økende. Særlig har ungdom fått det mer krevende på arbeidsmarkedet.

Denne kombinasjonen, minkende andel i arbeid og svak produktivitetsutvikling, er svært uheldig. Vi må gjøre mer for å få flere i jobb. Vi må gjøre mer for at vi igjen får produktivitetsvekst.

Skal vi lykkes med å løse disse utfordringene, trenger vi til fulle kvalitetene i den norske modellen. Norge er, som en av verdens mest åpne økonomier, som representanten Flåtten også omtalte, utsatt for krefter som virker på

alle land. Møter vi passivt endringer fra ny teknologi, globalisering og migrasjon, så øker forskjellene.

Utviklingen må møtes av en fast politisk vilje til å gi alle like muligheter, i by som i land. Økende økonomisk ulikhet er et av de største samfunnsproblemene i mange land over hele verden. Vi må ikke la ulikhetene bite seg fast hos oss. Derfor trengs en annen politisk vilje enn den dagens regjering viser, der Fremskrittspartiet har programfestet at det ikke er en politisk oppgave å redusere forskjeller. Ja, noen mener det følger av utviklingen at det er mindre rom for politikk i dag, at politikk ikke nytter, at mennesker og samfunn må tilpasse seg kreftene.

Arbeiderpartiet mener det er motsatt. Politikk nytter.

Dette er nettopp tid for å mobilisere politisk vilje for å:

- styrke våre samfunn, de lokale og det nasjonale, små og store fellesskap
- gi trygghet for familien, gjøre en innsats for å gi barna våre en god start i livet, gi trygghet for våre eldre – en politikk for likestilling og like rettigheter som gir alle en sjanse
- støtte nye næringer der vi har spesielle forutsetninger, som vår rene kraft og foredling av våre naturressurser, havets enorme muligheter
- satse politisk sammen med partene i arbeidslivet og kunnskapsinstitusjonene våre for å sikre at alle får kunnskap og opplæring gjennom hele livet – livslang læring, i møte med et arbeidsliv som krever oppdatert kompetanse

Men på område etter område forsterker høyresidens politikk negative utviklingstrekk. I land etter land der de styrer, står skattekutt øverst på listen av satsinger, mest til dem med mest fra før – så også i Norge. Ulikhetene øker. Et stort og voksende samfunnsproblem blir dermed større. Det er det høyrepartiene etterlater seg: feil politikk på feil tidspunkt.

Arbeiderpartiet vil føre en mer offensiv politikk for trygt arbeid til alle og kompetanse gjennom hele livet – skape og dele, plikter og rettigheter, i den rekkefølgen. Det skal vi klare. Det er politikk vi skal gjennomføre etter stortingsvalget til høsten.

Men vi kan si klart fra allerede nå: Det blir krevende – og mer krevende etter fire år med Høyre og Fremskrittspartiets politikk i regjering. Handlingsrommet er nærmest brukt opp av Fremskrittspartiet og Høyre. På fire år har de økt oljepengetruken mer enn på de tolv foregående, inkludert finanskrisebudsjettet i 2009.

Siv Jensen ble den første finansministeren i historien til å gjøre uttak fra pensjonsfondet. De nærmeste årene er det ikke rom for noen ytterligere opptrapping i bruken av oljeinntekter. Erna Solbergs regjering har effektivt redusert kommende regjeringers handlingsrom til å møte framtidige utfordringer.

Derfor, nå som prioriteringene blir mye tøffere, er det enda viktigere at vi klarer å gjøre det viktigste – det viktigste, det rettferdige, det som bygger på det beste ved Norge. Vi skal investere mer, ikke mindre, i fellesskapsløsninger og de viktigste oppgavene våre. Når prioriteringene blir tøffere, betyr veivalgene og verdivalgene mer.

Arbeiderpartiets perspektivmelding legger på en rekke punkter fram konkret politikk. La meg nevne det i kortform.

For det første: En trygg økonomisk politikk og en aktiv næringspolitikk vil gi flere arbeidsplasser i privat sektor.

Vi vil digitalisere industrien, etablere verdiskapingsprogrammer innenfor strategisk viktige næringer som havnæringene. Vi vil bruke det statlige eierskapet til å sikre at viktige kompetansemiljøer forblir i Norge, og bruke offentlige anbud for å bygge hjemmemarkeder som i sin tur kan skape eksportmuligheter. Vi skal ha en verdensledende offentlig sektor, bygget i tillit på dyktige og kompetente ansatte. Vårt helsevesen skal være verdensledende innen e-helse innen midten av 2020-tallet – for å nevne noe.

For det andre og like viktig: en langt kraftigere satsing på kompetanse – læring gjennom hele livet, en mer ambisiøs kompetansopolitikk for å få flere i arbeid. For mange av dem som ikke er i jobb i dag, er ikke kvalifisert for oppgaver i et høyproduktivt norsk næringsliv. Derfor vil Arbeiderpartiet prioritere læring gjennom hele livet – fra mer fagpersonell i barnehagene til tidlig innsats i skolen, en markert økt satsing på yrkesfagene til en bred kompetansereform for arbeidslivet utviklet i tett samarbeid med partene i arbeidslivet og utdanningsinstitusjonene våre.

Dette er vårt svar i møte med den svake produktivitetsutviklingen. Produktiviteten skal opp fordi vi igjen skal bli best på å ta i bruk ny teknologi og nye måter å løse arbeidsoppgavene på. Da må vi ha verdens mest kompetente arbeidsstyrke. Sammen med partene i arbeidslivet skal vi virkeliggjøre denne visjonen og sette i gang fra dag én.

For det tredje vil Arbeiderpartiet redusere, ikke øke, forskjellene i Norge. Det viktigste er å sørge for at flere kommer i arbeid. Vi vil styrke det organiserte arbeidslivet, bl.a. ved å doble fagforeningsfradraget og skjerpe regelverket mot useriøse tilstander og kontrakter. Vi vil gjøre skattesystemet mer omfordelende og satse sterkere på lønnstilkudd til bedrifter som ansetter personer som sliter med å komme seg i jobb.

For det fjerde: Vi skal gi våre eldre verdighet og trygghet – et løft innen velferdsteknologi som kan gjøre det mulig for flere å bo hjemme så lenge de selv vil, en kommunøkonomi som gir trygghet – også for våre eldre.

Og for det femte: klima. Arbeiderpartiet la i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2017, som det første politiske partiet i Norge, fram konkrete forslag om hvordan vi skal nå målet, skritt for skritt, om å kutte klimagassutslippene med 40 pst. innen 2030 sammenlignet med 1990-nivå.

Dette følger vi lojalt og ambisiøst opp. Utslippene skal ned, og det på en måte som skaper nye industrielle muligheter i lavutslippssamfunnet.

Så hører jeg at høyrepartiene påstår at de stiller seg bak noe av den samme politikken. Det er bare det at etter de fire årene vi nå legger bak oss, har Fremskrittspartiet og Høyre stadig vanskeligere for å bli trodd når de sier det. De har vanskeligere for å bli trodd fordi de faktiske resultatene etter fire år på så mange områder er dårlige, med økende ulikhet, økende underskudd, svakere produktivtvekst og en lavere andel i jobb. De har vanskelig for å bli trodd fordi de ikke prioriterer det viktigste. Tidlig innsats i skolen har år for år blitt avspist med små summer. Våre forslag er stemt ned. Nå, på tampen, lover Erna Solberg at dette blir det neste store. Det står ikke til troende.

Fremskrittspartiet og Høyre sliter med å bli trodd fordi det i neste stortingsperiode ikke er mulig å øke oljepengebruken i nærheten av så mye som de fire siste årene. Det skal regjeringen ha: Den sier det selv. Handlingsrommet er marginalt. Og det er allerede brukt opp mange ganger på

Høyre og Fremskrittspartiets løfter om skattelett og en lang rekke valglofter.

Vi kjenner fra Høyre og Fremskrittspartiets historie hva som vil skje dersom dette får fortsette: Underskuddene vil øke, og skattelett er til syvende og sist viktigere enn skole og eldreomsorg.

Arbeiderpartiet viser fram et troverdig økonomisk alternativ med et ansvarlig skatteopplegg som gir lavere eller uforandret inntektsskatt for tre av fire og en noe høyere inntekts- og formuesskatt for dem av oss med mest. Ni av ti pensjonister skjermes. Vi sier klart ifra om hvordan disse midlene skal anvendes – bl.a. til satsing på tidlig innsats for våre barn og en verdig omsorg for våre eldre.

Regjeringspartiene gjør på sin side opp regning uten vert. Høyre og Fremskrittspartiet annonserer kutt på et sted mellom 20 mrd. kr og 50 mrd. kr uten å fortelle hvordan dette skal henge sammen med utviklingen de selv skisserer i perspektivmeldingen. Det er uansvarlig.

Valget til høsten er et veivalg og et verdivalg. Det handler om hva slags Norge vi vil ha, og hva slags Norge vi vil være.

I mange land opplever de nå svakere fellesskap og økende forskjeller. Det er gift mot omstilling. Dit vil ikke vi. Det valget står nå. Hvis alle skal med, må vi styrke, ikke svekke, det som har gjort Norge til et av verdens beste land å bo i – satsing på kompetanse og produktive jobber, trygghet for våre eldre, en velferdsstat i verdensklasse, små forskjeller, et organisert arbeidsliv og mange i arbeid.

Hans Andreas Limi (FrP) [10:30:21]: Norge er godt rustet til å møte fremtidens utfordringer. Vi har høy arbeidsdeltakelse, store naturressurser, høy kompetanse og solide finanser. Velstanden er jevnt fordelt sammenlignet med de fleste andre land, og folk flest har i stor grad ressurser, frihet og mulighet til å styre sine liv etter egne vurderinger, ønsker og behov – altså et veldig godt utgangspunkt, selv om vi har vært igjennom en lavkonjunktur siden 2014 og fortsatt er preget av reduserte investeringer i petroleumssektoren og lavere oljeprisnivå.

Debatten om den forrige perspektivmeldingen, i 2013, synliggjorde de politiske skillelinjene og uenighet om bruk av virkemidler for å nå viktige samfunns mål. Felles for alle som deltok i debatten den gang, var at ingen kunne forutsi at oljeprisen skulle falle som en stein allerede sommeren 2014. Det viser at fremtiden er usikker, og at vi som folkevalgte ikke må overfokusere på pengebruk og bevilgningenes størrelse, men vri fokus over på prioritering av ressursene, kostnadseffektive løsninger innenfor offentlig forvaltning og tjenesteproduksjon og måle resultatene av politiske vedtak. Mindre retorikk og mer substans i den politiske debatten kan faktisk bidra til å berike det norske folk.

De gylne årene er over, blir det hevdet. Det er kanskje mer presist å si at de gylne oljeårene er i ferd med å fases ut, i den forstand at vi må ha større fokus på annen industriell utvikling, samtidig som vi opprettholder olje- og gassproduksjonen for å møte økende etterspørsel etter rene norske produkter. De store skiftene kommer ikke over natten, og ny industri trenger tid på innovasjon, kommersialisering og etablering i markedet. Det er ikke slik at fornybarsektoren plutselig er både lønnsom og kommersielt tilpasset markedets behov. Denne utviklingen skjer over tid og med store politiske bidrag for å få frem ny teknologi.

Lønnsomheten i fornybarsektoren kommer, og enkelte segment er allerede lønnsomme fordi de store industrielle lokomotivene investerer i sektoren og bruker sin kompetanse til å utvikle kostnadseffektive løsninger. Det skaper både nye produkter og nye arbeidsplasser, som vil bidra til fortsatt vekst og velstand i Norge og i resten av verden.

Ensidige forsøk på å avvikle norsk olje- og gassproduksjon tilrettelegger for mindre kostnadseffektive og mer forurensende løsninger på kort sikt, fordi verdens etterspørsel etter energi ikke avtar, men øker. I tillegg vil begrensninger på utvinning av norsk olje og gass sette nærmere 200 000 arbeidsplasser i spill og undergrave fremtidige generasjoners mulighet til frihet og velstand. Vi skal leve av oljen i mange år, men vi må fortsatt gjøre det mer lønnsomt å satse på ny teknologi og å etablere fremtidens arbeidsplasser, bl.a. ved å senke skatter, tilpasse oss konkurrerende land, styrke utdannings- og kompetansemiljøene og bygge ut norsk infrastruktur til beste for bedriftene og folk flest.

I likhet med tidligere meldinger legger perspektivmeldingen 2017 hovedvekten på en analyse av sentrale økonomiske utfordringer som Norge står overfor de kommende tiårene. Men i tillegg peker denne meldingen også på regjeringens strategier for å møte utfordringene vi stilles overfor, dvs. ikke bare analyser, men politisk retning og veivalg.

Fremtiden skapes – den vedtas ikke, og de viktigste beslutninger for fremtidig vekst og velstand gjøres hver dag av enkeltmennesker, familiene, bedriftene og mange små og store institusjoner i samfunnet. Politiske vedtak gir føringer, regler og rammer for aktiviteten i samfunnet, men det er de små og store beslutningene hos de ulike aktørene som i sum bidrar til å realisere våre samfunns mål.

En hovedmålsetting for Norge de neste årene må være å sikre alle like muligheter til utdanning og arbeid, tilrettelegge for flere arbeidsplasser i privat sektor og opprettholde et sosialt sikkerhetsnett som fanger opp dem som faller utenfor, og som ikke kan leve av egen arbeidsinntekt.

Hvordan skal vi så realisere et slikt mål og en slik ambisjon for samfunnsutviklingen? Perspektivmeldingen peker på behovene for økt produktivitet, økt sysselsettingsandel, flere må stå lenger i arbeid, og flere må over fra deltid til heltid. Samtidig må vi effektivisere offentlig ressursbruk og få mer ut av pengene som brukes på velferd.

Det finnes ulike løsninger for å saldere fremtidige budsjetter. Noen mener at skattene må økes for å sikre staten større inntekter. Fremskrittspartiet er helt uenig i den løsningen. Det finnes ingen eksempler på at økt skatt gir mer eller bedre velferd, snarere tvert om.

Jobber vi mer, blir det vinn-vinn. Flere i jobb senker trygdeutgiftene, øker verdiskapingen og den enkeltes inntekt og bidrar til inkludering. Men vi kan ikke tvinge folk verken til å jobbe eller til å jobbe mer. De må selv gjøre sine valg, men en forutsetning for å få flere inn i arbeidslivet er at det lønner seg å jobbe. Lavere skatt handler ikke bare om at det er riktig at folk beholder en større del av pengene de selv tjener – det handler også om å styrke arbeidslinjen. Det skal lønne seg å jobbe, og flere må over fra offentlige ytelser og inn i det ordinære arbeidslivet. Hvis staten tar det meste av fortjenesten ved ekstra arbeidsinnsats, senkes motivasjonen. Motsatt vil lav skatt gjøre det mer attraktivt å jobbe mer.

I kombinasjon med økt arbeidsdeltakelse og økt produktivitet må vi fortsette å effektivisere offentlig sektor og utfordre etablerte strukturer og organisering av offentlig tjenesteproduksjon, ikke bare i staten, men også i kommunene, hvor det er store kostnadsforskjeller mellom de beste og dårligste på sammenlignbare tjenester. Samspeillet mellom offentlig og privat må stimuleres og utvikles for å effektivisere ressursbruken og utnytte ledig kapasitet som gir positive bidrag til offentlige budsjetter. Kjøp av private helsetjenester og større valgfrihet har bl.a. bidratt til at sykehuskøene er kraftig redusert, og sykmeldte kommer raskere tilbake i jobb.

Nye Veier AS er et godt eksempel på ny organisering for å planlegge og bygge mer helhetlig og ikke stykkevis og delt som tidligere. Det gir mer vei, raskere og billigere, med besparelser på mange titalls milliarder – et godt eksempel på hvordan vi kan effektivisere offentlig sektor ved å organisere virksomheten på en ny og bedre måte.

Regjeringsskiftet i 2013 og snart fire år med «ikke-sosialistisk» flertall har gjort Norge bedre rustet til å sikre fremtidig arbeid og velferd. Siden behandlingen av forrige regjeringens perspektivmelding har Norge opplevd minst tre sjokk. Det første sjokket var nok størst for Arbeiderpartiet, som ikke fikk fornyet tillit ved valget 9. september 2013, så for hele nasjonen da oljeprisen falt til rekordlave 30 dollar per fat i løpet av halvannet år, og så kom migrasjonsbølgen høsten 2015. Det første ga noen muligheter, men de neste skapte store utfordringer for norske arbeidsplasser og norsk økonomi. Nå har det snudd, ikke av seg selv, men fordi vi har ført en riktig økonomisk politikk og en strengere asyl- og flyktningspolitikk. Arbeidsledigheten er snart tilbake på samme nivå som før oljeprisfallet, nye bedrifter etableres, og optimismen blant norske bedrifter og husholdninger er tilbake. Politikken virker, og Arbeiderpartiets kritikk om for mye og for lite, for tidlig og for sent synes kun å være uttrykk for egen frustrasjon, uten forankring i virkeligheten.

Jeg skal ikke bruke mye tid på Arbeiderpartiets kritikk av oljepengebruken i denne stortingsperioden, for i realiteten har jo ikke Arbeiderpartiet evnet å bruke færre oljepenger enn regjeringen i sine alternative budsjetter. For Fremskrittspartiet er det helt greit.

Før valget i 2013 lovt vi velgerne å prioritere helse, infrastruktur, justis og forsvar, og vi har levert på samtlige. Regjeringens prioriteringer har vært veldig tydelige på behovet for å styrke viktige områder og bidra til trygghet, vekst, nyskaping og bedre rammebetingelser for norske bedrifter. Det skal vi fortsette med.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:39:45] (komiteens leder): Når det gjelder perspektivmeldingen, er spørsmålet om hvordan vi skal opprettholde verdiskapingen som grunnlaget for velferden, et spørsmål som komiteen har tatt på alvor og presentert ulike løsninger for, men det er også, som saksordføreren var inne på, felles beskrivelser av hva som er nødvendig.

Hva skal vi leve av i framtiden? Mye av svaret kan vi finne ved å se på vår egen historie. Petroleumsformuen og den nordiske modellen har vært sentral for norsk verdiskaping og velferd. Norge var et relativt rikt land både før oljen og før etableringen av den nordiske modellen. 1800-tallets Norge var riktignok fattig sammenlignet med Norge i dag, men ikke sammenlignet med datidens Europa.

Norsk økonomi har hatt en sterk utvikling siden starten på 1990-tallet. Det skyldes ikke bare høye oljepriser og et godt bytteforhold med utlandet, men også en gunstig demografi. Både andelen eldre og unge har avtatt, mens andelen av befolkningen i yrkesaktiv alder har økt. Men siden andelen unge har avtatt, kunne dette ikke være. Derfor er det grunn til å stoppe opp ved fødselstallene i Norge, som nå går nedover. De er høyere enn EU-snittet, men de har falt fra 1,98 per barn per kvinne i 2009 til 1,71 i 2016. Og som høringen viste, var det ikke lett å få svar på årsakene til dette, men det er viktig å få det klarlagt.

En stor utfordring er globalt voksende ulikheter, ikke minst i rike land, men også i Norge, som et rikt land. Forskjellen mellom fattige og rike land har riktignok blitt mindre siden 1980-tallet. Samtidig har globaliseringen skapt større forskjeller internt. Rike lands arbeidere opplever at konkurransen om jobbene blir hardere, og at lønningene stagnerer. Hvis gevinsten ved handel ikke blir fordelt, blir arbeidere tapere og eierne vinnere.

IMF viste for noen år siden utviklingen i rike og fattige land, og hvordan den hadde vært de siste 25 årene. Konklusjonen var at mindre ulikhet gir raskere og mer varig vekst, og at offentlige fordelingstiltak kan ha en positiv virkning på økonomisk vekst. Dessuten kan forskjellssammenheng gi politisk ustabilitet, et dårlig investeringsklima og økt gjeldsoppbygging.

Den tredje store utfordringen verden står overfor, er global oppvarming med miljødeleggelser som følge. Det er stor enighet blant verdens klimaforskere om at konsentrasjonen av drivhusgasser i atmosfæren bidrar til dette.

Det er enighet om at vi skal ta et klimaløft, og vi har i denne perioden bidratt for å få dette til: sist, men ikke minst ved å få en klimalov på plass og nye forpliktende vedtak om kutt.

Jordens biologiske mangfold er truet på mange hold. Ett eksempel er krisen i havet, der ni av ti fiskerier er overfisket eller på grensen til overfisket, og der fisken får i seg stadig mer plast, med uante konsekvenser for oss mennesker.

Hva er så løsningen for bærekraftig verdiskaping og velferd? Taletiden er kort, så det må bli skjematisk: Vi må arbeide for at flest mulig får arbeid, og at den enkeltes livskvalitet og norsk verdiskaping dermed sikres på sikt. Dagens og framtidens lavkonjunkturer må møtes med en selvstendig penge- og valutapolitikk, en aktiv motkonjunkturpolitikk og moderate lønnsoppgjør. Vi må satse videre på den nordiske velferdsmodellen, som har gitt oss historiske fortrinn. Vi må også verne om arbeidstakerrettigheter og styrke etterutdanning og arbeidsmarkedstiltak, og vi må sørge for at de som driver med verdiskaping, også får incentiver i form av det vi bestemmer her i dette hus. Kunnskap er vesentlig – forskning og infrastruktur likeså. Der har dette flertallet vist vei.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:44:48]: I Norge har vi vært gode på å samarbeide. Vi har et land med stor grad av tillit og sterk fellesskapsfølelse. Vi i Senterpartiet mener at nasjonalstaten, med den sterke kontrakten den er mellom folk og myndigheter, er et godt rammeverk – et rammeverk for fellesskap, for omfordeling og for langsiktighet, der vi løfter hverandre sosialt når det er enkeltpersoner eller grupper som har utfordringer, og der det har vært en politisk vilje til å løfte hverandre geografisk hvis

det er enkeltområder i landet som står overfor spesielle utfordringer. Vi har brukt politikken til å løfte hverandre både sosialt og geografisk. Fellesskapet i nasjonalstaten er et vern for dem som sliter. Gjennom løft og følelsen av et reelt fellesskap har det vært en sterkere vilje til omfordeling. Og vi lever av hverandres arbeid.

Det er nok noe av suksessen i Norge over tid: den fellesskapsfølelsen vi har hatt, at vi har hatt en høy sysselsettingsgrad, og at vi har hatt et arbeidsmarked der samarbeidet har vært sterkt. Det har vært et sterkt trepartssamarbeid, med sterke fagbevegelser, ansvarlige arbeidsgivere og en aktiv stat. Vi har de siste årene sett veldig godt hvor viktig det har vært med moderate oppgjør og ansvarlighet når landets økonomi trenger det.

At det norske folket sa nei til EU i 1972 og 1994, har sikret at vi i dag har vår egen valuta – at vi har den norske kronen, ikke euroen. De siste fire årene har alle – til og med Erna Solberg, som har vært den fremste forkjemperen for euroen – rost kronen gang etter gang, hvor viktig det er at vi nettopp har den når konjunkturen har gått imot oss.

Lønnsoppgjørene har vært ansvarlige i den siste fireårsperioden, valutaen har korrigert konkurranseulempene, og vi har hatt en lav rente. Ergo skulle man tro at investeringene i norsk industri gikk opp, men der er det veldig bekymrende tegn. Selv om investeringene i olje- og gassnæringen nå har gått ned, er det ikke investeringene i industri som har gått opp, det er investeringene i eiendom. Ifølge tall fra SSB vil det i år bli investert i overkant av 20 mrd. kr i industri, men rundt 200 mrd. kr i eiendom. Vi kan ikke bo oss til rikdom, og vi kan ikke bo oss til framtidig velferd, så en av hovedutfordringene uansett kommende regjering er: Hvordan skal vi klare å få opp investeringene i norsk verdiskapende næring? Hvordan skal vi klare å få lengre verdikjeder i Norge? For noe av suksessen vår, i tillegg til at vi har hatt et sterkt fellesskap, kommer av at vi har vært rike på naturressurser, og av hvordan vi har forvaltet dem. Men ser man historisk på det, går de reelle verdiene på naturressursene ned, og det er de landene som klarer å foredle, som har suksess. Når vi nå er på vei til gradvis å fase ut olje- og gassinntektene, er det der nøklene til videre velferdsvekst ligger.

Min oppfordring, som egentlig går til alle, og Senterpartiets bekymring i meldingen, er: Hvordan skal vi klare å reise en ny industripolitikk? Hvordan skal vi klare å skape nye verdier? Vi tror at det rammeverket vi har, nettopp med en sterk nasjonalstat – en stat som bidrar aktivt, der vi lærer av tidligere, historiske trekk, at man i nedgangstider har satt i gang statlige virkemidler – er det beste svaret også framover.

Til slutt: Jeg håper at dette er en av de siste ukene av denne regjeringens styringsperiode, for vi mener det har vært feil medisin bare å satse på skatteuttak, og at man har satset på en politikk der man ikke har sett hele landet, noe som har økt forskjellene. For suksessen i Norge har kommet av det motsatte, nettopp at vi har løftet hverandre, sett fellesskapet og brukt statens virkemidler aktivt, også i de områdene av landet som sliter.

Marit Nybakk hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Terje Breivik (V) [10:49:25]: Perspektivmeldinga er nyttig og interessant lesing. Utfordringane og mogleghetene framover er store og betydelege – og verken kan eller

må takast lett på. Klimaproblemet og berekrafta til velferdssamfunnet er begge delar avgjerande for fridomen til dei som kjem etter oss – at dei har same, og helst betre, moglegheiter til å realisera og leva det gode liv og kan nytta og nytta naturen, slik me har gleda av. Heldigvis har snart fire år med borgarleg, ikkje-sosialistisk fleirtal lagt eit godt grunnlag. Trass i rekordfallet i oljeprisen, med den kanskje verste krisa nokon gong for den viktige leverandør- og vedlikehaldsindustrien langs kysten på Sør- og Vestlandet, tyder mykje på at pilene igjen peikar i rett retning. Den makelause evna næringa eller industrien sjølv har til å omstilla seg, saman med tiltaka me har sett inn frå Stortingets side, gjer at ein kan skapa nye, sikre arbeidsplassar. Og ofte, med utgangspunkt i eksisterande teknologi og kompetanse, utviklar ein nye løysingar retta mot marknader som etterspør grøne verdier.

Noreg, med den viktige eksportindustrien langs kysten i spissen, har gode føresetnader for å utgjera ein forskjell, ikkje berre bidra til at verda lukkast i å gjera noko med klimaproblemet, men òg leggja grunnlaget for ny industri, nye arbeidsplassar og ikkje minst finansiering av framtidig velferd og fridom. Denne utviklinga og politikken må fortsetja og forsterkast, viss ikkje er eg reelt bekymra for at me overlèt unødvendig store utfordringar til komande generasjonar.

Det raud-grøne fleirtalet som hadde makta, har ikkje akkurat overtydd som opposisjonsparti. Eg vonar verkeleg at veljarane veit å setja pris på parti som bidreg til faktiske resultat, ikkje primært brukar tida på eigenmarkering og lite faktabasert retorikk. Det er trass alt resultat, ikkje retorikk og oppfatningar, som flytter samfunnet framover.

Eg er samd i hovudutfordringane og konklusjonane som vert trekte i perspektivmeldinga. Fleirtalet tek likevel noko lett på ein del problemstillingar og skisserer få – om nokon – nye verkemiddel for å løysa dei. Det dreiar seg om klima- og miljøutfordringane, og det dreiar seg om berekrafta til velferdsstaten i møte med ei aldrande befolkning.

I innstillinga har Venstre peika på tre hovudomsyn for politikken som må førast for å møte morgondagens utfordringar, slik dei vert skildra i perspektivmeldinga. For det fyrste må han vera framtidsretta. Politikken me fører i dag, må ha som mål at også barna og barnebarna våre får veksa opp med ein skule som sikrar utdanning, eit helsestell som held dei friske, og velferdsordningar og fellesskap som stiller opp når dei treng hjelp. Det betyr at me er nøydde til å leggja om norsk økonomi slik at me ikkje er avhengige av olja.

For det andre må ein berekraftig økonomi vera grøn. Ein grøn økonomi vil ta vare på jorda og vera levedyktig også når olja tek slutt. Det betyr at me er nøydde til å skatta smartare for å stimulera til grøn næringsutvikling, grøn livsførsel og gjera det meir attraktivt og lønsamt å ta klimavennlege val i kvardagen og i styreromma.

For det tredje må velferdsstaten finansierast slik at me ikkje tømmer oljefondet. Fortsett dagens trend i pengebruket, vil statsbudsjettet få store underskot og oljefondet vil vera tomt innan 2050. Det betyr at me må følgja og vidareutvikla handlingsregelen for oljefondet.

Som ein konsekvens av dette fremjar Venstre to viktige forslag i innstillinga. Det eine handlar om å prioritera dei svakaste, i staden for dei som har mest og er best stilte, gjennom å greia ut ei reform med jamnare satsar for ar-

beidsløysetrygd og helserelaterte ytingar som uføretrygd, arbeidsavklaringspengar og sjukeløn.

Det andre forslaget er knytt opp mot handlingsregelen. Isolert sett er det positivt at Stortinget i dag vedtek å senka regelen til 3 pst. Forslaget frå Venstre vil likevel sikra oss langt betre mot kortsiktig tenking som medfører at fondet vert tappa for kapital i staden for reelle kutt, omprioriteringar og sparing og investering gjennom å knyta forbruket av fondet meir opp mot faktiske resultat enn berre storleik.

Eg tek som avslutning opp dei nemnde forslaga.

Presidenten: Representanten Terje Breivik har tatt opp de forslagene han refererte til.

Snorre Serigstad Valen (SV) [10:54:21]: Det haster med å få klimagassutslippene ned fra dagens nivå både i Norge og i resten av verden. Jeg tror Venstres representant var den første som i dybde snakket om klimaet i denne debatten, og det sier egentlig sitt om hele diskusjonen rundt perspektivmeldingen. Den er for smal, og den tar ikke inn over seg at vår generasjon befinner seg i det som sannsynligvis er en eksistensiell krise for vår levemåte og vår sivilisasjon. Hvis vår generasjon ikke greier dramatisk å omstille hele vår økonomi i løpet av noen år, ødelegger vi livsgrunnlaget for våre etterkommere og ikke minst for de menneskene som ikke er så heldige å bo i noen av de rikeste landene i verden i nord.

Om verden skal nå sine klimamål, må store deler av verdens fossile ressurser bli liggende under bakken. Dette gjelder også norske fossile ressurser. Mange av de omfattende investeringene som er planlagt eller ønskes gjennomført av flertallet i Stortinget, kan ende opp som store feilinvesteringer om verden skal nå sine klimamål. Det er det på tide å ta på alvor.

Vi har en industri som kan bære oss gjennom det grønne skiftet. En målrettet industripolitikk og å legge fra seg denne næringsnøytraliteten som høyresida holder så høyt, må til for å få til det grønne skiftet. Om vi både skal nå klimamålene og sørge for at de store investeringene framover kommer i framtidens industri og produksjon, er det – igjen – nødvendig å la fossile ressurser bli liggende.

Men de beste erfaringene fra norsk olje- og industripolitikk og -historie, viser at vi kan utvikle nye arbeidsplasser og verdier som kommer alle til gode. Klimavennlig industri har i mange år vært et konkurransefortrinn, og dette fortrinnet blir stadig viktigere. Den store velsignelsen med det norske oljeeventyret er ikke at vi fant olje i seg selv, men at vi utviklet en modell for å høste den oljen som kom alle til gode, som sørget for at kompetansen ble i Norge, produksjonen ble i Norge, arbeidsplassene ble i Norge. Med sterke fagforeninger og et sterkt fellesskap mellom det offentlige og arbeidsgiver og arbeidstaker har vi bygd en industri til å være stolt av, og som er det beste grunnlaget for å løse klimakrisen på norsk jord.

Noen er fortsatt klimaskeptikere i denne salen, og det er ikke noe nytt. Fremskrittspartiet har lenge hatt monopol på den øvelsen i salen, og heldigvis er de alene om det. Men vi har også en annen kategori skeptikere i salen, og det er forskjellsskeptikere. Trass i at finansministeren gjentatte ganger i denne salen de siste ukene har sagt at forskjellene i Norge ikke øker, slår regjeringen selv fast i perspektivmeldingen at forskjellene øker. Da er det opportunt å peke på at de øker, så man kan skylde på innvandrerne. Det har

vært en trend gjennom flere tiår at forskjellene har økt i Norge, og de har økt raskere i Norge enn i mange andre sammenlignbare land. Regjeringens skattepolitikk har ført til at de med de største formuene og inntektene har kommet klart best ut, og dette bidrar selvfølgelig til å øke de økonomiske forskjellene ytterligere.

Det er avgjørende å bevare og styrke tilliten i det norske samfunnet for å være best mulig i stand til å møte framtidens utfordringer. For å få til det må det føres en politikk for reduserte forskjeller, i motsetning til dagens politikk, som i stor grad har lagt opp til større forskjeller. Jeg er helt enig i representanten Breiviks utsagn om at vi må prioritere mer til dem som har minst, framfor dem som har mest, men det er altså det motsatte av det flertallspartiene har holdt på med de siste fire åra.

Flere politikere fra høyresida hevder ofte – de tør ikke så ofte å hevde det i salen her, men de hevder det gjerne i tidsskrifter som *Minerva* og sånne ting på høyresida – at vi ikke har råd til velferdsstaten i framtida og derfor må kutte i helt sentrale velferdsordninger. Dette er en feilslått og ganske historieløs strategi. Jeg vil minne om at store deler av velferdsstaten og samfunnet vårt er bygd opp i en tid da landet hadde langt dårligere råd enn i dag, og før vi fant olje. Det er måten vi har organisert velferden vår på, som har bidratt til at vi har kunnet vokse oss så sterke og utvikle en så sterk velferd, ved å sørge for at alle fikk ta del i veksten, alle fikk økt kjøpekraft, alle hadde en trygg jobb å gå til. Så hadde man også langt større ressurser å disponere for å skape et rettferdig samfunn.

Små forskjeller og høy tillit mellom folk er et sentralt bidrag til den samlede produktiviteten i samfunnet. Studier utført av OECD viser at ulikhet hemmer økonomisk vekst. Dette burde mane til refleksjon når flere politikere på høyresida ensidig hevder at skattekutt vil føre til økt økonomisk vekst. Det har vi ikke sett mye til til nå, og det er kanskje fordi nesten 40 pst. av formuesskattekuttene regjeringen er så stolt av, har gått til formuende pensjonister og ikke til det næringslivet høyresida sa det skulle gå til.

Til slutt bare en liten refleksjon rundt tidspunktet for debatten om perspektivmeldingen, i oppkjøringen til et valg og i innspurten av en travel sesjon: Burde ikke denne debatten finne sted i starten av stortingsperioden? Burde ikke dette være en debatt som legger premissene for hvordan vi diskuterer politikk i resten av perioden? Jeg tror det hadde vært til norsk debatt og norsk politikks beste. Da kan det også hende at flere politikere hadde tort å gjøre noe f.eks. med den for høye oljepengebruken framfor å polemisere rundt den ved periodens slutt.

Rasmus Hansson (MDG) [10:59:59]: Denne perspektivmeldingen legges altså fram idet vi går inn mot et stortingsvalg som er et veivalg for norsk samfunn og norsk politikk. Det har Miljøpartiet De Grønne tenkt å bidra til.

Perspektivmeldingen er regjeringens perspektiv på samfunnsutviklingen og forutsetningene for den utviklingen i flere tiår framover. Det er selvfølgelig en vanskelig øvelse, men det er en øvelse som helt klart vil bli lettere hvis man tar inn over seg hva som faktisk kommer til å skje i de tiårene vi står overfor.

Miljøpartiet De Grønne er enig med nesten alle talere, så vidt jeg kan høre, i at vi står overfor mer ulikhet i samfunnet. Det må vi gjøre noe med. Vi er enig i at vi står

overfor en økende utfordring med statlige utgifter til et økende antall eldre. Vi er enig i det overordnede målet om at vi skal ha et samfunn med velferd, trygghet, likhet og framfor alt livskvalitet i Norge, også om 30 år. Vi er enig i at en av nøklene til dette er arbeid til flest mulig og til flere enn i dag – flere jobber, nye jobber i nye næringer og, etter Miljøpartiet De Grønnes mening, å dele på jobbene i et mer fleksibelt arbeidsliv der ikke noen arbeider 120 pst. og noen arbeider 0 pst.

Skal vi lykkes med å gjøre dette, må vi også ta inn over oss hva som faktisk kommer til å styre endringene i årene som kommer. Og hva er det? Jo, det er at vi skal utvikle et samfunn som er vesentlig annerledes enn det samfunnet vi har i dag. Teknologien, jobbene, økonomien, samferdselen blir annerledes. Hvis dette skal slå positivt ut for norsk velferd og norsk livskvalitet, må vi gi næringslivet og samfunnet anledning til å satse riktig, sammen – og til å ville endring og tro på endring.

Det som skal skje, er for det første at Norge skal bli et lavutslippssamfunn. Så sent som i forrige uke vedtok Stortinget at klimagassutslippene i Norge skal være ned mot 95 pst. kuttet i 2050 i forhold til i dag. Det er også i samsvar med Paris-avtalen og den avtalen vi inngår med EU. Det handler om langt mer enn å kutte utslipp. Det handler om teknologi, det handler om transport, det handler om industri, det handler om hvordan vi innretter hele samfunnet vårt. Det handler om hvordan tettsteder og byer utvikles, det handler om landbruk, skogbruk og en rekke nye produksjonsformer. Det er en krevende endring – det er en endring som krever at vi satser på den. Men det er også den aller beste forutsetningen for at norsk næringsliv kan utvikle seg i en positiv retning som skaper den økonomien og de jobbene som vi er avhengige av.

Det handler om enda mer. Norge har skrevet under på FNs nye bærekraftsmål. Hvorfor har vi gjort det? Jo, vi har gjort det fordi vi et øyeblikk som stat erkjente at den utviklingen verden og Norge er inne i, hvor forutsetningen for samfunnsutvikling og økonomisk utvikling fortsatt er at vi skal spise stadig mer av livsmiljøet vårt, er en utvikling som kommer til å resultere i kostnader, økonomiske og menneskelige, som er langt bortenfor det vi kan akseptere. Altså har vi blitt enige om at vi skal slutte med den utviklingen, og så skal vi begynne med en utvikling som kalles bærekraftig. Vi skal utvikle en økonomi som kalles sirkulær.

Ingenting i denne såkalte perspektivmeldingen peker i retning av en slik utvikling. Denne perspektivmeldingen er en konservativ, perspektivløs, redd og egoistisk melding om at vi skal forsøke å gjøre alt vi kan for å ha det sånn som vi har det, og har hatt det. Den typen perspektiver kommer ikke til å gi Norge noen god framtid.

Miljøpartiet De Grønne tar i denne saken opp tre forslag. Det ene er et forslag om å legge fram en ny perspektivmelding som baserer seg på de faktorene som faktisk kommer til å ligge til grunn og være hoveddrivkraften for samfunnsendring og næringsutvikling i årene framover. Det andre er at vi tar inn over oss behovet for å dele på arbeid og gjøre det til et mål i større grad å ta ut produktivitetssøkningen i form av tid enn inntekt. Det tredje er å ta Arbeiderpartiets bekymring for landets karboneksponering på alvor og utrede dette problemet, og vi regner med at Arbeiderpartiet vil støtte det forslaget.

Presidenten: Representanten Rasmus Hansson har tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Siv Jensen [11:05:31]: Når jeg hører noen av innleggene her i dag, kan man undres om Norge står på kanten av stupet. Det gjør vi ikke. Norge er et land med store muligheter. Vi har et godt utgangspunkt for å møte utfordringene foran oss.

Formålet med perspektivmeldingen er å belyse de viktigste utfordringene landet møter i årene som kommer. Hvordan fremtidige generasjoner utformer samfunnet, vil ikke bare avhenge av de politiske valgene vi tar, men av velstandsutviklingen og teknologiske muligheter. Utfordringene må løses gjennom kloke politiske valg år for år, men det er viktig at vi allerede nå går i riktig retning.

De siste tiårene har vært en gylden periode for norsk økonomi. Viktige økonomiske trender har pekt vår vei. Nå brytes trendene:

- Oljefondet vil ikke fortsette å vokse like raskt. Avkastningen anslås lavere enn før.
- Oljeprisene har falt og ventes ikke tilbake til gamle høyder.
- En eldre befolkning fører til at en mindre del av befolkningen jobber og betaler skatt, og utgifter til pensjoner og helse- og omsorgstjenester vil øke.
- Det siste året har vi også sett klare tegn til mer proteksjonisme ute i verden.

Det siste av disse trendbruddene kan vise seg å bli alvorlig for et lite land med vår næringsstruktur. Norges velstand er bygd på handel med utlandet og frie markeder. Et eksempel er oppdrettsnæringen. Den er en av våre største næringer og en viktig distriktsnæring.

Samtidig er det sånn at utfordringene som økt proteksjonisme påstår å svare på, er høyst reelle. I flere land har den økonomiske veksten i svært liten grad nådd frem til flertallet i befolkningen. Sånn er det ikke i Norge. Norge er et land med små forskjeller. Så godt som alle har fått ta del i de siste tiårenes velstandsvekst. I tillegg går inntektsforskjeller i mindre grad i arv i Norge enn i de fleste andre land.

Likevel må vi være klar over at en innvandringspolitikk som ikke er bærekraftig, vil medføre store forskjeller.

Produktivitetsvekst er avgjørende for velferd. Skal vi gjøre som generasjonene før oss, nemlig å skape et bedre samfunn, må vi få mer igjen for innsatsen vi legger inn. Produktivitetsnivået i Norge er høyt, men som i de fleste andre OECD-land har veksten i produktiviteten det siste tiåret vært klart svakere enn tidligere. Siden mye av produktivitetsveksten i Norge er basert på teknologi og kunnskap som utvikles i andre land, vil svakere produktivitetsvekst ute smitte over på norsk produktivitetsvekst. Dette er hovedgrunnen til at produktivitetsveksten har falt.

Veksten er også trolig trukket ned av lavkonjunkturen de siste årene. Etter finanskrisen har bedriftene vært varmsomme med investeringene, bl.a. som følge av usikkerhet om den økonomiske utviklingen. Nedgangen er møtt av reformer etter at denne regjeringen overtok. Ifølge OECD har reformiveren avtatt i OECD-landene, mens Norge skiller seg ut med en markert økning i reformaktiviteten. Vi trenger altså å jobbe mer med reformer, ikke mindre. Betingelsen for god produktivitetsvekst er at vi gjennomfører nødvendige reformer.

I 50 år har norsk olje og gass gitt oss et velferdssamfunn andre land bare drømmer om. Selv om disse ressursene er begrenset og sektoren ikke lenger vil trekke aktiviteten i fastlandsøkonomien opp år for år, vil verdiene på havbunnen være viktig for oss i mange tiår fremover.

Det er også viktig at vi lykkes med å omstille norsk økonomi til en ny situasjon, der vi ligner mer på andre vestlige økonomier. Oljeprisfallet viste dette med all tydelighet. Noe av det viktigste vi kan gjøre, er å legge til rette for flere nyskapende bedrifter, og det har vi gode muligheter til.

Leverandørindustrien har bygget opp en kompetanse som er sterkt etterspurt, også internasjonalt. Mange arbeidere er godt kvalifiserte, også til jobber i andre næringer. Teknologi fra oljebransjen er tatt i bruk innen næringer som fiskeoppdrett, helse, transport og fornybar energi.

Økt levealder er kanskje det fremste tegnet på fremgang i et samfunn. Samtidig vil det kreve mye av oss når vi skal gi mange flere en god og verdig eldreomsorg, og betale for pensjoner. Velferdssamfunnet omfordeler ikke bare mellom personer, men også over livsløpet for den enkelte. Barn, unge og eldre mottar mer enn de bidrar med, mens voksne i midten betaler mest. Da må vår oppfatning av eldre justeres når levealderen øker. Vi kan ikke ha en utvikling der vi jobber en stadig kortere del av livet.

Det er også slik at utfordringen jeg nevnte, forsørgerbyrden, forsterkes av høy innvandring. Det skyldes at innvandrere er en av gruppene hvor færre er i jobb enn gjennomsnittet. Av hensyn til både bærekraften i velferdsordningene og den enkelte innvanderer er det viktig at de som skal bli boende i Norge, blir godt integrert i arbeidslivet og blir økonomisk selvstendige. At vi stiller krav er en forutsetning. Det er også viktig at innvandringen ikke er større enn at vi kan håndtere den på en god måte. Innvandringspolitikken må være streng og ansvarlig for å sikre en bærekraftig asylopolitikk.

Kort oppsummert viser perspektivmeldingen tydelig at dersom vi ikke er villige til å gjøre endringer, vil vi fremover få en sterkere vekst i utgiftene og en lavere vekst i inntektene på statsbudsjettet. Regjeringen mener det er to hovedstrategier for å møte utfordringene med finansieringsgapet:

Økt yrkesdeltakelse ved at flere står lenger i jobb, og at flere deltar – vi må i større grad unngå at helseproblemer, språkvansker eller manglende kompetanse hindrer folk i å være i jobb. Det krever et skolesystem som gir unge de beste mulighetene til å klare seg i arbeidslivet. Mer heltid og mindre sykefravær vil også kunne bidra. I dag jobber hver tredje kvinne deltid. Hvis disse i stedet jobbet heltid, ville samlet antall timeverk i 2016 økt med vel 8 pst.

Vi må få mer ut av pengene som brukes i offentlig sektor. Det krever tydelige prioriteringer, krav til resultater og klarere mål. Konkurransen kan også bidra – slik private barnehager har vært med på å gi oss full barnehagedekning, kan private løfte velferden og produsere mer av tjenestene i andre deler av offentlig sektor.

Utfordringene vi står foran, er for store til at vi kan la ideologiske kjepphester og politiske spill prege samfunnsutviklingen. Motstanden mot private barnehager og vedtakene om å rekommunisere private tilbud i eldreomsorgen er eksempler som går i feil retning. Fremtidens velferdssamfunn har ikke råd til å stenge ute dem som vil bidra til å utvikle velferden.

Norge i 2017 er et godt land å bo i, men kloke valg må tas for å bevare velferdsordningene våre. Her er avbryrkratiserings- og effektivitetsreformen et nyttig verktøy.

Flere av regjeringens reformer vil bidra til at mer av ressursene brukes der de trengs mest. De er en del av en offensiv strategi for å trygge Norges fremtid:

- Skattereform fordi vi må få bedriftene til å investere mer i nye næringer, ny teknologi og nye arbeidsplasser.
- Kommunereform fordi vi trenger større og sterkere kommuner.
- Politireform for å sikre gode polititjenester over hele landet.
- Sykehusreformen Nasjonal helse- og sykehusplan fordi pasientene skal ha den beste behandlingen av kompetent personell uansett hvor de bor.
- Opprettelsen av Nye Veier for å sikre helhetlig og kostnadseffektiv utbygging og drift av trafikksikre veier.

Verken arbeidet for økt arbeidsinnsats eller mer effektiv ressursbruk er lett. Men regjeringen ønsker ikke å kutte i velferdstilbudet eller øke brukerbetalningene. Økt skatt løser ikke utfordringene, men vil derimot svekke insentivene til å jobbe og skape arbeidsplasser.

Vi må være åpne for at Norge om 50 år ser helt annerledes ut, og vi har neppe fantasi til å forutsi hvordan utviklingen vil være. Det er bare å sammenligne Norge i dag med Norge for 50 år siden – da var ennå ikke oljen i Nordsjøen oppdaget. Det viktigste er at Norge har et godt utgangspunkt – økonomisk, kunnskapsmessig, teknologisk og sosialt – for å møte fremtidige utfordringer.

Regjeringen ønsker ikke bare å trygge velferdsordningene, vi vil videreutvikle dem. Skal vi klare dette, kan vi ikke føre en politikk som tar Norge i revers. Vi har alle muligheter til å lykkes, men det krever at vi fører en aktiv politikk som tar Norge fremover.

Vår evne til å skape gode arbeidsplasser, øke deltakelsen i arbeidslivet og utvikle og ta i bruk nye løsninger vil være helt avgjørende for hvilket velstandsnivå Norge vil få og for hvilke velferdsordninger vi kan ha.

Disse utfordringene må løses gjennom kloke valg år for år. Det er valg jeg mener denne regjeringen i samarbeid med Kristelig Folkeparti har vist evne til å ta gjennom denne stortingsperioden. Det er en evne og vilje vi ønsker å videreføre også i de neste fire årene. På den måten trygger vi velferden, vi skaper ny vekst og verdiskaping i norsk økonomi.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Truls Wickholm (A) [11:14:37]: Etter fire år med ukontrollert oljepengebruk og rekordstore budsjettunderskudd skriver Finansdepartementet i et arbeidsnotat til perspektivmeldingen at det i de nærmeste årene ikke er rom for ytterligere opptrapping av bruken av oljeinntekter. Samtidig går partileder Siv Jensen til valg på å kutte skattene med 50 mrd. kr. Finansminister Siv Jensens embetsverk har beregnet at partileder Siv Jensens skatteopplegg vil gi landets rikeste mer enn 6 000 ganger mer i skatteuttak enn for det store flertallet av innbyggerne. I inneværende periode har regjeringen finansiert skatteuttakene delvis med fri flyt av oljepenger og delvis gjennom å øke avgiftene for folk flest med 4 mrd. kr. Om partileder Siv Jensen skal lytte til finansminister Siv Jensen, kan hun ikke lenger øse ut oljemilliarder som før. Spørsmålet

blir dermed: Hvor mye skal Fremskrittspartiet kutte i skole, helse og eldreomsorg for å betale for skatteuttakene til landets rikeste, om de får fortsette i regjering?

Statsråd Siv Jensen [11:15:36]: Da jeg hørte på innleggene tidligere i dag, ble det skapt et inntrykk av at regjeringen kun har brukt handlingsrom på å redusere skattene. Det er altså feil. De store pengene har denne regjeringen brukt på å øke investeringene i infrastruktur, på skole, på helse, på kommuneøkonomi og andre viktige områder, ikke minst trygghet og beredskap.

I tillegg har vi funnet rom for å prioritere helt nødvendige skattelettelser, bl.a. gjennom den skattereformen vi la frem og fikk bred tilslutning til i Stortinget. Jeg mener det er viktig å fortsette arbeidet med å redusere og effektivisere skattesystemet – rett og slett fordi det legger til rette for at vi jobber mer, og at det skapes flere arbeidsplasser. Det er en ærlig sak at Arbeiderpartiet går til valg på å skjerpe skattene, men det er også det eneste klare valgloftet vi har fått fra Arbeiderpartiet. Så svaret på de aller fleste samfunnsutfordringene som kommer fra Arbeiderpartiet er økt skatt. Problemet er bare at det ikke er et effektivt virkemiddel. Jeg mener vi må ha et konkurransedyktig skattesystem, slik at vi skaper verdier for fremtiden og kan trygge arbeidsplasser.

Truls Wickholm (A) [11:16:41]: Det er ikke riktig, det finansministeren sier. Arbeiderpartiet går til valg også på et stort kompetanseløft, noe som ville vært avgjørende for å øke produktiviteten.

Produktivitetsveksten falt i det meste av den vestlige verden etter finanskrisen, og i Perspektivmeldingen 2013 var anslaget for årlig produktivitetsvekst fram mot 2060 1,8 pst. For vel tre år siden, da Siv Jensen var relativt fersk finansminister, angrep hun sammen med statsminister Erna Solberg forrige regjering for at produktivitetsveksten ikke var høy nok. De viste til en graf der produktivitetsveksten var mindre enn veksten i folks reallønninger. Siv Jensen uttalte da:

«Den viser at det finnes smartere måter å styre på enn det de rødgrønne fikk til.

(...) Hvis vi greier å øke produktiviteten med så lite som 0,2 prosent pr. år frem til 2060, vil det bety mer for norsk økonomi enn hele vår oljereform.»

I dag er produktivitetsveksten null, og anslagene for årlig produktivitetsvekst er nedjustert til 1,5 pst. Er det pensjonistene som skal betale regningen om framtidige regjeringer lykkes like dårlig som dagens regjering i å gjøre noe med produktivitetsveksten i Norge?

Statsråd Siv Jensen [11:17:47]: Arbeiderpartiet trenger ikke gå til valg på en kompetansereform. Den er regjeringen og samarbeidspartiene allerede godt i gang med – tidlig innsats i skolen, flere lærere inn i de lave trinnene, en universitets- og høyskolereform og en lang rekke andre tiltak og virkemidler for å styrke nivået på norske skoler – så det trenger ikke Arbeiderpartiet å bruke tid på.

Når det gjelder produktivitet, er det en problemstilling denne regjeringen har vært opptatt av i hele perioden. Jeg mener vi skal fokusere på det, på tvers av de politiske partiene, også i årene som kommer. Men forutsetningen for å lykkes med produktivitetsvekst avhenger av hva som skjer i land rundt oss som vi er avhengige av som en liten og

åpen økonomi, men det avhenger også av vår evne og vilje til å gjennomføre strukturreformer. Arbeiderpartiet har i denne perioden vært imot så å si hver eneste reform denne regjeringen har lagt frem, og kritisert dem sønder og sammen i stedet for å bidra til at vi fikk på plass vellykkede reformer som gir resultater på sikt, og som styrker produktivitetsveksten.

Hans Olav Syversen (KrF) [11:19:03]: Barn har jo absolutt noe med perspektiver å gjøre. Som jeg nevnte i mitt innlegg, har fødselstallene gått ganske kraftig ned i Norge de siste årene – på topp med 1,98 i 2009, nå 1,71.

Finansministeren var inne på innvandring i sitt innlegg. Skal man kompensere for et så lavt fødselstall på sikt, vil mange nettopp peke på innvandring. Mitt spørsmål er: Ser finansministeren det som viktig å sette i verk tiltak for å øke fødselstallene, eller vil hun kompensere med økt innvandring?

Statsråd Siv Jensen [11:19:55]: Så enkelt er det nok ikke. For det første tror jeg alt ligger til rette i Norge for unge i etableringsfasen til å skape store familier med barn. Vi har gode velferdsordninger, forholdene ligger godt til rette i yrkeslivet for å kunne kombinere barn og arbeid. Det skal vi ta vare på. Det er gode og viktige deler av vårt velferdssystem som bidrar til at det er enklere å ha familie.

Å sette dette opp mot innvandring mener jeg er en kortslutning. Hvis en ser på de beregningene som ligger i perspektivmeldingen, viser de med all mulig tydelighet en lavere sysselsettingsandel for innvandrere enn for befolkningen ellers. Det er en utfordring vi er nødt til å ta på alvor. Det handler om vellykket integreringspolitikk, det handler om språk, det handler om kvalifisering, og det handler om reell vilje til å delta. Det er selvfølgelig også en sammenheng mellom ulike velferdsordninger og terskelen over i arbeidslivet, men dette er en stor utfordring, og vi løser ikke små fødselstall gjennom å øke den innvandringen som ikke er produktiv.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:21:05]: Investeringene i eiendom vil være på ca. 200 mrd. kr i år. Det er anslagene. Vi ser at på grunn av lavere EØS-innvandring er ikke etterspørselssiden i boligmarkedet så sterk som den var for noen år siden. Investeringene i industri er rett i overkant av 20 mrd. kr.

Hva er finansministerens vurderinger av at det er så lav investering i industri, noe også Øystein Dørum problematiserte på høringen i finanskomiteen? Det er klart at det over tid ikke er en bærekraftig løsning at vi skal stimulere økonomien bare ved å bygge nye boliger. Etter hvert vil det ikke være nok folk å plassere i alle boligene. Jeg er interessert i å høre hennes vurderinger og strategier for å snu utviklingen, slik at man kan vri den fra investeringer i eiendom til investeringer i industri, som nå er på det laveste nivået på 25 år, ifølge høringen vi hadde da NHO var til stede.

Statsråd Siv Jensen [11:22:04]: Jeg er hjertens enig med representanten Vedum i at det er viktig å legge til rette for at investeringer går til ny produktiv næringsvirksomhet i Norge som skaper grunnlag for flere arbeidsplasser

og skatteinntekter og den velferden vi ønsker å ta vare på og videreutvikle i Norge.

Det er mye som kunne vært sagt om eiendomsmarkedet i Norge. Det har vært en betydelig og galopperende vekst gjennom flere år. Kombinasjonen av de tiltakene som regjeringen har gjennomført på tilbudssiden, og endringen som vi gjennomførte i boliglånsforskriften før jul, ser nå ut til å hjelpe. Boligmarkedet kjøler seg ned, og det skal vi være glad for, særlig for unge i etableringsfasen som ønsker å komme seg inn i et ganske brennnett boligmarked.

Vi har gjort grep i løpet av denne perioden for å dreie investeringene bort fra eiendom og over i næringsvirksomhet, bl.a. gjennom måten vi har innrettet formuesskatten på.

Terje Breivik (V) [11:23:10]: Etter initiativ fra Venstre i budsjettvedtaket for 2017 bad Stortinget regjeringa i perspektivmeldinga om å drøfta kva for fylgjer det globale klimamålet om å avgrensa den globale oppvarminga til nærmare 1,5 grader kan ha på innretninga av norsk petroleumspolitik. Svaret frå regjeringa kan summerast opp i to ord: ingen fylgjer, trass i at regjeringa skriv:

«En global klimapolitikk i tråd med togradersmålet, og i enda større grad en politikk i tråd med et 1,5 gradersmål, kan innebære at en betydelig andel av verdens fossile ressurser ikke blir utvunnet»

Å predikera «business as usual»-haldning og -politikk i eit slikt scenario er høgrisiko både finansielt og næringsmessig og i høgste grad klimamessig. Spørsmålet er: Korleis meiner finansministeren at Noreg skal nå klimagassreduksjonane me er forplikta til innan 2030, utan at det vert betydelege reduksjonar i utslepp frå norsk petroleumssaktivitet?

Statsråd Siv Jensen [11:24:12]: Jeg mener at norsk olje- og gassproduksjon er en del av løsningen på de fremtidige klimautfordringene og ikke en del av problemet. Det handler om at man må se på den globale energimiksen og det faktum at norskprodusert olje og gass som er ren og ganske utslippsgjerrig, er viktigere for den globale energimiksen enn etableringen av nye kullkraftverk, noe som fortsatt skjer i store deler av verden. Norsk oljepolitikk kommer til å være en del av løsningen.

I tillegg har de fire samarbeidspartiene i løpet av denne perioden gjennomført en lang rekke tiltak på klima- og miljøområdet som nå virker. Vi ser det på transportsektoren, og vi ser det på endringen av den norske bilparken. Vi ser at utslippene og utslippsfremskrivningene går i riktig retning. Samlet sett mener jeg vi har mye å være fornøyd med. Vi har i løpet av denne perioden levert mye bra politikk på klimaområdet som virker – ikke minst takket være påtrykket fra Venstre.

Snorre Serigstad Valen (SV) [11:25:18]: Forskjellene i Norge øker. Det er en rekke publikasjoner som jeg antar regjeringen er kjent med, nå senest fra Teknisk beregningsutvalg, som viser at forskjellene i Norge øker uansett om man regner med utbytte eller ikke.

Er nå finansministeren for første gang klar til å si rett ut og innrømme at forskjellene i Norge øker?

Statsråd Siv Jensen [11:25:40]: Forskjellene i Norge er små sammenlignet med de fleste andre land. Det er kun

to andre land i verden som har mindre forskjeller enn oss. Det er en kvalitet vi skal ta vare på. Det er bred enighet i denne salen om at vi skal fortsette å innrette politikken på en slik måte at vi sikrer at alle kommer med. Det skaper inkludering, det skaper tillit, og det skaper muligheter for alle uansett hvilken bakgrunn de har.

Jeg skjønner at opposisjonen leter etter noen halmstrå de kan bruke for å drive valgkamp. Men å løfte ulikhet opp som et stort problem i Norge, det tror jeg ikke veldig mange nordmenn kjenner seg igjen i. Dette er et trygt velferds-samfunn med gode, universelle ordninger som kommer alle til gode, og det er i tillegg noe vi er enige om at vi skal ta vare på. Derfor synes jeg det er litt spesielt at SV ikke finner seg en bedre valgkampsak enn å løfte ulikhet.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Truls Wickholm (A) [11:26:48]: Det er vanskelig å henge med i svingene når Siv Jensen snakker. Vanligvis er det vanskelig å henge med i svingene med hva partileder og finansminister Jensen sier, men nå synes jeg det er vanskelig å henge med i denne debatten, for i hovedinnlegget sitt trekker hun fram at proteksjonisme er basert på en utvikling som er høyst reell, nemlig at de nederst ved bordet, hvis vi kan si det slik, ikke har fått ta del i velstandsutviklingen. Sagt på en annen måte: Forskjellene øker. Så avslutter hun altså innlegget sitt i replikkordvekslingen med Snorre Serigstad Valen og sier at forskjellene ikke er en ting vi skal bry oss om, de er små i Norge, så de er ikke noe vi skal tenke på. Men her er det altså en perspektivmelding hvor vi skal se langt framover, og er det noe vi vet om forskjeller, er det at de utvikler seg gradvis over tid. Tar man ikke tak i problemene tidlig, og ser man ikke hva som er i ferd med å skje, så kan også vi gå i en retning hvor forskjellene øker.

Jeg synes det er pussig at man hele tiden trekker fram USA som et sted hvor forskjellene har fått lov til å utvikle seg – jeg har sett det i flere av presentasjonene fra regjeringen – et land hvor mange altså tilskriver det at forskjellene har økt så dramatisk, nettopp at de har ført en liknende skattepolitikk som denne regjeringen har ført – en politikk som er basert på at de som har mest, som sitter øverst ved bordet, skal få mer, store skatteutt, og å bruke de pengene på å skape arbeidsplasser. Det ser vi at ikke har skjedd i USA. Regjeringen har ikke klart å vise til at det har skjedd i Norge.

Men det som har gitt resultater og utvikling i Norge over lang tid, er en politikk for små forskjeller, treparts-samarbeid, den norske modellen – ting denne regjeringen har hatt et, kan vi si, noe anstrengt forhold til.

Så må jeg få si, når landets finansminister er her oppe og sier at Arbeiderpartiet har tatt avstand fra mange av de store reformene i denne perioden: Vel, en av reformene som virkelig legger grunnlag for og muliggjør mye av politikken her, pensjonsreformen, som jeg ser at meldingen beskriver som viktig, og pensjon er også et område der vi kanskje må ha ytterligere reformer i framtiden, har også Siv Jensen og hennes parti vært mot. Skattereformen: Grunnlaget var lagt gjennom en melding fra den forrige regjeringen. Veien var tegnet opp for hva som måtte skje med selskapsskatten og konkurransen vi var utsatt for fra omverdenen i form av skattekonkurranse. Så for en finans-

minister å komme med sånne påstander, synes jeg blir på grensen til det absurde.

Jeg skulle ønske finansministeren hadde brukt tid på å hylle ting som er viktig, f.eks. frontfagsmodellen, treparts-samarbeidet, sagt at koordinert lønnsdannelse er noe av det som har gjort at eksportindustrien vi har, klarer å være konkurransedyktig samtidig som de med de laveste lønningene har relativt høye lønninger i Norge, sagt noe om hvordan hun tenker man i framtiden skal gjøre for å styrke fagforeningene og de store hovedsammenslutningene, slik at de også framover kan være med på å stå imot det internasjonale presset for lave lønninger i lavkompetanseyrker. Norge, skriver finansministeren selv i perspektivmeldingen, har mindre forskjeller takket være også frontfagsmodellen.

Jeg sitter og hører på Siv Jensen og på Hans Andreas Limi; det er forsvarlig, fornuftig økonomisk politikk, vi hadde et godt handlingsrom da oljeprisfallet rammet oss, vi har sterke finanser – men det må jo være verdt å bemerke at det ikke er sikkert vi hadde vært helt der hvis det var Fremskrittspartiet som hadde lagt opp til den politikken som skulle vært ført i forkant av dette oljeprisfallet. Det er ikke sikkert vi ville ha hatt det samme handlingsrommet i norsk økonomi hvis vi skulle lagt Fremskrittspartiets alternative budsjetter til grunn for hvordan vi hadde kommet oss opp til det punktet. Så det blir noe surrealistisk som arbeiderpartipolitiker å få skjenn fra Fremskrittspartiet for å være uansvarlig. Det tror jeg kommer til å vise seg at ikke er en type retorikk som er holdbar i framtiden.

Kenneth Svendsen hadde her overtatt presidentplassen.

Siri A. Meling (H) [11:32:04]: For Høyre og denne regjeringen har det vært viktig å løse problemer i dag samtidig som vi rustet og styrket landet for fremtiden, og vi mener at Norge har et godt utgangspunkt for fremtiden, men at det selvfølgelig er viktig å ta kloke politiske beslutninger fremover for å ivareta dette gode utgangspunktet.

Sett utenfra har Norge sannsynligvis et misunnelsesverdige utgangspunkt i forhold til mange andre land: en velutdannet befolkning, mange naturressurser, solide statsfinanser, et velfungerende demokrati, små forskjeller og et høyt velferdsnivå. Men vi har også våre utfordringer. I ti-årene fremover vil andelen eldre øke kraftig. Dette skal vi først og fremst være glade for; det er tegn på kvalitet og velstand at levealderen forlenges, og mange opplever også god helse i høy alder. Dette er en ressurs for samfunnet. Samtidig vet vi at denne demografiske utviklingen vil legge press på våre helsetjenester, siden eldre på tross av bedre helse likevel naturlig er større forbrukere av helsetjenester enn andre.

Det blir en viktig utfordring fremover hvordan vi kan kombinere bruk av teknologi, nye løsninger og ny kunnskap for å betjene denne gruppen på en god, men også samfunnsøkonomisk god måte. Videre er det viktig å finne gode og bærekraftige pensjonsløsninger, hva angår både pensjonsalder og nivå på utbetalinger.

Humankapitalen er vårt største aktivum, og det er viktig at vi bruker denne på en god og fleksibel måte. Det betyr også at vi må ha pensjonssystemer som gjør at vi velger å stå lenger i jobb, og et pensjonssystem som gjør det lettere

å skifte mellom offentlig og privat sektor, slik at vi både unngår innlåsing av kompetanse mellom sektorene og klarer å høste ut gevinstpotensialet ved å tilføre den enkelte arbeidstaker et bredere kompetansegrunnlag.

Jeg er glad for at vi i Norge har et samfunn med små forskjeller og lav ulikhet. Det er et viktig fundament for harmoni, tillit og tilhørighet og følelsen av å være en del av samfunnet. I denne debatten velger opposisjonen å fokusere på skattesystemet i sine angrep på Høyre og regjeringen. Skatt har en omfordelende effekt, men denne er tross alt liten i forhold til den omfordelingen som skjer over statsbudsjettets poster. Vi har et progressivt skattesystem som sørger for at de med høyere inntekt betaler mer enn de med lav inntekt, og dette er et system som vi alle stiller oss bak, og som også kommer tydelig til uttrykk gjennom tilslutningen til regjeringens skattemelding og det brede skatteforliket som ble inngått her på Stortinget denne perioden.

Men den største ulikheten i vårt samfunn går mellom dem som er i jobb, og dem som står utenfor arbeidslivet. Dette betyr at vi må fokusere både på at det er jobber tilgjengelig for hver enkelt av oss, og at hver enkelt innbygger er kvalifisert for arbeidslivet.

Regjeringens arbeid for å heve kunnskap og kompetanse har vært og er viktig fremover. Jeg registrerer med glede de resultater og tilbakemeldinger som kommer fra videregående skoles nivå, hvor elevene stiller på skolen og flere får karakterer, og hvor de nye fraværreglene får en stor del av æren av disse positive resultatene. For hver elev som kommer seg gjennom videregående skole uten å droppe ut, må vi gå ut fra at samfunnet sparer store beløp, samtidig som den enkelte gis et bedre utgangspunkt og en god livskvalitet ved gjennom arbeid å kunne bidra til samfunnet.

Denne regjeringen har satset tungt på kunnskap, på forskning og utvikling, og vi må sørge for at helseproblemer, språkvansker eller manglende eller utdatert kompetanse ikke hindrer folk i å være i jobb. Dette er langsiktige investeringer både i mennesker og i det samfunnet vi skal ha fremover.

Det holder ikke bare å være kvalifisert for en jobb, det må også være jobber tilgjengelig. Noe av det viktigste vi som politikere kan gjøre, er å legge til rette for at jobber skapes og sikres. Den bølgen som allerede er over oss med digitalisering og automatisering, betyr at mange jobber kommer til å forsvinne, men det betyr også at nye jobber kommer til å skapes. I denne omstillingen er det i hvert fall ett element som kommer til å være viktig fremover, og det er kompetanse.

En vellykket utvikling krever etter Høyres mening at vi lykkes godt på særlig tre områder:

- Vi må ha et trygt arbeidsliv med lav ledighet og høy sysselsetting.
- Vi må ha en velstandsvekst som når frem til alle.
- Vi må få mer igjen for innsatsen, både i private og i offentlige virksomheter.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [11:37:16]: Det er deprimierende at i forbindelse med en stortingsmelding som skal handle om det store bildet, perspektivmeldingen, har ingen av regjeringspartienes representanter løftet vår generasjons største utfordring med ett ord, nemlig hvordan vi skal stanse de farligste klimaendringene.

Klimaendringene påvirker oss i Norge allerede. Det er økt flom og nedbør. Det er økt antall forsikringsskader. Vi har ismelting i Arktis som påvirker våre nordlige områder. Ikke minst har vi et økt antall flyktninger som også kommer til Norge, fordrevet av klimaendringene og konfliktene som følger i deres kjølvann.

Klimaendringene er vår tids største utfordring. De fortjener mer omtale enn det regjeringspartiene gir dem, for hva er regjeringens svar? Jo, i løpet av denne perioden har det vært kutt i støtten til fornybar energi, selv om mesteparten av energiforbruket i Norge per dags dato er fossilt. De har kuttet i hele Statkrafts evne til satsing på offshore vind. De har kuttet videreføring av støtteordningen til fornybar energi uten å få på plass nye, teknologifremmende støtteordninger. De lar være å følge opp Stortingets vedtak om en garantiordning for norske bedrifters fornybarinvesteringer i utviklingsland. De har kuttet i fornybarbistanden til utviklingsland. De har latt være å legge til rette for at Statens pensjonsfond utland skal kunne investere i utvikling av fornybar energi og infrastruktur på den måten som veldig mange har tatt til orde for, også regjeringens egne fagorganer.

De har også trenert stortingsflertallets pålegg om å gjennomføre et grønt skifte. På den måten viser de hvor lite næringsvennlige de er, og hvor lite framtidsrettede de er. De har sagt nei – for hvor ble det av tilretteleggingen for hydrogensatsing i industrien, som Stortinget ba om? Den er trenert. Hvor er det blitt av tilretteleggingen for trekkullsatsing i industrien? Den er trenert. Hvor ble det av CO₂-rensing før 2020, som Stortingets samlede opposisjon sto bak? Den er utsatt til 2022, og ingen løsning av finansieringsspørsmålet er lagt fram. Hvor ble det av planen for utfasing av fossil energibruk, som Stortinget ba om? Den er droppet av regjeringen. Hvor ble det av de 10 TWh i kutt i energibruk i bygninger? Det er blitt trenert et helt år av regjeringen, uten en eneste omtale.

Hvor ble det av det tydelige klimamålet for Nasjonal transportplan? Vel, det ble omdefinert, og Nasjonal transportplan legger – ifølge egne ord – opp til å øke klimagassutslippene. I dagens VG har vi sett hvordan det kastes hundretalls milliarder etter samfunnsøkonomisk ulønnsomme prosjekter, som også bidrar til økte utslipp. Hvor ble det av regjeringens oppfølging av Stortingets krav om at all kollektivtransport skal ha nullutslipp innen 2025? Det er bare ikke fulgt opp.

Hvor ble det av skattelettene for husholdningene – som ble lovet i samarbeidserklæringen – for å få fornybarinvesteringer i husholdningene? Vel, det ble omgjort til en rett til Enova-penger. Med så store skatteletter som denne regjeringen har hatt råd til, viser det seg at det å støtte det grønne skiftet med skattelette var det ikke vilje til.

Hvor ble det av forbudet mot fossil oppvarming av bygg? Etter fire år er det ikke på plass.

Hvor ble det av oppfølgingen av vedtaket om å nå målet om at alle biler skal være nullutslippsbiler etter 2025? Det behandlet vi i forrige uke – regjeringspartiene stemte imot.

På toppen av det hele utlyses det flere oljelisenser enn noen gang. Det legges opp til økte utslipp fra oljeindustrien – vårt største bidrag til internasjonal forurensing av klimaet på kloden.

Ikke engang deres egen regjeringsplattform følges opp. Forsterke klimaforliket hevdet regjeringen den skulle gjøre. Nå viser Siv Jensens perspektivmelding at Norge ikke

når klimaforlikets mål om å kutte til 47 millioner tonn justert for endret klimaprofil før i 2030. Det skulle stilles krav til null- og lavutslipp i offentlige anbud, slik som for ferjer. Det ble også vedtatt av Stortinget. I industrimeldingen var dette omgjort til at regjeringen ville legge til rette for lav- og nullutslipp.

Vi fra SVs side ønsker en annen kurs. Vi vil kutte utslippene med minst 3 millioner tonn i løpet av neste stortingsperiode, og vi skal strekke oss etter å nå målet som ligger i klimaforliket.

Før valget lovet Venstre at en ny regjering, med Fremskrittspartiet i førersetet, ville gi en mye bedre klimapolitikk enn den rød-grønne. I dag har vi fasiten: Det står til stryk.

Det er nok nå. Min generasjon og de som kommer etter, trenger en regjering som ikke består av klimafornektere, men som strekker seg etter å redde klimaet på kloden.

Heidi Nordby Lunde (H) [11:42:34]: Debatten om regjeringserklæringen i 2013 var en av mine første debatter i denne salen, og det kan være det er derfor jeg husker den så godt. En annen grunn kan være at Arbeiderpartiets representant Trond Giske da sa at norsk næringsliv og norsk økonomi var bunnsolid. Jeg bet meg merke i det fordi det da kun var noen uker siden DNB-sjef Rune Bjerke hadde prydet forsiden i Dagens Næringsliv med beskjeden om at norsk økonomi var på vei fra full gass til halv fart. Aftenposten hadde hatt en forside som viste at arbeidsledigheten var økende, og Vårt Land skrev: «Ernas nye regjering arver forfallsbombe.» Daværende sjeføkonom i Nordea, Steinar Juel, mente den gang at Norge aldri tidligere hadde hatt en så sterk forverring av konkurranseevnen som i årene etter 2005. I tillegg vet vi at det ble 15 000 flere fattige barn i Norge under en rød-grønn regjering som skulle fjerne fattigdommen med et pennestrøk, en regjering som hadde 21 mrd. kr mer i skatteinntekter, som hadde hatt historisk høye oljepriser og en økonomi i vekst – bunnsolid.

Perspektivmeldingen som ble lagt fram etter åtte år med rød-grønn regjering, viste at den sosialdemokratiske modellen ikke var bærekraftig, og at Norge trengte en ny kurs.

Det å anerkjenne globaliseringens effekter på ulikhet og ulik vekst globalt, slik finansministeren gjør, er ikke så pussig som representanten Truls Wickholm vil ha det til. Det pussige er kanskje det at man har en vrangvilje mot å anerkjenne at Norge med Høyre og Fremskrittspartiet i regjering fortsatt er et land med små forskjeller.

For noen år siden skrev nå avdøde kommentator i Bergens Tidende Sjur Holsen kommentaren «Den store skattebløffen». Der mente han at med vilje til å prioritere er det fullt mulig å satse på både velferd og skattelette. Han mente at Arbeiderpartiet konstruerer motsetninger som ikke er reelle, men at høyresiden ikke evner å løfte debatten. Dette vinner Arbeiderpartiet på, mente han, fordi retorikken om at en krone i skattelette er en krone mindre til velferd, fungerer – ikke fordi den er sann, men fordi den er intuitivt lett å forstå. Men enkel retorikk er ikke det samme som god politikk. Holsen viste til en serie der Bergens Tidende gang på gang dokumenterte feilslått bruk av offentlige midler. Når det offentlige tar penger fra norsk næringsliv og norske barnefamilier og bruker dem slik at de ikke gir verdi, er det det som fører til mindre velferd. Når penger bare forsvinner, når prosjekter koster mer enn de skal, eller

offentlig sektor ikke klarer å produsere tjenester smartere, bedre og mer effektivt, men gjør ting dyrere, dårligere og mindre effektivt enn andre, gir det dårligere velferd.

Perspektivmeldingen anno 2013 slo fast at dersom økt produktivitet i offentlig sektor tas ut i reduserte offentlige utgifter, vil effekten på offentlige finanser kunne bli betydelig. Behovet for omstilling var altså åpenbart allerede i 2013, og også i 2017 slås det fast at romslige budsjetter ikke alltid gir tilsvarende gode resultater i offentlig tjenestetproduksjon. Norge trenger altså en regjering som er villig til å omstille Norge, gjennomføre reformer og sørge for bedre bærekraft, ikke en regjering som reverserer nødvendige endringer, enten det er på organisering av offentlig sektor, velferdsordninger som gjør at det ikke lønner seg å jobbe, eller muligheten for privat næringsliv til å skape jobber.

Det er interessant å høre hvordan de som mente at norsk økonomi var bunnsolid i 2013, har snudd fra å snakke om arbeidsledighet, fordi den nå er på vei ned, til å snakke om sysselsetting. I 2014 sa nemlig LOs daværende sjeføkonom, Stein Reegård, til Dagbladet at samtlige nye jobber de siste fire årene med rød-grønn regjering hadde gått til utenlandsk arbeidskraft, som presset ut norsk arbeidskraft. Og sysselsettingsandelen falt kraftig på Arbeiderpartiets vakt – igjen da økonomien var i kraftig vekst og oljeprisen lå på 120 dollar fatet. Dette fallet tilsvarte 140 000 jobber, mente Reegård.

Norge har vært igjennom en tøff omstilling de siste fire årene, og nå ser vi at arbeidsledigheten går ned og veksten går opp. Skattene har gått ned, og det har sykehuskøene også. Skal den norske modellen bli mer bærekraftig, må vi også ha et bærekraftig og produktivt næringsliv som skaper lønnsomme jobber. Å reversere nødvendige reformer kan i verste fall stoppe veksten og dermed jobbskapingen. Perspektivmeldingen viser med all tydelighet at det ikke er det Norge trenger nå.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en talletid på inntil 3 minutter.

Solveig Sundbø Abrahamsen (H) [11:47:22]: Noreg er eit godt land å bu i. Det er eit land der inntektene er jamnare fordelte enn i mange andre land – og slik skal det framleis vere.

Noreg blei kåra til verdas lykkelegaste land i 2016. Godt styresett, inntekt, omsorg, fridom, helse, sjenerøsitet og ærlegdom er kriterium som er vurderte til å gje høg grad av lykke.

Alle bur i ein kommune i verdas lykkelegaste land. Det er tverrpolitisk einigheit om at befolkninga skal ha like levvilkår og tilgang på grunnleggjande tenester over heile landet. I dag bur 80 pst. av nordmenn i tettstader, mot 60 pst. for 50 år sidan. Levealderen aukar i heile befolkninga, men sentrale strøk blir ramma relativt mildt på grunn av påfyll av unge vaksne og barna deira. Aldringa i befolkninga er difor spesielt utfordrande for distrikta, og difor er det viktig med ei kommunereform som tek høgde for utviklinga, og der måla med reforma er gode og likeverdige tenester til innbyggjarane. Me må ha sterke kommunar med solide fag- og kompetanse miljø som sikrar innbyggjarane gode tenester og er med på å hindre sentralisering.

Eit godt fungerande næringsliv er ein føresetnad for vår velferd, våre levekår og vår livskvalitet. I den samanhengen er det viktig å framheve EØS-avtalen og betydninga han har for norsk næringsliv. Avtalen gjev norske bedrifter same rammeføresetnader som bedrifter i EU har i dag, og har vore svært viktig for utviklinga i Noreg sidan 1994.

Å ta vare på og skape fleire lønsame arbeidsplassar i privat sektor er det viktigaste målet framover for å sikre vår felles velferd. Ein stor og kompetent arbeidsstyrke er vår viktigaste ressurs, god bruk av menneskelege ressursar er avgjerande for velstandsutviklinga.

Me må fortsetje å føre ein politikk som stimulerer til auka deltaking i arbeidslivet. Det skal løne seg å stå lenger i arbeid, og me skal ha trygdeordningar som er slik innretta at det løner seg å arbeide. Arbeidet med innvandring og integrering skal òg fokusere på arbeidslivet, ein skal føre ein rettferdig skattepolitikk, der skattlegging av bedrifter og eigarskap skal vere konkurransedyktig med samanliknbare land, og ikkje minst skal me føre ein aktiv politikk som prioriterer satsing på kunnskap, utdanning og forskning.

Det ser lysare ut for norsk økonomi. Det er stigande optimisme å spore. Arbeidsløysa går ned, veksten er på veg opp, og det blir skapt fleire jobbar. Det viser at regjeringa sin politikk verkar, og at han må fortsetje.

Roy Steffensen (FrP) [11:50:21]: Noen av hovedutfordringene som blir trukket opp i perspektivmeldingen, er at vi blir flere eldre, at vi kommer til å leve lenger, og at vi kommer til å ha flere friske år. Fra 2030 vil offentlige utgifter øke raskere enn inntektene, og da er vi nødt til å ta nødvendige grep. Ettersom vi lever lenger, er det naturlig at flere folk må i arbeid, flere må jobbe lenger og smartere og bli mer produktive, ellers kommer ikke regnestykket til å gå opp.

Med dette som bakteppe synes jeg det er rart at flere i denne salen kjemper for høyere innvandring. Flere og flere personer flytter og bosetter seg i andre land enn de er født i. Noe skyldes arbeidsinnvandring, og noe skyldes flyktninger og asylsøkere. Antallet som innvandrer til Norge, vil i stor grad avhenge av innvandringsregelverk og politiske signaler. Det har vi gjennom mange år sett på asyltilstrømmingen til de nordiske landene, hvor Norge, Sverige og Danmark over tid har hatt svært forskjellig antall asylsøkere, noe som skyldes at det føres ulik politikk i de tre landene.

At politiske signaler spiller en rolle, så vi tydelig høsten 2015, da spesielt Tyskland og Sverige opplevde et stort press på asylinstituttet på grunn av positive signaler om å ta imot syriske flyktninger. Konsekvensene av vedvarende høy innvandring over mange år kan bli store og veldig kostbare. Norge vil med en feilslått innvandringspolitikk måtte forberede seg på enten skatteøkninger eller velferdskutt. Derfor er det viktig for Fremskrittspartiet fortsatt å ha kontroll på innvandringspolitikken, slik at den kan være streng og ansvarlig for å sikre en bærekraftig asylpolitikk. Vi ønsker en streng innvandringspolitikk og mener at det er forutsetningen for en vellykket integrering. Det siste tiåret har vist oss at vi sliter med å bosette dem som får lovlig opphold, noe som gjør at integreringen tar for lang tid, med det som konsekvens at veien til arbeidslivet og en vellykket integrering blir mye lengre og for lang for mange.

Vi sliter med å få innvandrere ut i arbeid, spesielt de som kommer fra Afrika. Andelen i arbeid fra den såkalte landgruppe 3, er på bare 54 pst., og andelen fra Afrika er enda lavere.

Innvandrere er en av gruppene hvor færre er i jobb enn gjennomsnittet, og av hensyn til bærekraften i velferdsordningene og den enkelte innvandrer selv er det viktig at de som skal bli boende i Norge, blir godt integrert i arbeidslivet, og at de blir økonomisk selvstendige. En jobb å gå til gir best integrering og er det beste sosiale velferdsprogrammet vi har. Lykkes vi ikke med å tilby innvandrerne dette, vil kostnadene bli enorme for kommende generasjoner. Derfor er det viktig at vi ikke tar imot flere enn kommunene vil bosette, og flere enn dem vi klarer å ta vare på og gi en meningsfull hverdag. Det bør være rettesnoren i innvandringspolitikken. En streng og rettferdig innvandringspolitikk vil være én av flere forutsetninger for å kunne gi videre til våre barn og barnebarn det velferdssamfunnet vi selv lever i i dag.

Truls Wickholm (A) [11:53:31]: Hvis kommunene skal kunne gjøre en god jobb med å integrere flyktninger og ta imot dem, er det kanskje ikke så hjelpsomt at partileder Jensen sier at kommunene ikke bør ta imot flyktninger. Men det er en annen debatt.

Jeg tok ordet for å si noe om det som Heidi Nordby Lunde mente ikke var så pussig. Siv Jensen har som en slags hovedanalyse at vi står overfor en verden som blir mer proteksjonistisk. Det har sitt utgangspunkt i, sier hun, at ikke alle har fått ta del i velstanden. Det er en av hovedanalysene i innlegget hennes. Så har hun her i Stortinget, gjentatte ganger, unnlatt å svare Snorre Serigstad Valen på om forskjellene øker. Hun vil egentlig ikke gå inn i debatten om at det kanskje er slik at den politikken som denne regjeringen fører, bidrar til å øke forskjellene. Det er noe vi har påpekt: Skattekuttene bidrar til å øke forskjellene. Svekkningen av de ansattes organisasjoner er med på å øke forskjellene. At regjeringen ikke evner å skape jobber, er med på å øke forskjellene.

Da spør vi oss: Er det denne utviklingen vi vil at samfunnet skal bevege seg i retning av, særlig når vi ser det samme bildet som Siv Jensen advarer mot kan skapes i andre land, hvor det blir populisme og lite konstruktiv politikk fordi folk føler at de havner utenfor, fordi de føler at politikerne ikke har lyttet til dem?

Så sier vi: Men Siv Jensen, det er jo nettopp du som ikke lytter til dem her i Norge. Det er jo nettopp du som kutter i velferden for mange. Det er nettopp du som ikke klarer å skape jobber for dem som vil ha jobb. Det er beskjedent fra Arbeiderpartiet og opposisjonen, men det ser ut til å være en debatt som regjeringen ikke vil ta.

Jeg skulle ønske at Siv Jensen hadde lyttet til Jonas Gahr Støres innlegg tidligere i dag, hvor han snakker om en kompetansereform, som ikke dreier seg om tidlig innsats i grunnskolen, som Siv Jensen ser ut til å tro, men som dreier seg om en omfattende kompetansereform i norsk arbeidsliv, hvor flere av dem som er i jobb, må få lov til å bygge på kompetansen sin, hvor flere må tilegne seg mer kompetanse underveis i arbeidslivet. Det er en debatt vi har hatt i Norge lenge, men det er noe som vi må klare å gjøre noe med, som Arbeiderpartiet har helt klare planer for å gjøre noe med, og som vi går til valg på å gjøre noe med. Det må vi klare hvis vi skal klare å omstille samfun-

net, hvis vi skal ruste oss for framtiden. Det burde vært en viktig del av denne perspektivmeldingen, og jeg skulle ønske at Siv Jensen hadde fått med seg at det er noe vi går til valg på. Så da ber jeg henne om – etter debatten – å lytte til Jonas Gahr Støres innlegg og gjerne også lese Arbeiderpartiets program.

Statsråd Siv Jensen [11:56:45]: Jeg mener det hadde vært en fordel om representanten Wickholm lyttet til hva jeg faktisk sa. Jeg var opptatt av å skille mellom den forskjellsutviklingen vi ser i veldig mange andre land, kontra Norge. Norge er i en særstilling – sammen med to andre land – hvor forskjellene er små, mens vi har sett at de har økt i en lang rekke andre land, og det handler om politikkutforming.

Grunnen til at vi har lyktes i Norge, er at det er bred politisk enighet om at vi skal ha gode, brede, universelle velferdsordninger som er skattefinansiert. I mange andre land har politikerne over for lang tid unnlatt å lytte til den uroen som har oppstått hos store deler av befolkningen, og som har bidratt til å skape store forskjeller. Så koblet jeg dette sammen med proteksjonisme. Det er ikke sånn at mer proteksjonisme vil bidra til mindre forskjeller og bedre velstand i andre land, snarere tvert imot. Åpne markeder og mest mulig frihandel er det som har brakt millioner av mennesker raskest ut av fattigdom. Men det er altså nasjonale politikeres ansvar rundt omkring i denne verden å legge til rette for at den rikdommen som tilkommer hvert enkelt land, distribueres mest mulig likt hos innbyggerne. Det har vi lyktes med i Norge, i motsetning til veldig mange andre land, og det var den forskjellen jeg forsøkte å trekke opp i mitt innlegg.

Derfor skal vi være stolte av de faktorene som har bidratt til å holde ulikhetene i Norge nede. Det er det bred politisk enighet om, og det handler om at vi skal ha brede velferdsordninger som kommer alle til gode, vi skal ha et samfunn som gjør det mulig for alle å delta. Dette er trekk ved norsk økonomi som er en styrke for oss, som gjør at flere kan delta, og som gjør at tilliten i samfunnet opprettholdes på et høyt nivå. Dette er trekk vi skal ta vare på.

Igjen ser vi altså et forsøk på å konstruere en debatt om ulikhet som strengt tatt ikke er særlig fremtredende i Norge. Men det er en av driverne til at man har den politiske utviklingen man ser i USA, i Storbritannia, i en rekke andre land i Europa, rett og slett fordi politikerne over tid har undervurdert strømningene i eget samfunn. Det mener jeg vi ikke skal gjøre i Norge, derfor er det viktig å ta vare på brede, gode velferdsordninger, som det er bred enighet om at vi skal gjøre.

Snorre Serigstad Valen (SV) [11:59:13]: Den politiske analysen til finansministeren på slutten her er jo helt riktig. Mange politikere i mange land har undervurdert de strømningene som følger av stadig økt ulikhet. Men det finansministeren vil ha oss med på, er at akkurat i Norge, der ulikhetene har økt fortere enn snittet i OECD de siste 20–30 årene, akkurat i Norge, der Siv Jensen tilfeldigvis er finansminister og sitter med makten selv, nei der finnes det ikke noen strømninger som følge av ulikhet som man kan overse. Akkurat Norge er unntaket. For å bevise dette lister finansministeren opp en rekke velferdsordninger, trepartssamarbeid og sterk fagbevegelse – ja, kort sagt alle de politiske ordningene Fremskrittspartiet i nesten

hele sin politiske eksistens har kjempet mot. Det er utrolig fascinerende å høre på.

Som bevisførsel for at ulikhet ikke er noe stort problem i Norge, tar finansministeren på seg sine sosialdemokratiske klær og høres nesten ut som Gerhardsen her hun står, så opptatt som hun er av at man distribuerer overskuddet av gevinstene som skapes i Stortinget, mest mulig likt. Men i praksis øker hun barnetillegget for uføre forsørgere, slik at 367 familier i fjor ble fratatt flere titusen kroner hver i snitt. I praksis sørger hun for at flertallet av landets pensjonister får lavere kjøpekraft tre år på rad, og så kompenserer hun for det med skattekutt som kommer de rikeste til gode, og som 200 000 pensjonister ikke får glede av. I praksis kutter den samme finansministeren akkurat i de ordningene som er ment å beskytte noen av de svakeste her i samfunnet. For ulikhet er jo ikke noe problem i Norge, her må vi kunne tillate oss litt skattekutt til de rikeste. Her må vi kunne tillate oss litt smålige og brutale kutt overfor noen av dem som trenger det aller mest. For akkurat i Norge øker ikke ulikhetene, det har finansministeren sagt. Og vi vet jo at vi skal høre mer på lederen i Fremskrittspartiet enn på Det tekniske beregningsutvalget, OECD, Det internasjonale pengefondet og alle de trykte dokumentene regjeringen noensinne har gitt fra seg, der det står at ulikheten øker. Jeg tror rett og slett ikke vi i løpet av denne perioden kommer til å se landets finansminister komme opp på talerstolen og si det som alle de andre politikerne her i salen er enige om, nemlig at det er uomtvistelig bevist at forskjellene i Norge øker. Det er uomtvistelig bevist at boligene i Norge er overpriset. Det er uomtvistelig bevist at vi snart passerer hundre tusen barn i vedvarende lavinntekt. Vi skal heller høre på finansministeren, som er stolt av og glad for at andre partier enn Fremskrittspartiet har bygd et samfunn det er verdt å være stolt av.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 2 og 3 behandles under ett. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 2 [12:02:02]

Innstilling fra finanskomiteen om Forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2016 (Innst. 357 S (2016–2017), jf. Meld. St. 26 (2016–2017))

Sak nr. 3 [12:02:12]

Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø, Ingunn Gjerstad og Torgeir Knag Fylkesnes om urfolks rettigheter i retningslinjene for Statens pensjonsfond utland (Innst. 353 S (2016–2017), jf. Dokument 8:17 S (2016–2017))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 10 minutter, og at taletiden blir fordelt slik: Arbeiderpartiet 20 minutter, Høyre 15 minutter, Fremskrittspartiet 10 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Venstre 5 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter og Miljøpartiet De Grønne 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen.

Videre foreslås det at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, på en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Torstein Tvedt Solberg (A) [12:03:13] (ordfører for sak nr. 2): Først av alt vil jeg takke komiteen for et godt samarbeid. Det er en samlet komité som står bak store deler av innstillinga – også i år.

Årets behandling av fondsmeldingen er på sitt vis en konklusjon av dette Stortingets arbeid med forvaltningen av verdens største statlige pensjonsfond. Det har vært fire år, fire fondsmeldinger – og mange spennende debatter og tema.

Arbeiderpartiet er stolt av den skrittvis utviklingen av forvaltningen av fondet. Og det er mye som har skjedd i Stortinget i denne perioden. En har

- endret organiseringen av Etikkrådet
 - besluttet å trekke fondet ut av kullselskaper
 - opprettet nye forventningsdokumenter, som på menneskerettigheter og på skatt
 - justert organiseringen av eiendomsinvesteringene
- Og nå økes aksjeandelen til 70 pst.

Noen påstår at behandlingen av årets fondsmelding ikke har de store sakene. Det sier kanskje mest om hvor viktig stortingsbehandlingen har vært de siste årene. Men jeg mener uansett at en i år må se alle disse fire årene i sammenheng.

I år fyller oljefondet 21 år. Det betyr at det blir lov for fondet å kjøpe sprit – jeg har merket meg at Kristelig Folkeparti vil sette en stopper for dette spritkjøpet, men at Fremskrittspartiet i regjering har hatt kanskje motsatt påvirkning. Jeg registrerer at fondet allerede før fylte 21 år har sikret seg et massivt spritlager på aksjemarkedet.

Men det er heldigvis ikke en 21-åring rigget for fest og uansvarlig risiko. Tenåringstida er tilbakelagt. Tida for massive overføringer fra foreldrene – her Finansdepartementet – er over. Nå skal fondet i større grad klare seg selv. Derfor gjør vi også i år noen nødvendige endringer for å rigge fondet for «de harde 20-årene».

Aksjeandelen er den beslutningen som har størst betydning for avkastningen og risikoen for fondet. Både flertallet i Mork-utvalget og Norges Bank har anbefalt å øke aksjeandelen, og Arbeiderpartiet støtter at aksjeandelen i den strategiske referanseindeksen for SPU økes til 70 pst. Mork-utvalget baserer sitt råd på at evnen til å bære risiko er økt siden forrige vurdering, bl.a. basert på erfaringene fra Stoltenberg-regjeringens håndtering av finanskrisen. Samtidig øker dette grepet risikoen for store svingninger i fondets verdi. Dette må en i større grad ta hensyn til i arbeidet med statsbudsjettet.

Handlingsregelen endres gjennom at forventet avkastning justeres ned til 3 pst. Høyre-Fremskrittsparti-regjeringas enorme innfasing av oljepenger viser at dette alene ikke er nok. Derfor sier Arbeiderpartiet i forbindelse med behandlingen av perspektivmeldinga at vi vil vurdere å formalisere en tilleggsregel til handlingsregelen som bidrar til å glatte innfasingen over tid, slik at svingningene i fondsverdien ikke resulterer i uønskede svingninger i pengebruken over statsbudsjettet.

Vi har også kommet videre i diskusjonen om unotert infrastruktur. Nye rapporter, anbefalinger og vurderinger har gitt nyttig informasjon. Det unoterte infrastrukturmarkedet for SPU er lite, men voksende. Arbeiderpartiet har hele tida ment at vi må skynde oss forsiktig, og vært klar på at diskusjonen om unotert infrastruktur henger tett sammen med det pågående arbeidet til Gjedrem-utvalget. Neste år får Stortinget også den grundige 4-årsgjennomgangen, og det er derfor naturlig å komme tilbake til denne problemstillingen, om utvidelse i infrastrukturuniverset, i nær framtid.

Jeg merker meg også at regjeringa varsler en ny vurdering av om det skal åpnes for unoterte aksjeinvesteringer. Det er en vurdering vi ser fram til.

Om kort tid legger også Gjedrem-utvalget fram sitt arbeid. Her vil bl.a. ulike modeller for organiseringen av fondet belyses, og Arbeiderpartiet ser fram til en slik helhetlig diskusjon rundt organiseringen av fondet. Det er det behov for.

I 2016 ga Stortinget regjeringa også en tydelig beskjed om å gjøre rede for sitt arbeid med investeringer i statsobligasjoner. Den redegjørelsen som kom fra NBIM og regjeringa, viser at det også innenfor disse investeringene gjøres et omfattende arbeid med forvaltningen. Det er positivt, det som har kommet fram om at en gjør nye grep for å øke åpenheten, og vi vil følge også dette arbeidet i årene framover.

Samtidig styrker vi arbeidet som eier. Vi har nå fått på plass et forventningsdokument om skatt, og vi har store forventninger om at også dette arbeidet fører fram. Stortinget vil fortsette å følge nøye med på hvordan man følger opp dette arbeidet. Rapporteringen har blitt mye bedre, men vi vil fortsette å stille krav. I den forbindelse mener Arbeiderpartiet det er naturlig å støtte SVs løse forslag til sak nr. 3 – altså representantforslaget – om å sørge for at hensikten med de to viktige konvensjonene også ivaretas i forvaltningen.

Det samme gjelder det viktige arbeidet vi nå gjør rundt uttrekket fra kullselskaper. Det er all grunn til å hedre det gode, grundige og raske arbeidet NBIM har gjort for å følge opp Stortingets vedtak. Det er jeg imponert over, men dette arbeidet er ikke over. I årene som kommer, skal vi forbedre og forsterke dette vedtaket, og vi skal fortsette jobben fram mot det overordnede målet: at oljefondet skal ut av kull.

Jeg vil igjen takke komiteen for et godt samarbeid og en god innstilling.

Svein Flåtten (H) [12:08:38]: Årets behandling av Statens pensjonsfond utlands virksomhet og også Staten pensjonsfond Norges virksomhet følger på mange vis de samme linjene som de som har vært over flere år. Det er de linjene representanten Tvedt Solberg sier han er stolt over på Arbeiderpartiets vegne. Jeg tror han kan være stolt på hele Stortingets vegne, i hvert fall det store flertallet.

De endringene som gjøres i forvaltningsstrategier og andre forhold, skjer alltid skrittvis. De skjer kunnskaps- og faktabasert, og de skjer innenfor en ansvarlig ramme. Derfor gir jeg gjerne honnør til årets saksordfører, som har ledet arbeidet på en aldeles utmerket måte, og som har gjort det lett også for regjeringspartiene å slutte seg til hovedsynspunktene i hans fremstilling. Det betyr bl.a. at

oppmerksomheten og vektleggingen av fondet som finansiell investor står fast, at målsettingene om høyest mulig avkastning innenfor rammen av moderat risiko står fast. Dette har jo en tett og klar forbindelse til våre budsjetter og til det å opprettholde det velferdssamfunnet vi har. Samtidig skal staten være en ansvarlig investor, og det skal være en åpenhet om fondet, som stadig har blitt viktigere og bedre, og som ivaretas, etter mitt syn, på en god måte. I tillegg, som nevnt innledningsvis, forankres alle disse veivalgene godt i Stortinget, slik også i behandlingen av årets melding.

Av og til kan man få inntrykk av i media, som jo tydeligvis interesserer seg sterkt for både fondets forvaltning og ikke minst dets resultater, at det av og til går riktig dårlig. Det gjør det faktisk ikke. Gjennomsnittlig avkastning siden 1998 har vært rett i underkant av 6 pst., og det viser at investeringer i verdens næringsliv holder oppe en jevn og god avkastning sett over tid. Det viser også at det å veksle oljen og oljeformuen inn i andeler i verdens selskaper har vært svært klokt. Vi har også vært hjulpet av en del andre ting, ikke minst fondets størrelse, som gjør det mulig å investere motsyklisk en del av den norske kronen. Alt i alt har vi gjennom både dyktighet og kanskje også noe hell hatt gode resultater. Fjorårets resultat var slik sett på 6,9 pst. før fradrag av forvaltningskostnader. Fondet var ved årsskiftet oppe i 7 500 mrd. NOK og har vokst til over 8 000 mrd. NOK siden den gang.

Ikke minst det gjør at man kan fastholde sine investeringsstrategier over tid fremover også i nedgangstider. Akkurat det har jo også vært en viktig sak ved vurderingen av utvidelser av aksjeandeler som gjøres i forbindelse med denne behandlingen. Høyre og regjeringspartiene støtter utvidelsen til 70 pst. Den er anbefalt av Mork-utvalget, og den støttes av Norges Bank selv. Også dette har vært en prosess som har gått over tid, og som er kunnskaps- og faktabasert, selv om kunnskap og fakta kanskje ikke alltid er nok for å se den fremtidige utviklingen av verdens børser og verdens selskaper. Men for å minske denne risikoen vil innfasingen skje over tid. Jeg er glad for at det er et stort flertall som er enige om at dette er en riktig måte å gjøre det på, også gitt det lavrentemarkedet som verden i øyeblikket ser, og som gjør at det er vanskelig å holde avkastningen av fondet oppe på det nivået vi ønsker.

Det har også vært en diskusjon over lengre tid om hvorvidt fondet skal investere i unotert infrastruktur. Fondet har gått inn i eiendom, og så har man ønsket å spre risikoen og se på dette ved å gå inn i unotert infrastruktur. For øvrig er det ikke noe flertall som ønsker dette. Vi hadde en runde da meldingen ble lagt frem i fjor. Vi ba departementet gå en ny runde. McKinsey-rapporten som er lagt frem i forbindelse med årets melding, synes jeg går godt inn i de områdene som store deler av komiteen var i tvil om, nemlig dette med hvilken politisk risiko man løper, hvilken regulatorisk risiko man løper, og ikke minst: Hvilken om-dømmerisiko løper man ved å gå inn i unotert infrastruktur? I en slik sammenheng vil man antagelig måtte gå inn med større andeler, og offentlige myndigheter vil være en del av investeringene på den andre siden, altså på reguleringssiden, og kan regulere lønnsomheten gjennom politiske vedtak. Norge selv er ikke helt fremmed for å ha vært i den situasjonen når det gjelder bl.a. Gassled-saken. Vi burde kjenne ganske godt til det. Dessuten vil omsetteligheten kunne være noe mer innskrenket, og fremfor alt vil

det antagelig være naturlig å gå inn i selskapene på styresiden, noe som ville være en nyhet for fondet. Med tanke på fremtidig risikospredning og avkastningsmuligheter vil unoterte investeringer i infrastruktur på sikt kunne være et alternativ, men vi tror det er riktig å ta dette litt saktere, ikke minst har vi nå en implementering av den nye aksjeandelen som skal på plass, og en gjennomgang til neste år i forbindelse med den fireårige gjennomgangen som alltid skjer med strategiene, vil være viktig.

Jeg hadde egentlig ikke tenkt å være veldig politisk retorisk her, men jeg kan egentlig ikke unngå det, for også i denne saken snakker Arbeiderpartiets talsmann om «regjeringens enorme oljepengebruk». Tidligere i dag har vi hørt at den er «uhemmet», og den er også «rekordhøy». Den er i det hele tatt utsatt for en adjektivisering på den negative siden som ikke har noen verdens ting med fakta å gjøre. Det som er fakta – og det trenger man ikke være noen makroøkonom eller matematiker for å finne ut av – er at det er fasen inn 600 mrd. oljekroner i de norske budsjettene i den siste fireårsperioden. Arbeiderpartiet har gjennom sine alternative budsjetter brukt ca. 559 mrd. oljekroner, og da er jeg litt velvillig til deres eksperimentelle regneøvelser i noen av de alternative budsjettene. Det er forskjellen som man her i dag beskriver med bred penn. Jeg legger meg helt flat hvis det viser seg at mitt regnestykke, som er basert på bare helt enkle grunnskolekunnskaper – subtraksjon, addisjon osv. – viser seg å være feil. Men hvis de er det, vil jeg svært gjerne høre det. I tillegg er det et enkelt regnestykke å finne ut hvor mye Arbeiderpartiet og deres eventuelle samarbeidspartnere skal øke skattene med hvert år, for det har de også vært ganske tydelige om. Dette hører ikke hjemme i debatten om SPU, det er bare nærmest et berøringspunkt, men SPU, avkastning, har jo med velferdssamfunnet, med budsjettene, med innfasingen i finanspolitikken, å gjøre, og derfor er det om ikke annet et tema å være noenlunde korrekt med de regnestykkene man presenterer. Jeg skjønner at det er greit med retoriske regnestykker, men man bør være litt varsom.

I tillegg har jeg notert meg at representanten Tvedt Solberg bruker betegnelsen «de harde 20-årene» om årene som nå kommer. Jeg tror man skal være litt forsiktig med å sammenligne 2020-årene som snart kommer, med dem vi hadde for snart 100 år siden. Heldigvis finnes det snart ikke noen som kan bekrefte at det er en vesentlig forskjell, men dog.

Roy Steffensen (FrP) [12:18:49]: De årlige meldingene om Statens pensjonsfond drøfter grunnlaget for å forvalte en viktig del av vår felles formue. En langsiktig og god forvaltning legger til rette for at petroleumsformuen kan komme både dagens og framtidige generasjoner til gode, for den norske stat har gradvis gått fra å være en oljestat til å bli en finansstat, og avkastningen fra SPUs plasseringer i utlandet overstiger statens nettokontantstrøm fra olje og gass. Derfor er det helt avgjørende å være tro mot fondets investeringsmål om høyest mulig avkastning innenfor en moderat risiko. Oljefondet bør forvaltes på en måte som gjør at Norge også i framtiden kan investere i veier, jernbane og annen infrastruktur. Vår jobb er å sørge for høyest mulig avkastning til moderat risiko, og da må vi være varsomme med å komme med så mange politiske og velmenende begrensninger at framtidens pensjonsforpliktelser blir ofret på ideologiens alter.

Jeg vil gi honnør til saksordføreren, som har klart å etablere enighet om de viktigste forhold som meldingen tar opp. Fremskrittspartiet mener regjeringens foreløpige konklusjon om ikke å investere våre sparepenger i utenlandsk infrastruktur er fornuftig. I år gjør vi endringer på både forventet avkastning og aksjeandel, og da er det et klokt valg og en klok tilnærming å ikke gjøre ytterligere endringer i mandatet i denne omgang.

Investeringer i unotert infrastruktur vil kunne utfordre organisasjonen i enda større grad, både fordi det er et relativt lite marked, det er krav om store eierandeler med liten likviditet, det er risiko for politisk ustabilitet og regulatoriske endringer og ikke minst betydelig omdømmerisiko. Dessuten: Ved unoterte investeringer vil eierandelen i hver enkelt investering generelt være stor, og det i seg selv gir større risiko, samtidig som høye transaksjonskostnader og lavere omsettelighet vil gjøre det vanskelig å selge seg ut av unoterte investeringer hvis det skulle oppstå problemer. Skal vi først investere i infrastruktur, tror jeg vi heller bør se på muligheten for å bruke mer av oljeformuen vår på å investere hjemme i Norge. Jeg tror svært få ser logikken i å investere i havneprosjekter i Nigeria. Da vil jeg heller utvikle gods- og fiskerihavnene våre langs kysten. Å investere i norsk infrastruktur vil være bedre, for det vil sørge for bedre bo- og arbeidsregioner, stimulere til vekst og utvikling i nye næringer, det vil være samfunnsøkonomisk lønnsomt og samtidig være til nytte for både oss og framtidige generasjoner.

Jeg er redd for at hvis vi begynner å bruke oljefondet til politikk og internasjonal moralisme, vil det gå på bekostning av avkastning og gi økt risiko i form av at vi ikke får like god spredning av risikoen. Lavere avkastning vil bety høyere skatter eller lavere velferd for framtidige generasjoner. Jeg skjønner at det kan være fristende å bruke fondet til å nå andre politiske mål, enten det er utvikling eller det er utenrikspolitikk eller klima, for slike føringer framstår som gratis på kort sikt og krever ingen bevilgninger over statsbudsjettet. Men om slike mål, som f.eks. å trekke oljefondet ut av alkohol, som er blitt nevnt flere ganger de siste årene, fører til bare 0,1 pst. lavere avkastning, ja så betyr det om lag 8 mrd. kr i året. Og hva vil vi få igjen for det? Ingenting. Det vil trolig ikke bli noe mindre alkoholforbruk selv om oljefondet selger seg ut av disse selskapene.

Fondet er ikke tjent med stadig skiftende signaler fra ulike flertall i Stortinget, og det må gis tydelige bestillinger til Norges Bank med det utgangspunktet at fondets hovedstrategi og mål skal være godt forankret i et bredt politisk flertall. Fondet må ikke bli oppfattet som et politisk virkemiddel for norske interesser, men som en langsiktig investor med en strategi om høyest mulig avkastning til moderat risiko. Skal vi fortsatt ha et bredt flertall om de overordnede målene for fondet, må vi trolig avstå fra fristelsen til å bruke fondet for å nå andre politiske mål. Vi må verne om fondet slik at det fortsatt kan tjene penger på å finansiere velferd – i dag og for framtidige generasjoner. Alternativet kan fort bli høyere skatter og mindre velferd.

Hans Olav Syversen (KrF) [12:23:16] (komiteens leder): Takk til saksordføreren, som ga en god beskrivelse av det som er flertallsinnstillingen. Jeg tror et samlet storting er veldig fornøyd med forvaltningen av både Statens pensjonsfond utland og Statens pensjonsfond innland i

2016. Det gjelder resultater, men jeg vil også for egen del føye til den eierskapsutøvelsen som både SPU og Folkestrygd-fondet har stått for, og som vi legger merke til.

Det har vært nevnt at vi nå åpner for at vi skal gå opp til 70 pst. når det gjelder andel aksjer, og jeg bare slutter meg til det som er sagt tidligere om vurderingen av det. Derfor bruker jeg heller tiden på å si noe om de punktene der vi har avvikende synspunkter fra flertallet.

Det har vært sagt både fra saksordføreren og andre at spørsmålet om investeringer i infrastrukturprosjekter som ikke er børsnotert, har vært til diskusjon, og jeg hører også argumentene for ikke å åpne for det nå. Dette var jo en bestilling fra komiteen, og jeg skjønner at flertallet heller vil avvente det til neste års melding. Fra Kristelig Folkepartis side mener vi at den faglige anbefalingen fra Norges Bank og den nedsatte ekspertgruppen om muligheter for et bedre forhold mellom avkastning og risiko ved å åpne for investeringer i infrastruktur som ikke er børsnotert, veier tyngre enn innvendingene som stortingsflertallet nå gir uttrykk for. Vårt forslag gir også muligheter for investeringer i unotert infrastruktur for fornybar energi, og også i fattige land, slik vi tidligere har tatt til orde for. Dette kan ikke bare gi fondet avkastning og risikospredning, det kan også i større grad bidra til utvikling og komme hele befolkningen til gode enn investeringene i landenes aksjemarkeder.

Så skal jeg si: Vi tar ikke lett på usikkerheten som framheves, og den politiske og regulatoriske risikoen som regjeringen og flertallet frambærer. Derfor er det vårt mål at dersom dette vedtas, skal man gå skrittvis fram, med små investeringer og i utviklede land, med stor grad av sikkerhet i starten, for å høste erfaringer og bygge opp kompetanse. Vi mener det er en riktig vei å gå, for så på sikt å kunne bevege seg over i framvoksende økonomier, gjerne sammen med institusjoner som IMF og Verdensbanken for å redusere risikoen.

Som ledd i den ansvarlige forvaltningen ble det i 2009 innført egne mandater for miljørelaterte investeringer i oljefondet som skal oppfylle samme risikoavkastningskrav som resten av forvaltningen. Dagens mandat fastslår at miljørelaterte investeringer skal utgjøre mellom 30 og 60 mrd. kr. Ved utgangen av 2016 har fondet investert 63,7 mrd. kr i slike mandater. Vi foreslår en viss økning i rammen for disse miljømandatene, men konstaterer at det vil flertallet ikke være med på.

Så vises det til et omdelt forslag i salen fra Sosialistisk Venstreparti, om å sørge for at hensiktene bak visse konvensjoner skal tas med i forvaltningen av fondet. Vi hadde dette i høringen, og jeg merket meg f.eks. at Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter sa følgende:

«En slik gjengivelse vil kunne skape uklarhet hvis man henviser til noen relevante konvensjoner og ikke til andre.»

Jeg vil derfor anmode SV om å vurdere heller å gjøre dette om til et oversendelsesforslag, slik at regjeringen kan se på det. Vi kan, ikke minst, få vurdert akkurat dette aspektet, som jeg synes er et poeng – ellers må vi vurdere å ramse opp andre viktige konvensjoner i tillegg.

Jeg tar opp de forslagene Kristelig Folkeparti står alene om, og dem vi står sammen med andre om.

Presidenten: Representanten Hans Olav Syversen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:28:15]: Jeg velger å holde et kort innlegg. Heldigvis er det bred konsensus om hvordan vi skal forvalte de store verdiene vi har i Statens pensjonsfond utland og i Folketrygdfondet. Jeg er opptatt av at vi skal gjøre gradvise og kunnskapsbaserte endringer. Det kan godt hende at vi støtter forslag nr. 2, som ligger på bordet, men det har ikke vært til komitébehandling, og vi har ikke fått diskutert det. Jeg er motstander av at vi i en så stor sak, om så store økonomiske verdier, skal komme med løse forslag som eventuelt endrer politikk. Det er ikke sikkert at dette gjør det, men jeg ønsker at man skal ta seg tid, diskutere det, drøfte det og gjøre det på en klok måte. Så kommer vi tilbake igjen til en ny runde neste vår. Sånn har vi gjort endringer når det gjelder Statens pensjonsfond utland tidligere. Vi har lagd bestillinger, f.eks. for kull tidlig i perioden, hvor vi har gått flere runder – og så har man endret politikken.

Vi har en konservativ tilnærming til fondet. Allikevel støtter vi, ut fra de anbefalingene som har vært, at aksjeandelen økes. Det har vært en lang prosess, det har vært mye tvil rundt det også, for man skal ha en forsiktig tilnærming. Til slutt står et bredt flertall også bak det. Det mener jeg er det kloke med skiftende statsråder og skiftende regjeringer – at vi gjør disse gradvise stegene og erfarer.

Da vi økte aksjeandelen med forrige regjering, var det også usikkerhet blant enkelte partier om det var klokt. Egentlig er det bra, det er det også nå, at noen stiller spørsmål, og at vi diskuterer det. Så endrer vi det. Det viste seg at det var klokt da, vi tror også det er klokt nå – om vi skal klare å nå et mål om 3 pst. avkastning som skal brukes til å finansiere norsk offentlig velferd.

Jeg tar til slutt opp Senterpartiets forslag i innstillingen.

Vi stemmer imot forslag nr. 2, ikke ut fra en tanke om at vi kanskje er imot det, men ut fra at det skal være mer utredet før vi tar endelig stilling.

Presidenten: Representanten Trygve Slagsvold Vedum har tatt opp de forslagene han refererte til.

Terje Breivik (V) [12:30:32]: 8 mrd. kr, 1,5 mill. kr til kvar einaste nordmann – verdien av oljefondet har vorten formidabel, langt større enn det me trudde berre for nokre få år sidan. Og me er, trass i økonomisk meir ustabile tider rundt oss, svært lukkeleg stilt. Det er det mange som skal ha æra for, både her på huset, ulike regjeringar og ikkje minst dei som til dagleg er sette til å forvalta den felles formuen vår.

Når me diskuterer forvaltninga av oljefondet, har me naturleg nok ein tendens til å vektleggja det me vil endra, som i det store bildet ofte er etter måten lite, og kanskje ikkje dvela så mykje ved det som er gjort. Difor er det viktig, som òg føregåande talar gjorde, å påskjønna dei som har gjort ein god jobb. I stort fungerer forvaltninga av oljefondet utmerkt. Det er ei rimeleg god avkastning, det er gode retningslinjer for forvaltninga, som stadig har vorte betre, og det er i den store samanhengen stor grad av openheit om investeringar og forvaltning. Alt det er grunnleggjande bra.

Spørsmålet er om det kan verta endå betre, om det nokon grunn til å bruka meir tid på det. Svaret til Venstre er sjølvsagt ja. Betre er alltid mogleg, for å bruka orda til den kanadiske statsministeren, Justin Trudeau.

Den viktigaste endringa som vert resultatet av årets forvaltingsmelding, er at aksjedelen vert auka til 70 pst. Det

er eit forslag Venstre støttar under noko tvil. Me legg til grunn at det ikkje fører med seg auka grad av aksjeplukking, men ei vidareutvikling og styrking av ei aktiv indeksforvaltning. Det er verdt å merka seg at SPU no har ein langt større aksjedel enn andre relevante fond det er naturleg å samanlikna seg med. Eg meiner òg det er relevante motførestillingar som vert reiste av mindretalet i Mork-utvalet. Eg viser i så måte òg til forslaget frå Venstre i behandlingslinja av perspektivmeldinga, som me akkurat har diskutert, om i større grad å innretta handlingsregelen opp til den årlege avkastninga i fondet, og ikkje berre til storleiken på fondet.

Det er eit ganske stort paradoks at regjeringa i realiteten varslar at ein i neste års melding vil opna for at SPU kan investera i noterte aksjar, men samtidig stengjer døra for unotert infrastruktur.

Sjølvsagt kan det vera risiko knytt til investeringar i unotert infrastruktur, men eg synest fleirtalet tek minste motstands veg når ein ikkje ynskjer å opna for dette no – spesielt når ein heller ikkje vil vera med på det svært gode forslaget frå Venstre og SV om at i staden for å opna opp for unotert infrastruktur generelt bør ein greia ut ei opning for noterte investeringar berre innanfor det eksisterande miljømandatet, altså noterte investeringar i fornybar teknologi og infrastruktur for fornybar energi. Eg må seia at eg ser fram til å høyra grunngjevinga for kvifor dette skulle vera så vanskeleg – både frå regjeringspartia og frå Arbeidarpartiet.

Det er eit stort behov og potensial for investeringar i grønn teknologi og fornybar energi. Investeringar i fornybar energi vil òg representera ei spreining av risiko med tanke på at både den norske økonomien og oljefondet er betydeleg eksponerte i fossil energi.

Difor meiner Venstre og SV at det er viktig å intensivere arbeidet med å redusere eksponeringa mot fossil energi. Klimaendringane representerer openbert ein trussel for avkastning i fondet på sikt. Særleg er investeringar i fossilindustrien risikable. Erfaringane frå uttrekk av kol er etter mitt skjønn utelukkande positive og har gjeve verdfull erfaring å dra vekslar på i dette arbeidet.

Venstre er i innstillinga medforslagsstillar på fleire forslag som ville medført ei endå betre forvaltning av SPU. Ein del av dei har eg allereie vore innom. Dei andre handlar om betre etiske retningslinjer for statsobligasjonar, urfolks rett, innsats mot skatteunngåing og kjernevåpen. Eg registrerer at ein i Arbeidarpartiet, Høgre og Framstegspartiet meiner at forvaltninga i grunnen er perfekt.

Eg tek difor til slutt opp forslaga i dei to innstillingane me handsamar no der Venstre er medforslagsstillar, og der forslaga ikkje allereie er tekne opp av andre.

Presidenten: Representanten Terje Breivik har tatt opp de forslagene han refererte til.

Snorre Serigstad Valen (SV) [12:35:26]: Forvaltningen av Statens pensjonsfond utland har alltid vært gjensstand for ja, kanskje noe mer vikarierende argumentasjon enn vi ser i mange andre debatter, og det er jo ikke så mange år siden at en statsminister – jeg skal ikke nevne fra hvilket parti – sto her på talerstolen og harselerte med selve ideen om å ha noen etiske uttrekkskriterier for oljefondet. Vi kan ikke trekke oss ut av alt SV ikke liker, var tonen den gang. Nå viser det seg at vi kan trekke oljefon-

det ut av ganske mye SV ikke liker, ikke fordi SV eller våre ideer er poenget her, men fordi vi som samfunn i fellesskap er enige om normer for hva som er lurt og hva som ikke er lurt å plassere våre penger i. Det kan representanten fra Fremskrittspartiet gjerne kalle moralisme, men den moralismen strekker seg helt opp til kontoret til finansminister Siv Jensen, som f.eks. som følge av denne politikken for første gang som finansminister kan slå fast, helt utvetydig, at bosettingene på Vestbredden er folkerettsstridige. Så en får vel si at de etiske retningslinjene for Statens pensjonsfond utland har ført til at mange har lært litt om politikk og om stoda rundt omkring i verden.

For at noen skal kunne ha en konservativ tilnærming og sakte gjøre endringer i oljefondet, må noen være pådrivere for disse endringene, som kanskje i starten ses på som dramatiske, risikofylte og radikale, men som – som vi alle vet – i løpet av få år vil være noe som alle partiene slutter seg til her på Stortinget. Derfor slutter jeg meg fullt og helt til representanten Breiviks refleksjoner rundt f.eks. klima og forslagene knyttet til produksjon av kjernevåpen, og jeg har også lyst til å nevne forslagene om større åpenhet om vår forvaltning av Statens pensjonsfond utland, f.eks. at forvalterne bør offentliggjøre tema knyttet til de ulike forventningsdokumentene som tas opp i møtene med selskapene vi er med og eier. Det gjør mange andre fond, og vi hadde vært tjent med at Statens pensjonsfond utland også ble forvaltet etter det prinsippet.

Det samme gjelder en styrket innsats for å trekke våre sparepenger ut av hemmeligholdjurisdiksjoner og skatteparadis. Det er et veldig godt første skritt med forventningsdokumentet om skatt som fondet har fått på plass, det har jeg lyst til å berømme. Det er godt, men det er fortsatt en vei å gå for å sørge for at vi ikke bidrar til å gjøre en praksis lønnsom som raner andre land for helt nødvendige skatteinntekter som sørger for alt fra politi, infrastruktur og forsvar til velferd og helsestell for deres innbyggere.

Til slutt: Jeg er helt enig i at det kan finnes gode grunner til ikke å henvise til helt konkrete konvensjonstekster i de etiske retningslinjene for investeringer. Derfor har jeg fremmet dette løse forslaget, forslag nr. 2, nettopp for at det er hensikten bak disse konvensjonene som skal bli ivarettatt.

Jeg må si jeg stusser litt over stemmeforklaringen fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, ikke minst med tanke på at det på side 29 i innstillingen går fram at de samme partiene er forslagsstillere til et forslag knyttet til de samme konvensjonene som går lenger i sin tekst enn det løse forslaget jeg foreslår. Den eneste forskjellen er knyttet til forventningsdokumentet om menneskerettigheter og ikke til de etiske retningslinjene for investeringer. Det er alltid slik at representanten Slagsvold Vedum har en konservativ tilnærming knyttet til de etiske retningslinjene, men ikke til forventningsdokumentene som danner grunnlaget for vår eierdialog med selskapene vi investerer i. I det er det sikkert en intern logikk, men jeg må innrømme at jeg har problemer med å følge den, og derfor tar jeg opp forslaget.

Det er ofte hyggelig med oversendelsesforslag til regjeringen, og vi kunne kanskje innkassert det som en slags seier. Men vel vitende om at det er valg i september, og at regjeringen har mye å tenke på, mistenker jeg at det ikke vil skje noe særlig med dette forslaget innen den tid. Jeg antar at sannsynligheten for å få gjennomslag for dette for-

slaget med et nytt flertall så snart Stortinget samles igjen i oktober, er betydelig større. Jeg tar opp våre forslag.

Presidenten: Representanten Snorre Serigstad Valen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Rasmus Hansson (MDG) [12:40:03]: Statens pensjonsfond utland er en imponerende idé, og det er gjort en imponerende jobb med å forvalte det, til stor glede for det norske folk. Men det betyr ikke at vi ikke kan videreutvikle ideen og redskapet.

Det aller viktigste trinnet i denne videreutviklingen er å ta inn over seg at det å investere 8 000 mrd. kr rundt omkring i det globale markedet ikke er en apolitisk handling. Det å investere 8 000 mrd. kr i det generelle markedet er å investere i «business as usual». «Business as usual» er, som vi vet, en retning på verdens utvikling og verdens økonomiske utvikling som ikke er i samsvar med det som framtida må inneholde, og som er uttrykt gjennom FNs bærekraftsmål og Paris-avtalen.

Vi må ta inn over oss at Statens pensjonsfond utland – enten vi styrer det eller ikke – er et redskap som har konsekvenser. Det har konsekvenser for klimaet, det har konsekvenser for bærekraft, det har konsekvenser for verdens utvikling. Dermed er det naturlig at vi må ta diskusjonen videre: Hvordan bruker vi dette fondet aktivt til å nå de målene vi er med på å sette for verdens utvikling og for Norges utvikling?

Dette er overhodet ikke i strid med forutsetningene om at Statens pensjonsfond utland skal gi avkastning til det norske folk. Det er overhodet ikke i strid med forutsetningen om at det er fondets forvaltere som skal forvalte det, og ikke dag-til-dag-avgjørelser i Stortinget. Det er tvert imot å ta inn over seg hvor inntjeningsmulighetene skal og må ligge i framtida. De må ligge i et bærekraftig marked. Derfor må vi i økende grad rette dette fondet inn mot både å skape det bærekraftige markedet ved å investere i det og å høste den avkastningen vi ønsker oss, fra de bærekraftige markedene.

Derfor legger Miljøpartiet De Grønne fram to forslag i dag. Det ene forslaget er å døpe om Statens pensjonsfond utland til Norges framtidsfond og gi det et mandat som er overordnet å skape avkastning til det norske folk, gjennom å investere på en slik måte at det bidrar til oppnåelsen av FNs bærekraftsmål og Paris-avtalen. Det andre vi foreslår, er å be regjeringen utarbeide en strategi for utfasing av investeringer i fossil energi, og at pensjonsfondet skal være fossilfritt i 2020.

Det dukker stadig opp utredninger og vurderinger som påpeker at den karbonrisikoen som også ligger i pensjonsfondet, er en vesentlig større risiko for dette fondets framtid, omdømme og avkastning enn det å bevege seg inn i det som foreslås av flere, nemlig å begynne å investere i bærekraftig infrastruktur rundt omkring i verdensmarkedet, som på sikt er der hvor penger vil tjenes, og som på sikt er det som er forutsetningen for at vi får en verden som det er bra å leve i om 10, 20 og 30 år.

Jeg tar med det opp de forslagene jeg har fremmet.

Presidenten: Representanten Rasmus Hansson har tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Siv Jensen [12:44:13]: Statens pensjonsfond er våre felles sparemidler. De skal komme både dagens og fremtidige generasjoner til gode, og sparemidlene skal forvaltes godt, slik at vi kan oppnå høyest mulig avkastning innenfor en akseptabel risiko. Forvaltningen skal også være åpen, ansvarlig, langsiktig og bredt politisk forankret.

Investeringsstrategien innebærer at vi sprer risiko gjennom å eie en liten andel i et stort antall selskaper og obligasjonslån. Denne strategien har tjent oss vel. Norges Bank og Folketrygdfondet har bygd opp kompetente organisasjoner. De har levert gode resultater til lave kostnader både i 2016 og over tid.

Årets melding drøfter flere viktige temaer. Komiteens innstilling viser bred støtte til hovedlinjene i strategien og rammeverket for fondet, og det er jeg glad for. En god og langsiktig forvaltning forutsetter bred oppslutning om og tillit til måten fondet forvaltes på.

Et sentralt tema i årets melding er aksjeandelen i Statens pensjonsfond utland. Dette er den viktigste beslutningen for forventet avkastning og risiko i fondet. Det har vært en grundig og god prosess, og jeg er tilfreds med at et bredt politisk flertall støtter opp om regjeringens vurderinger. Det er en forutsetning for å øke aksjeandelen til 70 pst. La meg samtidig understreke at en økning i aksjeandelen ikke innebærer økt aktiv risikotaking i fondet. Rammen for avvik fra referanseindeksen endres ikke.

Så har regjeringen i årets melding også vurdert om SPU skal kunne investeres i unotert infrastruktur. Som i fjor har det vært stort engasjement om dette temaet. La meg igjen minne om at dette ikke er et klimaspørsmål, men et spørsmål om innretningen av og risikoen i forvaltningen av fondet. Når vi skal vurdere investeringer i unotert infrastruktur, må vi ha et finansielt utgangspunkt. Regjeringen la ikke opp til å åpne for slike investeringer nå. Det er fordi vi mener et åpent og politisk forankret statlig fond som vårt ikke er godt egnet til å bære særlig risiko ved slike investeringer. Et flertall i komiteen er enig i disse vurderingene og støtter opp om konklusjonen om ikke å åpne for investeringer i unotert infrastruktur nå. Jeg har samtidig merket meg komiteens ønske om å komme tilbake til problemstillingen i lys av pågående arbeid og den videre markedsutviklingen.

Flere andre saker er omtalt i årets melding. Etter anmodning fra finanskomiteen har vi vurdert retningslinjene for fondets investeringer i statsobligasjoner. Regjeringen legger opp til å styrke rammeverket gjennom to endringer i mandatet. Det siste året er den ansvarlige forvaltningen av SPU blitt styrket gjennom et nytt forventningsdokument om åpenhet i internasjonal selskapsbeskatning og to nye klimarelaterte kriterier i retningslinjene for observasjon og utelukkelse. Jeg er glad for at finanskomiteen støtter opp om dette arbeidet. Jeg har også merket meg komiteens interesse for oppfølgingen av det nye forventningsdokumentet.

Det er flere arbeid som pågår eller er under igangsetting. Jeg vil særlig nevne Gjødrem-utvalget, som vurderer sentralbankloven og styringsstrukturen i Norges Bank. Utvalget har frist for å levere sin innstilling 30. juni.

Til slutt: Flere regjeringer og storting har bidratt til å utforme strategien for fondet. Det skal vi bygge videre på. Med en god og langsiktig forvaltning og bred politisk støt-

te vil fondet kunne støtte finansieringen av vår felles velferd i mange generasjoner.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torstein Tvedt Solberg (A) [12:48:06]: Representanten Steffensen snakket ivrig i sitt innlegg om mer investeringer i norsk infrastruktur. Det minner meg litt om Fremskrittspartiet i opposisjon. Da var en veldig ambisiøs i hva en mente om forvaltning av fondet. En skulle spre forvaltningen ut over hele landet, en skulle investere i norsk infrastruktur, og en skulle tilbake til investeringer i tobakk og landminer.

I mitt innlegg så jeg tilbake på de fire årene vi har bak oss i denne stortingsperioden, og på de grepene vi har gjort i forvaltningen. Spørsmålet mitt til statsråden – eller kanskje partileder Siv Jensen – er: Er hun fornøyd med Fremskrittspartiets gjennomslag i forvaltningen av SPU med tanke på de ambisjonene Fremskrittspartiet hadde i opposisjon på dette området?

Statsråd Siv Jensen [12:48:51]: Jeg er meget godt fornøyd med de forslagene regjeringen har lagt frem for Stortinget i denne perioden og fått bred tilslutning til fra Stortinget, som har bidratt til at vi har et svært solid fond, som høster stor anerkjennelse over hele verden for sin åpenhet og ansvarlige forvaltning. Det er nettopp fordi vi forvalter fondet godt, at vi kan hente ut en avkastning fra fondet hvert eneste år som vi kan bruke til å investere i vårt eget land. Jeg vil minne representanten Tvedt Solberg på at regjeringen nettopp har lagt frem en nasjonal transportplan som er ganske ambisiøs – 1 000 mrd. kr investert i infrastruktur de neste årene. Jeg mener det harmonerer ganske godt med det både jeg og andre i Fremskrittspartiet har gitt uttrykk for gjennom årene.

Hans Olav Syversen (KrF) [12:49:52]: Jeg lyttet også med interesse til Fremskrittspartiets hovedinnlegg og fikk nærmest inntrykk av at bare man tjente penger, var det greit. Så vet vi at risikoprofilen til fondet er som den er, og vi har også et etisk rammeverk for våre investeringer. Jeg vil gjerne ha en bekreftelse på at regjeringen synes det er viktig med et etisk rammeverk for de investeringene vi foretar.

Statsråd Siv Jensen [12:50:21]: Nå tror jeg jeg skal minne representanten Syversen på hvilke partier som tok initiativ til de etiske retningslinjene for forvaltningen av fondet. Ett av de partiene var Fremskrittspartiet i opposisjon fordi vi mente det kunne være lurt å trekke opp et rammeverk for etiske retningslinjer. Det viser seg å fungere godt. Men det skal henge høyt å inkludere nye områder, nye markeder, nye produkter i retningslinjene.

Det er jo slik at vi hvert eneste år får forslag fra enkelte partier i Stortinget om å utvide de etiske retningslinjene. Jeg mener vi skal være forsiktige med å gjøre det, og vi skal være veldig klar over at med et globalt fond som investerer en liten andel i så mange selskaper, må vi sikre at vi har et godt og bredt investeringsunivers å investere i.

Terje Breivik (V) [12:51:11]: Venstre er sjølvsagt samtd med ministeren i at investeringar i unotert infrastruktur er eit finansielt spørsmål, men usamd i konklusjonen om at det er viktig med et etisk rammeverk for de investeringene vi foretar.

sjonen hennar. Eg har to korte spørsmål til finansministeren:

1. Er finansministeren i utgangspunktet positiv til å endre investeringsmandatet til SPU til òg å gjelda unoterte aksjar?

2. Når eller kva kriterium må me oppfylle for at finansministeren meiner det er fornuftig å investera i unotert infrastruktur, all den tid regjeringa seier at det no ikkje er rett tidspunkt?

Statsråd Siv Jensen [12:52:02]: Jeg har i årets melding tatt initiativ til å utrede muligheten for å kunne investere i unoterte aksjer på et mer generelt grunnlag. Men det må utredes først. Jeg mener det er prematurt av meg å trekke en konklusjon på dette tidspunktet om hva som vil være en hensiktsmessig avgrensning eller innretning av det, men jeg mener det er riktig å få vurdert det, rett og slett fordi det er et voksende marked å kunne investere i. Så har vi ved to anledninger vurdert spørsmålet om unotert infrastruktur og begge gangene kommet til den samme konklusjonen, nemlig at tiden ikke er riktig nå. Det skyldes i all hovedsak at det er for stor politisk risiko knyttet til det for et fond som vårt.

Så merker jeg meg at mange av de sterkeste kreftene som er pådrivere for at man skal åpne for dette, har helt andre intensjoner enn å tenke langsiktig forvaltning, tenke avkastning i forhold til moderat risiko. Det er en ærlig sak å mene det, men jeg er uenig i det.

Snorre Serigstad Valen (SV) [12:53:16]: Et helt år ut i finansministerens regjeringssperiode hadde Fremskrittspartiet en egen nettside hvor man kunne få beregnet hvor mye annet en kunne fått for oljefondet om en hadde brukt pengene på velferd i Norge i stedet for å ha en langsiktig forvaltning. Den nettsida finnes ikke mer. Samtidig hørte vi nå et langt innlegg fra representanten Steffensen på vegne av Fremskrittspartiet som beskrev hvordan fondet ikke måtte blande seg inn i mer moralisme. Jeg må nesten bare spørre: Er Fremskrittspartiet i regjering opptatt av en langsiktig og ansvarlig forvaltning av oljefondet, eller vil Fremskrittspartiet fortsatt bruke så mye som mulig av pengene nå? Det er det første spørsmålet. Det andre spørsmålet er: Mener finansministeren at etiske retningslinjer for oljefondet er basert på moralisme, eller er finansministeren uenig med Fremskrittspartiets finanspolitiske talsperson i karakteristikken av forvaltningen av fondet?

Statsråd Siv Jensen [12:54:10]: Til det siste først: Det svarte jeg egentlig på i forrige replikkveksling. Det var Fremskrittspartiet sammen med SV bl.a. som tok initiativet til å etablere de etiske retningslinjene for fondet. De var avgrenset, og jeg mener de skal være det, for hvis de utvides til å være en hel serie med unntak, begrenser det fondets investeringshorisont, og det ødelegger noe av hensikten med å ha etiske retningslinjer. Så jeg mener vi skal gå forsiktig frem også når det kommer til endringer.

Når det gjelder forvaltning av fondet og innfasing av oljepenger, mener jeg ikke det er noen motsetning i det i det hele tatt. Forutsetningen for å kunne fase oljepenger inn i norsk økonomi er at vi forvalter fondet godt. Det gjør vi. Det er et fond som legger på seg, som vokser, som gir gode resultater, og som gjør at vi kan fase oljepenger inn i norsk

økonomi til en lang rekke gode formål. Men denne regjeringen har holdt det som var det opprinnelige målet, å investere i vekstfremmende tiltak langt mer enn det den forrige regjeringen gjorde.

Presidenten: Replikskordskiftet er over.

Siri A. Meling (H) [12:55:30] (ordfører for sak nr. 3): Som saksordfører for representantforslaget om urfolks rettigheter i retningslinjene for Statens pensjonsfond utland vil jeg først knytte noen kommentarer til dette forslaget. Forslagstillerne ønsker å ta inn en henvisning til FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter og International Labour Organization-konvensjonen nr. 169, den som omtales som ILO 169, som grunnlag for SPUs etiske retningslinjer for investeringer.

Jeg mener at vi må kunne legge til grunn at vi tverrpolitisk er opptatt av å ivareta urfolks rettigheter, og det er heller ingenting i innstillingen eller i merknadene som tilsier noe annet. Tvert imot er det viktig at urfolks rettigheter blir respektert og ivaretatt. Spørsmålet dreier seg om behovet for å uttrykke dette eksplisitt med en henvisning til en konvensjon som Norge har sluttet seg til.

Finansdepartementet har fastsatt retningslinjer for observasjon og utelukkelse av selskaper fra SPU på grunnlag av produkter og atferd, og under dette punktet ligger også grove eller systematiske krenkelser av menneskerettigheter eller andre særlig grove brudd på grunnleggende etiske normer. Disse retningslinjene har ikke noen henvisninger til konvensjoner som Norge som stat har sluttet seg til, og vi mener at det heller ikke er hensiktsmessig å vise til enkelte menneskerettigheter eller konvensjoner fremfor andre. Derfor støtter Høyre og komiteens flertall ikke forslaget. For vår del gjelder også dette det løse forslaget som er fremmet i salen i dag av SV ved representanten Serigstad Valen.

Statens pensjonsfond utland skal ikke være et politisk eller utenrikspolitisk virkemiddel. Det er det bred enighet om. Fondet skal gi best mulig avkastning innenfor moderat risiko, men størrelsen på fondet gjør at det i seg selv blir lagt merke til, og også måten fondet agerer på i markedet, betyr noe og gir signaleffekter. Det er positivt at Norges Bank har utarbeidet forventningsdokumenter på flere viktige områder – om både menneskerettigheter, klimendringer, vannforvaltning, barns rettigheter og nå også om åpenhet i internasjonal selskapsbeskatning. Mange selskaper ser til standarden Statens pensjonsfond utland setter for sine investeringer.

Mye av diskusjonen knyttet opp til dette års fondsmelding dreier seg om spørsmålet om SPU skal kunne investere i unotert infrastruktur. Jeg er glad for at flertallet ikke ønsker å åpne for dette nå, selv om jeg ser at det kan ligge gode fortjenestemuligheter innenfor dette området.

McKinsey har i sin rapport, som de har skrevet på oppdrag av Finansdepartementet, belyst saken på en god måte. De synliggjør hvordan denne type investeringer gjør at fondet og dermed også Norge kan eksponere seg for større grad av omdømmerisiko. Investeringer i unotert infrastruktur vil sannsynligvis også bety at fondet må ta større eierposisjoner og involvere seg mer aktivt i forvaltningen av disse eierposisjonene. Det vil i seg selv kreve mer administrasjon og ressurser knyttet opp mot den daglige driften av fondet.

Denne type investeringer er som regel naturlige monopoler eller kvasimonopoler, som f.eks. kraftnett, energianlegg og veier, og har et helt annet fokus fra myndigheter og lokalsamfunn enn andre typer investeringer. Dette betyr at denne type investeringer bl.a. har en betydelig politisk risiko og en regulatorisk risiko. Vi trenger ikke å gå langt for å se eksempler på denne type risiko. I Oslo pågår i disse dager en rettssak hvor flere av eierne av Gassled, gassrørsystemet på sokkelen, fører rettssak mot staten Norge for endring i tariffene på transport av gass på sokkelen.

Omdømmerisikoen er også større enn ved andre typer investeringer. Det kan dreie seg om selve prosjektets omdømme, men det kan også gjelde for eventuelle medinvestorer, som man fort blir satt i samme kategori med. Og skulle noe uforutsett og ufordelaktig skje, er det ikke nødvendigvis en enkel sak å selge seg ut av disse prosjektene. I infrastrukturmarkedet er både praksis og rammeverk for salg mindre standardisert og mer krevende enn investeringer i noterte prosjekter.

Presidenten: Da gir vi ordet til Torstein Tvedt Solberg, før Kirsti Bergstø.

Torstein Tvedt Solberg (A) [13:00:27]: Jeg vil først takke for en god debatt og si unnskyld til SV. Det var ikke meningen å snike. Jeg vil bare knytte noen kommentarer til representanten Flåtten's innlegg. Han hengte seg merkelig opp i det jeg sa om «de harde 20-årene». Og bare for å ha det klart, så var det ikke 1920-årene jeg snakket om – dem tror jeg ikke noen av oss ønsker oss tilbake til – men fondets 20 år. I år markerer vi at det er 21 år siden den første overføringen, og det var det som var mitt poeng. Vi ser nå en helt ny virkelighet for fondet, og det synes jeg er beskrevet best i statsbudsjettet for 2017, der Høyre–Fremskrittsparti-regjeringa med Flåtten i spissen henter ut 20 mrd. kr mer oljepenger, men i samme dokument skriver at en fra 2018 kun kan fase inn 4 mrd. kr mer. Det kaller jeg en bråstopp.

Representanten Flåtten var veldig opptatt av pluss og minus. 16 mrd. kr i differanse mener jeg er et enormt tall. En må kanskje være medlem av Høyre for å tenke at 16 mrd. kr er lite og ubetydelig.

Jeg synes det er synd at en ikke ser at denne regjeringa har en høyere innfasing av oljepenger enn tidligere regjering, og at en ikke klarer å se dette, viser kanskje at Høyre en gang for alle har forlatt den ansvarligheten de tidligere var kjent for. Jeg må minne representanten Flåtten om at Siv Jensen er den første finansministeren som har tatt et uttak av fondet, og at denne regjeringa effektivt har redusert handlingsrommet til framtidige regjeringer og svekket den framtidige muligheten for omstilling. Det beklager jeg.

Kirsti Bergstø (SV) [13:02:29]: Urfolk har ofte et annet perspektiv og interessegrunnlag enn deler av majoritetsbefolkningen har. Det ser vi over hele verden, ved at urfolk, ofte med livet som innsats, kjemper for sitt livsgrunnlag. Det som er skog for hogst med investorblikk, er både fødestue, levested og gravplass for dem som bor der – og har gjort det i så uminnelige tider at de ikke engang har papirer på at skogen hører dem til. Det som er vann til regulering i en selskapsstrategi, det er drikkekilde og matfat for dem som lever nært det. Det som framstår

som urørt natur, er landskap som sikrer liv og framtid for dem som lever i og av naturen. Nettopp natur og naturressurser er uløselig knyttet til urfolks interesser, levested og livsgrunnlag. Nettopp derfor behandles ofte urfolk som brysomme hindre som står i veien for storkapitalen.

Derfor må vi i fellesskap velge hvilken side vi ønsker å stå på. Om urfolk skal sikres vern, eller om våre investeringer faktisk skal settes over andres livsgrunnlag – det er spørsmålet. Standing Rock burde være et eksempel som gjorde flere i stand til faktisk å velge side her. Der ser vi at urfolks krav om rent drikkevann og å sikre hellig grunn blir møtt med grov vold. Der ser vi at vannkanoner i kulden påfører vold på demonstranter, at bitende bikkjer og slagvåpen møter deres krav, og ydmykende og dehumaniserende krenkelser, som at folk blir kledd nakne, og at hellige gjenstander som instrumenter og smykker som blir brukt i bønn, blir urinert på.

Jeg hadde et møte med representanter fra Standing Rock her på Stortinget. De hadde et tydelig budskap: «We want the people of Norway to know what your money is spent on». Det er ingen grunn til at vi skal eller må investere på et vis som fratar andre deres framtid. Det er ingen grunn til at vi skal være representert gjennom våre investeringer i noe som folk oppfatter som en krig mot urfolk. Vi kunne sagt: Ikke i vårt navn, vi velger en annen vei. Men her er det tydelig at flertallet ønsker å sette investeringer foran livsgrunnlag.

Selv om mange sier at man er enig om at urfolk trenger et vern, blir det bare festtaler når man ikke ønsker å sikre urfolksrettigheter ivaretagelse når det faktisk kommer til stykket.

Marit Nybakk hadde her gjeninntatt presidentplassen

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 2 og 3.

Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 4 og 5 behandles under ett. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 4 [13:05:28]

Innstilling fra finanskomiteen om Rapport fra Norges Banks representantskap for 2016 (Innst. 339 S (2016–2017), jf. Dokument 9 (2016–2017))

Sak nr. 5 [13:05:40]

Innstilling fra finanskomiteen om Finansmarkedsmeldingen 2016–2017 (Innst. 360 S (2016–2017), jf. Meld. St. 34 (2016–2017))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 10 minutter, og at taletiden blir fordelt slik:

Arbeiderpartiet 20 minutter, Høyre 15 minutter, Fremskrittspartiet 10 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Venstre 5 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter og Miljøpartiet De Grønne 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil seks replikker

med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Heidi Nordby Lunde (H) [13:07:12] (ordfører for sak nr. 5): Vi skal nok komme i havn langt raskere enn taletiden tilsier.

Samme dag som vi hadde høring om finansmarkedsmeldingen, ble jeg oppmerksom på et leserbrev fra Nei til EU i Fædrelandsvennen, hvor de tok til orde for å skrote EØS-avtalen. De mente det ikke ville gå ut over noen andre næringer enn finansnæringen – men det gjorde jo ingenting, skrev de, for pengeflytting er ikke særlig produktiv. Det kan jo være noe å tenke på neste gang vi får lønn inn på kontoen, eller det kunne være noe å si til en familie hvis hus og alt de eide, brant opp og forsvant, og som – om ikke annet – har kunnet starte på nytt ved hjelp av forsikringen sin, eller til lokalt næringsliv, som får lån til å skape arbeidsplasser over hele landet. Pengeflytting: ikke særlig produktiv, altså!

Finansnæringen representerer 2 pst. av sysselsettingen, 7 pst. av verdiskapingen og er Fastlands-Norges største skattyter. Det er viktig for norsk næringsliv at Norge har en solid finansnæring som bidrar med verdiskaping i egen sektor, og som skaffer finansiering til verdiskaping i andre deler av næringslivet. En god tilgang til både egenkapital og fremmedkapital er en forutsetning for å kunne finansiere de omstillingene som er nødvendige for norsk næringsliv. Finansnæringene har en nøkkelrolle for å legge til rette for en slik omstilling.

Finansnæringen har selv vært en næring som har gjennomgått store endringer. Den tok raskt i bruk ny teknologi og kunne tilby bedre produkter og tjenester til oss som kunder. Ny teknologi utfordrer fortsatt næringen og utgjør både en trussel og en mulighet. Derfor er det viktig med en helhetlig næringspolitikk for bransjen, som også tar hensyn til finansnæringens behov for omstilling og konkurransekraft gjennom oppdaterte reguleringer og muligheter.

Finansiell stabilitet er viktig for tillit til institusjonene og markedet. En viktig del av dette er at banker og andre finansinstitusjoner er solide. Finansmarkedsmeldingen tar for seg de viktigste grepene regjeringen har tatt eller er i ferd med å ta overfor finansmarkedet, og har støtte av et flertall i komiteen.

Flertallet har merket seg at det etter at Finansdepartementet fastsatte og videreførte en midlertidig forskrift om krav til nye utlån med pant i bolig, har vært en avdemping av boligprisveksten, som ikke bare ser ut til å holde seg, men som senest i dag er omtalt i VG som den svakeste mai-måneden siden Eiendom Norge begynte med målingene i 2003.

Det er innført en ordning med aksjesparekonto, som gjør det enklere for privatpersoner å omfordele sparemidler i aksjer gjennom at gevinster på aksjer ikke skattlegges i forbindelse med realisasjon, men først når midlene tas ut av kontoen.

Det er nå anledning for norske forsikringselskap til å investere privat pensjonskapital i forsikringsfremmende virksomhet og infrastruktur, noe som har blitt godt mottatt. Og norske myndigheter tar grep for å legge til rette for nye aktører og forretningsmodeller. Dette bidrar til et mer diversifisert og robust tilbud av finansielle tjenester, som

igjen reduserer systemisk risiko i finansmarkedene. Flertallet i komiteen ønsker initiativet om å opprette et lavterskel kontaktpunkt mellom myndighetene og fintech-virksomhetene velkommen, for dermed å understøtte og veilede innovative virksomheter i sektoren.

EUs kapitalkravsforordning har inneholdt en midlertidig, særskilt bestemmelse om lavere kapitalkrav for utlån til små og mellomstore bedrifter, en såkalt SMB-rabatt. En innvending har vært at en SMB-rabatt som ikke er begrunnet i faktiske risikoforhold, vil kunne ha begrenset virkning for prising av lån til små bedrifter, men i stedet gjøre at bankenes soliditet blir svekket over tid. Utlånspraksis og utlånsrenter som ikke gjenspeiler risiko, vil kunne slå tilbake som økte tap i bankene. Det norske kredittmarkedet har fungert godt, og lønnsomme investeringer har hatt god tilgang til finansiering. Men nå som EU-kommisjonen har evaluert bestemmelsen og foreslått å videreføre denne, har regjeringen besluttet å innføre SMB-rabatt når forordningen er tatt inn i EØS-avtalen, for å gi norske banker og finansinstitusjoner kapitalkravregler som er mer lik det øvrige Europa.

Men det er fortsatt viktig at norske myndigheter stiller krav som innebærer at norske banker fortsetter å være solide nok til å yte finansiering til næringslivet også i økonomisk usikre tider.

Til slutt vil jeg peke på at Finansdepartementet har tatt initiativ til å nedsette en arbeidsgruppe for å vurdere mulige endringer i regelverket rundt fripoliser, som kan bedre kundenes interesser. Særlig reglene rundt avkastningsoverskudd og buffere er det aktuelt å se på, men det understrekes at det ikke er aktuelt å frata kunder rettigheter eller å svekke deres sikkerhet for å få utbetalt pensjoner.

Da gjenstår det bare å takke komiteen for samarbeidet og hilse debatten velkommen.

Tore Hagebakken (A) [13:12:12]: Etter vel tre år hvor arbeidsledigheten har vært rekordhøy, hvor andelen som er i arbeid, har falt kontinuerlig og nå er på det laveste nivået på over 20 år, hvor veksten har vært og er lav, og hvor produktjonsveksten er null, er det endelig noen tegn til bedring i norsk økonomi.

Historisk lav rente, svak krone og den laveste lønnsveksten på 40 år har gitt norske bedrifter bedre betingelser. I en tid med null produktivitetsvekst kan regjeringa og resten av oss takke ansvarlige parter som har sørget for at gapet mellom produktivitetsvekst og real-lønnsvekst ikke er større.

Tankene går til statsministeren og finansministeren i det jeg vil kalle et pinlig VG-intervju fra 2014, hvor de angrep forrige regjering for at produktivitetsveksten hadde falt etter finanskrisen. I samme intervju kritiserte statsministeren Arbeiderpartiet for å løfte fram trepartssamarbeid som kjennetegn på den nordiske modellen. Det var ifølge Erna Solberg ikke det viktigste. Kanskje har statsministeren blitt klokere siden den gangen.

Om regjeringa ikke akkurat har lyktes med verken å få folk i arbeid, å få opp veksten i økonomien eller å få opp produktivitetsveksten, har førstelinjeforsvaret i konjunkturstyringen, pengepolitikken, virket. Verdien av kronekursfallet er langt viktigere for norske bedrifter enn skatte-kutt. Skatte-kutt gir økte forskjeller og bidrar minimalt til vekst.

Det er grunn til bekymring over at usikrede forbrukslån utgjør en sterkt økende andel av husholdningenes samlede gjeld, og spesielt bekymringsfull er den økte forbruksgjelden for dem under 30 år. De har også det prosentvis høyeste misligholdet. Stadig flere innvilges høyere gjeld enn de har råd til å betjene. Med stor sannsynlighet for fortsatt lav rente må en også forvente at denne utviklingen vil fortsette, om en ikke innfører nye tiltak. Ansvarlig utlånspraksis må etterleves. Vi trenger et nasjonalt gjeldsregister, slik at det er mulig for utlåner å ha oversikt over den samlede gjelden som den som søker lån, har. Høyre–Fremskrittsparti-regjeringa trakk forslaget om et offentlig gjeldsregister, som ble lagt fram av vår regjering, da de inntok regjeringsskorridorene i 2013.

Vi vil også ha en utredning om rentetak knyttet til forbrukslån, kredittlån m.m. for å hindre de verste utlånsaktørene i å agere som i dag, med skyhøye renter, som gjør at særlig sårbare grupper har problemer med å betale for seg.

Stor gjeld i norske husholdninger påvirker også den finansielle balansen. Også derfor er det viktig å legge hindre i veien for useriøse aktører i markedet og sikre at den samlede gjeldsgraden ikke blir for stor. Mange land har innført rentetak på lån og kreditt – 14 land i EU, f.eks. Her til lands er det flere organisasjoner som vet hva de prater om, og som vil ha et slikt rentetak. Også fra bransjehold er det folk som tar til orde for dette. Det er bra noen vil bidra til å rydde opp. Derfor fremmer vi sammen med Venstre et forslag om at regjeringa skal utrede og foreslå en modell for innføring av rentetak på forbrukslån.

Fripolisutfordringen må løses. Det må vurderes å gjøre regelendringer som legger til rette for best mulig forvaltning av fripolisene, uten at kunden behøver å si fra seg retten til garantert pensjon. Særlig Finans Norge har lenge vært opptatt av å få på plass en fripolisekommisjon for å vurdere mulige løsninger. Dette synes også vi er en god idé, og vi har, sammen med Venstre og SV, lagt inn et forslag om at det skal nedsettes en slik kommisjon.

I sjølve meldinga er det ikke sagt noe om hva regjeringa akter å gjøre med dette, men vi får nå opplyst fra saksordfører, og det står også i innstillinga, at det blir nedsatt en arbeidsgruppe. Vi har også blitt fortalt at Finans Norge synes dette er en grei måte å ta tak i det på. Jeg vil først avvente hva finansministeren eventuelt måtte si om dette før vi vurderer å trekke forslaget om kommisjon. Det viktigste er ikke måten det blir gjort på, men at det blir gjort på en god måte, og at de som skal involveres, blir involvert på en slik måte at de får gode muligheter til å bidra.

Presidenten: Betyr dette at representanten ikke tar opp det forslaget?

Tore Hagebakken (A) [13:17:11]: Jeg tar opp de to forslagene jeg har omtalt, og så vil jeg sannsynligvis komme tilbake og trekke forslaget om en kommisjon.

Presidenten: Da har representanten Tore Hagebakken tatt opp de forslagene han refererte til.

Hans Olav Syversen (KrF) [13:17:33] (komiteens leder): Det siste må jo være fordi representanten Hagebakken har veldig god tro på saksordføreren og/eller finansministeren. Vi får se.

Jeg har ikke så veldig mye å tilføye til det som saksordfører, og for så vidt Tore Hagebakken, ga uttrykk for. Det dekker mye av flertallsmerknadene. Derfor konsentrerer jeg meg om et par andre ting. Fra Kristelig Folkepartis side er vi opptatt av boliglånsituasjonen. Vi fikk nye tall, som nevnt i dag, som kan tyde på at situasjonen i hvert fall i Oslo er litt dempet. Det kan det kanskje være god grunn til. Jeg har også lyst til å si at det faktisk under dette flertallet er gjort større endringer på skattesiden for å initiere at investeringene ikke skal gå så mye til bolig ut over primærboligen, men heller få investeringene over i annen virksomhet. Vi har endret beskatningen på sekundærboliger ganske kraftig, jeg tror det også er noe av grunnen til at vi ser nedkjølingen, i tillegg til boliglånsforskriften.

Kristelig Folkeparti fremmer sammen med Senterpartiet et forslag om å se på kjernevirksomhet kontra avgrensninger til annen virksomhet i norsk bank- og konsernlovgivning. I etterkant av finanskrisen var dette et kjernepunkt. Når bankvirksomheten og finansieringsvirksomheten driver for mye med andre ting, som igjen kan påføre dem store tap, er det et spørsmål om man heller bør konsentrere seg mer om kjernevirksomheten. Jeg tar opp det forslaget.

Når det gjelder fripoliser, er vi opptatt av det som er beskrevet i merknaden fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, nemlig den annonserte arbeidsgruppen for å se på endringer i regelverket rundt fripoliser, slik at kundenes interesser kan styrkes.

Avslutningsvis omfatter også denne meldingen noen ord om vårt internasjonale samarbeid. Solide og stabile finansmarkeder er vi avhengige av både nasjonalt og internasjonalt. Jeg registrerer vår deltakelse i IMF og finansministerens gjesteopptreden i G20-sammenheng. Det kunne jo være interessant å høre hvordan finansministeren har opplevd det, ikke minst etter presidentskiftet i USA. Med det tar jeg opp det forslaget jeg nevnte.

Jeg skal bare si at det som ble nevnt om å utrede og foreslå en modell for innføring av rentetak på forbrukslån i Norge, som Arbeiderpartiet og Venstre står bak, er et forslag vi tidligere har hatt til behandling i Stortinget. Det vil regjeringen komme tilbake til, og det er grunnen til at vi ikke stemmer for det her.

Presidenten: Representanten Hans Olav Syversen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Terje Breivik (V) [13:21:17]: Det er med sjelden stor begeistring eg debatterer den årlege finansmarknadsmeldinga. På to område får Venstre betydelege gjennomslag i denne omgang. Venstre har til i dag stått rimeleg aleine om å foreslå at forsikringsføretak skal kunna få investera i infrastruktur, og at Noreg skal innføra den sokalla SMB-rabatten til EU. På begge desse områda kjem no regjeringa Venstre i møte. Forslaget om å fjerna regelen i forsikringsverksemdslova om at forsikringsselskap ikkje kan eiga meir enn 15 pst. av aksjane eller lutane i eit selskap i enkelte typar infrastruktur, er sendt på høyring, og regjeringa har no tilrådd å innføra SMB-rabatten. Begge delar er svært gledeleg.

Når det gjeld SMB-rabatten, er eg likevel bekymra for at han ikkje vil ha effekt for bankar som bruker interne risikomodellar, IRB, for å rekna ut kapitalkravet. IRB-bankar utgjør ein betydeleg del av den norske bankmarknaden,

og for bankar som bruker IRB, handhevar Noreg som einaste europeiske land ein overgangsregel, Basel I-golv, som eit minstekrav til uttrekningsgrunnlaget for kapitalkravet. Etter gjeldande golvregel kan ein norsk IRB-bank ikkje la risikovekta for eit bedriftslån falla lågare enn 80 pst. Dei store bankane i Noreg er i hovudsak bundne av Basel I-golv, og SMB-rabatten vil dermed i utgangspunktet ikkje få effekt for desse bankane og bedriftskundane deira. Dermed er det ein fare for at eit betydeleg tal norske små og mellomstore bedrifter ikkje får glede av SMB-rabatten. Dette er i så fall veldig uheldig og vil i stor grad redusere den positive effekten knytt til større kapitaltilgang og verdiskaping for næringslivet og likare rammevilkår for bankar som opererer i den norske marknaden.

Ei lita sak i den store samanhengen, men som likevel nok ein gong illustrerer Senterpartiets lemfeldige omgang med fakta: I innstillinga skriv Senterpartiet om SMB-rabatten:

«Dette medlem minner om at Senterpartiet, tidvis med støtte fra Venstre, i lang tid har forsøkt å få regjeringen til å innføre dette tiltaket.»

Mon det. Venstre tok opp SMB-rabatten fyrste gong hausten 2013. Eg har sjølv skrive fire skriftlege spørsmål til finansministeren. Me har teke det opp i både munnleg og ordinær spørjetime ei rad gonger. Me har teke det opp kvart einaste år sidan 2014 i forbindelse med dei årlege utgreiingane om relevante EU/EØS-saker, og me har endå til teke det opp i trontaledebatten. Eg adresserte saka fyrste gong under handsaminga av finansmarkedsmeldinga i 2013. Senterpartiet var fråverande. Venstre føreslo å innføre SMB-rabatten under handsaminga av finansmarkedsmeldinga i 2014. Senterpartiet stemte imot. Først i 2016 er det eit spor av engasjement frå dei gjennom eit skriftleg spørsmål frå representanten Tingelstad Wøien, datert 2. mars 2016. Så støtta altså Senterpartiet prisverdig nok Venstre sitt forslag til finansmarkedsmeldinga for 2015 den same varen.

I dag er det til og med sånn at Senterpartiet ikkje ein gong støttar forslaget til Venstre i den innstillinga vi debatterer, nemleg å sikra at SMB-rabatten gjeld alle bankar og bedriftskundane deira. Senterpartiets sokalla langvarige kamp for SMB-rabatten er dessverre nok ein sterk faktasjekksofnadskandidat – meir enn eit truverdig engasjement for saka.

Innleiingsvis skrytte eg av regjeringa når dei imøtekjem Venstre når det gjeld SMB-rabatten. Fullt så positiv er eg dessverre ikkje til regjeringa si handtering av fripoliseselskapet Silver. Fleire gonger har Venstre uttrykt skepsis til den rigide handteringa av Silver, som regjeringa har vedteke sett under administrasjon, med den fylgja at kundane vil tapa til dels store delar av oppsparte fripolisar i form av framtidig pensjon. Mykje tyder på at dette kunne og burde ha vore løyst på smidigare vis, m.a. ved at selskapet fekk ein lengre frist på å oppfylle kapitalkrava. Det er dessverre lite å gjera med dette no, men eg håpar at me unngår tilsvarende hendingar i framtida. Eg ser i så måte fram til det arbeidet som no skal gjerast når det gjeld å vurdere moglege endringar i regelverket rundt fripolisar som kan betra kundane sine interesser. I det ligg det òg, etter mitt syn, ein viss grad av sjølvkritikk.

Eg tek til slutt opp forslaga frå Venstre i innstillinga.

Presidenten: Da inkluderer det også forslag nr. 4, fra Senterpartiet og Venstre?

Terje Breivik (V) [13:25:55]: Ja.

Presidenten: Da har representanten Terje Breivik tatt opp de forslagene han refererte til.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:26:08]: Jeg viser til Senterpartiets merknader i saken og våre forslag, som allerede er tatt opp.

Statsråd Siv Jensen [13:26:30]: Fallet i oljeprisen siden sommeren 2014 fortsetter å ha innvirkning på norsk økonomi og utsiktene til finansiell stabilitet. I 2016 økte de samlede utenlandstapene for norske banker som følge av tap på utlån til oljerelaterte næringer. Bankene leverte likevel gode resultater, og tilbakeholdt overskudd bidro til at bankene økte sin kjernekapital og styrket soliditeten i 2016. Norske banker er godt kapitalisert i internasjonal målestokk og er godt rustet til å motstå utlånstap.

Høy gjeld i husholdningene er en risiko for finansiell stabilitet i Norge. Veksten i gjeld og boligpriser fortsatte i 2016. Departementet fastsatte i desember en ny boliglånsforskrift, som skal gjelde frem til sommeren 2018. Vi ser nå tegn til at boligprisveksten er i ferd med å avta. Markedet for forbrukslån og annen usikret kreditt er i sterk vekst. Regjeringen er opptatt av å bidra til at markedet for forbrukslån fungerer godt. Det er derfor lagt frem en kraftfull pakke av tiltak som skal sikre at utviklingen i dette markedet er forsvarlig. Dette inkluderer lov om gjeldsinformasjon, som er lagt frem for Stortinget, samt strengere regler for markedsføring og fakturering av kreditt. Vi vurderer også ytterligere tiltak.

Finansnæringen er en viktig næring i norsk økonomi. Næringen tilbyr arbeidsplasser, ofte i godt betalte jobber. Næringen er en stor skattyter og en viktig premissleverandør for norsk økonomi. Vi trenger vel fungerende verdipapirmarkeder, solide finansforetak og hensiktsmessige offentlige ordninger som i sum og i samspill med internasjonale markeder gir næringslivet et diversifisert finansieringsstilbud.

Pensjonsleverandørene forvalter store verdier på vegne av kundene. Reguleringen av pensjonsområdet må først og fremst ivareta kundenes interesser ved å bidra til trygghet for at pensjonene kan utbetales som lovet. Det er altså viktig at disse verdiene forvaltes på en god måte og kanaliseres til lønnsomme investeringer. Forsikringsforetak og foretak i infrastrukturbransjen har hevdet at det er vanskelig å eie enkelte typer infrastruktur fordi størrelsen på eierposten etter loven er blitt begrenset til 15 pst. Innføringen av mer risikosensitive kapitalkrav for forsikringsforetak gjennom Solvens II innebærer at behovet for en slik regel er svekket. Finansdepartementet har derfor bedt Finanstilsynet om å vurdere om denne regelen bør avvikles. Vi har mottatt et utkast fra tilsynet om fjerning av regelen, som vi nå sender på høring. Det lave rentenivået og den økende levealderen gir utfordringer for pensjonsleverandører som har garantert kundene en viss avkastning og en livsvarig ytelse. Med dagens lave rentenivå er risikofri rente lavere enn avkastningsgarantiene. I en slik situasjon er det vanskelig for forsikringsselskapene å forvalte kundemidlene slik at de gir avkastning utover de garantiene som allerede

er gitt kundene. Konsekvensen kan være at pensjonen reguleres mindre enn inflasjonen.

Vi har i løpet av våren mottatt henvendelser fra bl.a. Finans Norge og arbeidstakerorganisasjoner der det er tatt til orde for en vurdering av regelverket for forvaltning av fripoliser. Som svar på henvendelsene sendte jeg i april et brev til partene i arbeidslivet der jeg ga uttrykk for vilje til å utrede mulige endringer som kan gi positive virkninger for kundene. I etterkant av brevet har departementet hatt et møte med arbeidslivets parter, finansnæringen og Forbrukerrådet om rammene for utredningsarbeidet. Det er nå besluttet å nedsette en arbeidsgruppe med deltagere fra Finansdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet og Finanstilsynet med mål om å få en nøytral og balansert vurdering av hvilke fordeler og ulemper kundene og selskapene kan ha av regelverksendringer. Arbeidslivets parter, finansnæringen og Forbrukerrådet vil bli invitert til å bidra i utredningen gjennom en referansegruppe.

Nye aktører, ny teknologi og nye forretningsmodeller utfordrer etablerte aktører i finansnæringen. Samtidig skaper utviklingen behov for avklaringer på områder der gjeldende regelverk tar utgangspunkt i kjente forretningsmodeller og produksjonsmåter. For å sikre at fintech-aktører får tilstrekkelig veiledning i regelverksspørsmål, har vi bedt Finanstilsynet etablere et kontaktpunkt for veiledning av innovative virksomheter.

Forskrift om pengepolitikken ble fastsatt 29. mars 2001. Det ser ut til å være tillit til pengepolitikken hos både markedsaktører, de akademiske miljøene og opinioen i sin alminnelighet. Forskriften sier at Norges Banks operative gjennomføring av pengepolitikken skal rettes inn mot lav og stabil inflasjon, definert som en årsvekst i konsumprisene, som over tid er nær 2,5 pst. På kort og mellomlang sikt skal pengepolitikken veie hensynet til lav og stabil inflasjon mot hensynet til stabilitet i produksjon og sysselsetting. Finansdepartementet har sånn sett heller ikke merknader til Norges Banks utøvelse av pengepolitikken i 2016.

Hadde jeg hatt litt mer tid, skulle jeg gjerne gitt representanten Syversen en orientering om møtene i G20, men jeg kan kort oppsummere med å si at det er særlig spørsmål knyttet til handel, frihandelsavtaler og proteksjonisme som har fått mye oppmerksomhet fra mange land, fordi noen land helst ikke vil snakke om det.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tore Hagebakken (A) [13:31:42]: Aller først vil jeg be statsråden om å redegjøre litt nærmere for framdriften en ser for seg i forbindelse med arbeidsgruppen knyttet til fripolisutfordringen.

Statsråd Siv Jensen [13:32:01]: Som jeg nevnte i mitt innlegg, setter vi nå ned denne arbeidsgruppen, hvor vi også inkluderer aktører fra næringen og partene i arbeidslivet. Jeg har ikke noe ønske om at fremdriften skal være langdryg. Jeg er opptatt av at vi finner frem til svar som oppfattes som gode og fremtidsrettede for dem som er berørt.

Tore Hagebakken (A) [13:32:27]: På vegne av de fire partiene som står bak forslag nr. 1, om denne kommi-

sjonen, trekker jeg forslaget i tillit til at dette blir prioritert.

Men jeg må stille et spørsmål knyttet til noe som Boligprodusentene sa da de var på høringen. De sa det var en stille omlegging av Husbanken til å bli en ren sosialbank, og var bekymret for at dette viktige boligpolitiske virkemiddelet kunne bli utvannet.

Mitt spørsmål er: Hvilke tanker har finansministeren om profilen på Husbanken framover?

Presidenten: Representanten Tore Hagebakken har da trukket det forslaget han refererte til.

Statsråd Siv Jensen [13:33:16]: Vi har generelt mange og gode virkemidler i boligpolitikken i Norge, og Husbanken er ett av dem.

Vi har f.eks. i dag fått nyheter om at boligprisene ser ut til å flate ut. At vi nå ser en svakere utvikling i boligprisene, er det ingen dramatikk knyttet til. Det er snarere tvert imot normalt at prisveksten dempes etter en periode med høy vekst. Det vi skal glede oss over, er at dette bidrar til en litt mer normal situasjon som vil gjøre det enklere for dem som ønsker seg inn i boligmarkedet, å komme inn. Det har vært mer krevende i en tid med svært høy prisvekst i boligmarkedet.

Jeg mener at summen av det vi har gjort der, sammen med mange av de boligsosiale virkemidlene vi har, bidrar til tilstrekkelige verktøy for å sikre ulike gruppers muligheter på boligmarkedet.

Tore Hagebakken (A) [13:34:20]: Jeg har jo støtt et skattekuttsspørsmål på lager – jeg vet ikke om det kommer kastende på ministeren. Skattekutt er langt bedre egnet til å skape større forskjeller enn til å skape arbeidsplasser, så jeg vil spørre statsråden: Hvor mange arbeidsplasser ser statsråden for seg at er skapt som følge av skattekutt, og er finansministeren enig i at kronekursfallet er langt viktigere for norske bedrifter enn skattekutt?

Statsråd Siv Jensen [13:35:00]: Det er en ærlig sak at Arbeiderpartiet går til valg på å øke skattene. Jeg mener det er riktig å redusere skattene – både fordi det stimulerer folk til å jobbe, og fordi det stimulerer til nye investeringer i norsk næringsliv og flere arbeidsplasser.

Tore Hagebakken og Arbeiderpartiet synes å ha glemt at Norge ble truffet av et oljeprisfall våren 2014, noe som har hatt ganske store konsekvenser for Sør- og Vestlandet og næringslivet som er knyttet til olje- og gassrelatert virksomhet. Det faktum at vi allerede nå ser at ledigheten er på vei ned, og at veksten i norsk økonomi er på vei opp, tyder på at summen av de virkemidlene vi har hatt til disposisjon, virker.

Ja, kronekursen har gjort sin del av dette. Pengepolitikken har gjort sin del av dette. Partene i arbeidslivet har gjort sin del av dette. Men også en ekspansiv og målrettet finanspolitikk har bidratt. Man må altså gjennom finanspolitikken klare å gjøre flere ting på en gang. Det ene har vært å redusere skattene, det andre har vært å øke investeringene i vekstfremmende tiltak.

Terje Breivik (V) [13:36:08]: Innleiingsvis må eg seia at eg synest ministeren svarte veldig godt på det siste spørsmålet frå Hagebakken.

Som eg nemnde i hovudinnlegget mitt, er eg veldig fornøgd med at SMB-rabatten endeleg vert innført. Det har vore ein lang kamp for å få det på plass, for å seia det forsiktig. Bekymringa mi er, som eg òg har understreka sterkt, likevel at det vil vera ei rekkje småbedrifter som fordi dei er kundar i store bankar, sokalla IRB-bankar, ikkje kjem inn under ordninga.

Spørsmålet er difor kort og godt – gjeve at eg har rett i bekymringa – om finansministeren vil gjera noko for at òg desse bedriftene og bankane kan nytta godt av ordninga.

Statsråd Siv Jensen [13:36:55]: Det jeg tror jeg hørte i representanten Breiviks innlegg, var en sammenblanding mellom SMB-rabatten og Basel I. Det mener jeg er en uriktig sammenblanding.

Basel-komiteen diskuterer nå utformingen av et nytt Basel I-gulv, basert på en helt ny metode. Jeg kan med glede gi representanten Breivik mer utfyllende informasjon om dette skriftlig.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme. Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 4 og 5.

Sak nr. 6 [13:37:35]

Innstilling fra finanskomiteen om Endringer i hvitvaskingsloven og verdipapirhandelloven (beløpsgrense for kontantvederlag mv.) (Innst. 296 L (2016–2017), jf. Prop. 76 L (2016–2017))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Tore Hagebakken (A) [13:38:36] (ordfører for saken): Komiteens flertall slutter seg til endringene i hvitvaskingsloven og verdipapirhandelloven som regjeringa har fremmet i denne saken. Det innebærer bl.a. regler om tilsyn med etterlevelsen av hvitvaskingsloven for tilbydere av virksomhetstjenester samt en beløpsgrense for kontantvederlag til forhandlere av gjenstander på 40 000 kr. Det er grunn til å understreke at alminnelige, dagligdagse transaksjoner ikke vil bli berørt av endringen, og beløpsgrensen vil ikke gjelde for kjøp og salg mellom privatpersoner. Med lovendringen som her legges fram, vil forhandlere av gjenstander ikke lenger være underlagt reglene i hvitvaskingsloven. Komiteens flertall antar at det vil være enklere og mer rimelig for forhandlere å forholde seg til en beløpsgrense enn å etablere rutiner, lage risikovurderinger og gjennomføre kundekontroller i samsvar med hvitvaskingsloven, som vi skriver i innstillingen. De foreslåtte endringene i hvitvaskingsloven og verdipapirhandelloven medfører at Norge overholder EØS-forpliktelser i tredje hvitvaskingsdirektiv.

Hele komiteen støtter departementets foreslåtte regler om en autorisasjonsordning for tilbydere av virksomhets-

tjenester. Det foreslås krav om tillatelse for å tilby virksomhetstjenester, hjemmel for tilbakekall av tillatelse, krav til egnethet for innehaver av tillatelse og straffetrusler dersom virksomhetstjenester tilbys uten tillatelse. Komiteen er også enig i forslaget om at Finanstilsynet skal administrere autorisasjonsordningen for å ha tilsyn med tilbydere av virksomhetstjenester. Med bakgrunn i en uønsket sterk økning i byråkratiet de senere årene forutsetter Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti at regjeringa i implementeringen av autorisasjonsordningen legger vekt på enkelhet for brukerne, minimering av byråkrati og kostnadseffektivitet.

Medlemmene i Hvitvaskingslovutvalget var i NOU 2015:12 uenige om en beløpsgrense på 40 000 kr for kontantvederlag til forhandlere av gjenstander. Utvalget delte seg i tre fraksjoner i spørsmålet om innføring av beløpsgrense for kontantvederlag som alternativ til at forhandlere av gjenstander skal være underlagt hvitvaskingsloven. Et flertall på sju medlemmer anbefalte ikke innføring av en beløpsgrense for kontantvederlag. Et mindretall på tre anbefalte innføring av en beløpsgrense på 40 000 kr kombinert med at særskilte grupper forhandlere av gjenstander pekes ut til å være underlagt hvitvaskingsloven, uavhengig av oppgjørsformen. Flertallet på sju delte seg i to fraksjoner. Fire medlemmer anbefalte videreføring av gjeldende rett, mens tre medlemmer foreslo at forhandlere av gjenstander gis rett til konsekvent å betinge seg annen oppgjørsform enn kontanter ved beløp på 40 000 kr eller mer. Forslaget som er fremmet av departementet, er i samsvar med anbefalingen fra utvalgets mindretall, som altså komiteens flertall slutter seg til.

En samlet komité støtter forslaget i proposisjonen om at Finanstilsynet skal føre tilsyn med overholdelse av bestemmelser om land-for-land-rapportering i verdipapirhandelloven med tilhørende forskrift om at departementet kan fastsette nærmere regler i forskrift om kontroll av land-for-land-rapportering samt tiltak for å sikre at det blir gitt korrekt informasjon i tilfeller der land-for-land-rapportering ikke er i samsvar med lov eller forskrift. Komiteen støtter også at Finanstilsynet skal kunne ilegge overtredelsesgebyr dersom land-for-land-rapporteringen ikke er i samsvar med lov eller forskrift når overtredelse har skjedd forsettlig eller uaktsomt.

NHO har under komiteens arbeid med saken bl.a. kommet med et innspill for å motvirke at de nye reglene blir omgått ved å dele opp betalinger. NHO skriver:

«Skattekontoret skal ha tilsyn med dette. For å være sikre på hvilke betalinger bedriftene skal avvise, må de vite hva som skal være omfattet av uttrykket «der oppgjøret gjennomføres i flere operasjoner» i hvitvaskingsloven § 4 a. Skattedirektoratet bør lage en veileder om dette.»

Komiteens flertall mener at en slik veileder kan være formålstjenlig, og slutter opp om det i sin innstilling.

Jeg vil til slutt takke komiteen for et utmerket samarbeid om denne saken.

Siri A. Meling (H) [13:43:30]: Takk til saksordfører Hagebakken for godt utført arbeid.

Denne proposisjonen har til hensikt å fremme tiltak for å hindre at det finansielle systemet brukes til hvitvasking og finansiering av terrorisme. Høyre er opptatt av å be-

kjempe alle muligheter for å bruke det finansielle systemet til slike formål.

Proposisjonen inneholder, som saksordføreren sa fra talerstolen, forslag til regler om tilsyn med etterlevelsen av hvitvaskingsloven for tilbydere av virksomhetstjenester, og videre omhandler den forhandlere av gjenstander og kontantvederlag.

Disse forslagene medfører at Norge overholder sine EØS-forpliktelser i det tredje hvitvaskingsdirektivet.

Jeg er glad for at det er en samlet komité som stiller seg bak regjeringens forslag om en autorisasjonsordning for tilbydere av virksomhetstjenester, og at det er Finanstilsynet som skal administrere ordningen og ha tilsyn med disse tilbyderne.

Jeg er også fornøyd med at flertallet stiller seg bak regjeringens forslag om å innføre en beløpsgrense for kontantvederlag for forhandlere av gjenstander, på 40 000 kr. En slik beløpsgrense gjør at vanlige transaksjoner ikke vil bli berørt av endringen, og den vil heller ikke gjelde for kjøp og salg mellom privatpersoner.

I dag er det slik at kontantbetalinger fra 40 000 kr er innslagspunktet for når forhandlere av gjenstander underlegges reglene i hvitvaskingsloven. Dette innebærer også et merarbeid for næringslivet. Ved at beløpsgrensen for kontanter nå settes til 40 000 kr, vil forhandlerne ikke lenger være underlagt hvitvaskingsloven. Det vil være administrativt besparende for næringslivet.

Denne proposisjonen inneholder også forslag om at Finanstilsynet skal føre tilsyn med at selskaper overholder bestemmelsene om den såkalte land-for-land-rapporteringen. Dette er et godt forslag, og jeg er glad for at det er tverrpolitisk enighet om dette.

Terje Breivik (V) [13:45:44]: Nokre korte, men like fullt alvorlege merknader frå mi og Venstre si side: Venstre og Senterpartiet er dei einaste partia i denne saka som er usamde med fleirtalet i å innføre eit forbod mot eit kontantvederlag på over 40 000 kr. Det er me fordi eit fleirtal i kvitvaskingslovutvalet, som er forarbeidet til dei lovendingane me i dag handsamar, med all tydelegheit meinte at eit slikt forbod både kan vera i strid med § 102 i Grunnlova og artikkel 8 i Den europeiske menneskerettskonvensjonen. Og til orientering: Begge dei omtalte dokumenta omhandlar retten vår til privatliv.

Dessutan stilte det same fleirtalet eit svært rimeleg spørsmål om effekten av eit slikt forbod. Ingen av desse innvendingane er – så vidt eg er i stand til å sjå – noko som plagar fleirtalet nemneverdig, faktisk så lite at det ikkje eingong er nemnt i merknadene til fleirtalet. Eg må òg med undring konstatera at det er parti som er veldig opptekne av at pensjonistar må få Nav-slippen sin på papir fordi dei ikkje meistrar moderne teknologi som data, men som meiner at dei same pensjonistane ikkje kan betala, eller for den del ta imot betaling for ein ny bil, eller ein bil dei har selt, med papir, men må bruka moderne teknologi i staden.

Venstre er veldig for lovendingar som har effekt, og som ikkje grip unødvendig inn i korleis privatpersonar organiserer eigne liv. Den føreslåtte lovendinga om å innføre eit forbod mot kontantbetaling på summar over 40 000 kr gjer ingen av delane. Difor røystar Venstre imot forslaget.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

Sak nr. 7 [13:47:51]

Innstilling fra finanskomiteen om Statsrekneskapen 2016 (Innst. 365 S (2016–2017), jf. Meld. St. 3 (2016–2017))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 8 [13:48:15]

Innstilling fra næringskomiteen om Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Filippinene av 28. april 2016 (Innst. 384 S (2016–2017), jf. Prop. 111 S (2016–2017))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 9 [13:48:49]

Innstilling fra næringskomiteen om Samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Georgia av 27. juni 2016 (Innst. 383 S (2016–2017), jf. Prop. 113 S (2016–2017))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 10 [13:49:16]

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i aksjelovgivningen mv. (modernisering og forenkling) (Innst. 366 L (2016–2017), jf. Prop. 112 L (2016–2017))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 11 [13:49:51]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Pollestad og Heidi Greni om en stortingsmelding om handelsnæringen (Innst. 345 S (2016–2017), jf. Dokument 8:134 S (2016–2017))

Geir Pollestad (Sp) [13:50:38] (leiar i komiteen): Eg vil starta med å takka saksordføraren for jobben som er gjort i denne saka, og eg vil òg takka komiteen. Senterpartiet er oppteke av handelsnæringa, ei næring som sysselset svært mange og er til stades i heile landet.

Sjølv om endring i teknologi nok vil endra måten me driv handel på, er det all grunn til å tru at òg i framtida vil handelsnæringa vera ei næring som sysselset eit betydeleg tal med menneske i Noreg. Men det er òg ei næring som kan kjenna seg litt gløymd politisk. Ingen politikk går direkte på handelsnæringa. Difor var gleda stor, då me fremja forslaget, over at det både kom ein positiv respons frå næringsministeren på dette, og at heile komiteen slutta seg til at ei slik stortingsmelding skal leggjast fram.

Eg skal ikkje trøyttja med å gå innom alle temaa som der kunne ha vore aktuelle, men det er særleg eitt punkt Senterpartiet no reagerer på, og det er at me ynskjer å gje næringsdrivande i Noreg like rammevilkår som andre og

ikkje finansiera netthandel frå utlandet med momsfrítak. Det vil me heilt sikkert få rikeleg med mogelegheiter til å koma tilbake til både i revidert budsjett og under behandlinga av denne meldinga.

Eg vil berre gje uttrykk for takksemd for at me har oppnådd eit fleirtal for dette, og meiner det er viktig at næringa sjølv vert involvert i prosessen med utarbeidinga av meldinga, og at ikkje verkeområdet eller omfanget av meldinga vert for snevert, men femner det mangfaldet som handelsnæringa i Noreg består av.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [13:53:04] (ordfører for saken): Jeg vil takke Senterpartiets representanter for å ha fremmet dette representantforslaget.

Handelsnæringen er Norges største private sysselsetter. I denne næringen jobber 370 000 mennesker, og gjennom disse arbeidsplassene har næringen stor betydning for samfunnet vårt. Vi vet at 100 000 av disse er unge, som på denne måten får en introduksjon til arbeidslivet og får verdifull erfaring.

Handelsnæringen er spredt over hele landet og er derfor viktig for å opprettholde arbeidsplasser i distriktene. Det er ingen tvil om at nærbutikken ofte er et viktig møtepunkt i mange lokalsamfunn.

Samtidig vet vi også, som forslagstillerne peker på, at hvordan vi handler og forholder oss til handelsnæringen, er i endring. Digitalisering, globalisering, automatisering og for ikke å glemme netthandelen er med på å skape nye handelsmønstre og nye utfordringer, men også muligheter for handelsnæringen.

Handelsnæringen deler noen av utfordringene med resten av næringslivet, men noe er også mer spesifikt. Vi vet at det stadig dukker opp problemstillinger f.eks. knyttet til konkurransesituasjonen i deler av handelsnæringen, som det er viktig at vi hele tiden overvåker.

Med dette som bakgrunn er jeg som saksordfører glad for at komiteen i dag gir en samlet tilslutning til en stortingsmelding om handelsnæringen som skal se på noen sentrale næringspolitiske temaer for varehandelen, som f.eks. digitalisering av ny teknologi, nye handelsmønstre, næringens betydning for sysselsetting og konkurransepolitiske problemstillinger.

Oskar J. Grimstad (FrP) [13:55:01]: Først vil eg nytte anledninga til å takke komiteen og saksordføraren for eit godt samarbeid i behandlinga av denne saka. Saka som vi behandlar i dag, vil forhåpentlegvis leggje gode og fornuftige føringar for handelsnæringa i dette landet i åra som kjem, men også på kortare sikt.

Eg er glad for at ein samla komité ser kor viktig handelsnæringa i dette landet er, og kva potensial som ligg i sektoren. Handelsnæringa er ei viktig verdiskapingsnæring, med over 370 000 tilsette, og har stor betydning for næringsliv og økonomi i dette landet og for samfunnet elles.

Eg meiner at forslagstillarane har kome med eit hensiktsmessig forslag, og støttar deira syn, at handelen står framfor ei god utvikling, der automatisering, digitalisering, globalisering, utanlandsk konkurranse og netthandel kan vere med på å endre handelen betydeleg, på kort og på lang sikt. Denne sektoren er også viktig for at unge menneske skal få ein fot innanfor arbeidslivet. I ei tid då mange unge står utan jobb, er dette særleg viktig i så måte. I tillegg, som det kjem fram i svarbrevet frå næringsmi-

nisteren, er også denne næringa viktig for å nå dei måla som er knytte opp mot klima og miljø.

Desse momenta inneber ikkje berre utfordringar, men også klare mogelegheiter. Difor er det viktig at vi som politikarar gjer det vi kan for å sørgje for at næringa får dei beste vilkåra for å kunne vekse og utvikle seg ytterlegare. Eg er difor glad for at denne regjeringa, med Høgre og Framstegspartiet, har hatt betydeleg fokus på nettopp dette.

For Framstegspartiet har det vore viktig at vi har ein økonomisk politikk som løftar og ikkje hemjar næringslivet. Difor har vi prioritert vekstfremjande skatte- og avgiftslettar til norske bedrifter og enkeltmenneske elles. Vi har også redusert formues- og selskapsskatten, som næringslivet har etterspurt, men som venstresida i norsk politikk har gått til val på anten å auke eller å halde på eit høgt nivå vidare. I tillegg har vi gjennomført forenklingstiltak – eksempel så vi i saka før denne – som har spart næringslivet for 12,5 mrd. kr, og auka løyvingane til næringsretta forskning.

Eg stiller meg bak statsråden med omsyn til at teknologi, digitalisering, nye handelsmønstre, næringa si betydning som sysselsetjar og konkurransepolitiske problemstillinger er sentrale næringspolitiske tema. Difor støttar eg forslagsstillarane i at ei stortingsmelding om handelsnæringa vil vere eit viktig verktøy for å utvikle føreseielege og kunnskapsbaserte rammevilkår, som sikrar framtidig utvikling og konkurransevilkår for framtida.

Statsråd Monica Mæland [13:57:51]: Handelsnæringen har stor betydning for norsk økonomi og verdiskaping. Næringen er inngangsporten til arbeidslivet for veldig mange unge og sysselsetter mange over hele landet. I tillegg er handelen viktig for å nå klima- og miljømålsettene.

Jeg registrerer at en samlet næringskomité stiller seg bak forslaget om en stortingsmelding om handelsnæringen. Næringens betydning – med ca. 370 000 sysselsatte og store bidrag til verdiskapingen – gjør at også jeg mener det kan være fornuftig med en gjennomgang av næringens rammevilkår. Næringens størrelse gjør at selv små utslag i produktiviteten kan få merkbare konsekvenser for norsk økonomi.

Jeg vil likevel peke på at utfordringene som handelsnæringen møter, i stor grad er felles for en betydelig del av norsk næringsliv. De er knyttet til teknologisk utvikling, digitalisering, økt konkurranse fra utlandet og endringer i behovet for arbeidskraft og kompetanse. Disse utfordringene møtes best med brede virkemidler.

Regjeringen har ført en forutsigbar økonomisk politikk og lagt gode rammevilkår for næringslivet. Vi har prioritert vekstfremmende skatte- og avgiftslettelser til norske bedrifter og vanlige arbeidstakere. Bevilgningene til næringsrettet forskning og innovasjon er økt kraftig. Viktige virkemidler er bl.a. SkatteFUNN, Brukerstyrt innovasjonsarena og Etablerertilskudd.

Norsk økonomi har vært gjennom mange omstillinger. Omstillingsbehovet blir ikke mindre i årene som kommer. Det er også noe av bakgrunnen for at regjeringen nylig har lagt fram en industrimelding.

Handelsnæringen møter imidlertid i mindre grad global konkurranse og blir ikke like berørt av redusert petroleumsaktivitet som industrien. Det er derfor gledelig at

norsk varehandel har hatt vedvarende omsetningsvekst i en lengre periode. Som næringsorganisasjonen Virke skriver i Handelsrapporten 2016/2017, er det store bildet for norsk handel positivt.

I en tid med hurtig teknologisk utvikling har handelsnæringen vært flink til å utvikle og ta i bruk ny teknologi og har sett mulighetene dette gir. Nye teknologiske løsninger gjør at kompetansebehovet i arbeidslivet endrer seg. Produktivitetsveksten dreier seg i stor grad om å frigjøre arbeidskraft til mer verdiskapende virksomhet.

Det er likevel enkelte rammevilkår som er spesielle for handelsnæringen. Eksempler er grensen for tollfri import av varer, norsk landbrukspolitikk, åpningstidsbestemmelser og konkurransesituasjonen i dagligvaresektoren. Regjeringen er opptatt av disse spørsmålene og har en særlig oppmerksomhet rettet mot dagligvaresektoren.

Detaljstleddet er i de fleste sammenhenger siste handelsledd ut mot forbrukerne, og konkurranse på detaljistleddet har dermed stor betydning for å sikre forbrukerne et bredt produktutvalg, god kvalitet og rimelige priser. Her spiller konkurransepolitikken en viktig rolle.

I varehandelen er kjededannelse på detaljistnivå både vanlig og effektivt. Det nyter vi som forbrukere godt av når det gjelder salg av sportsartikler, elektronikk- og hvitvarer, detaljsalg av blomster, byggevarer, apotek og dagligvarer.

Jeg er enig med næringskomiteen i at handelsnæringen står overfor mange av de samme utfordringene som industrien, og at en stortingsmelding om handelsnæringen bør se nærmere på utviklingstrekk og sentrale rammevilkår for næringen.

Jeg mener at de sentrale næringspolitiske temaene for varehandelen bl.a. er teknologi og digitalisering, nye handelsmønstre, næringens betydning som sysselsetter og konkurransepolitiske problemstillinger.

Svein Roald Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 11.

Sak nr. 12 [14:01:36]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø og Torgeir Knag Fylkesnes om endring i omstillingslova (Innst. 347 S (2016–2017), jf. Dokument 8:117 S (2016–2017))

Knut Storberget (A) [14:01:59] (ordfører for saken): Forslagsstillerne bak dette Dokument 8-forslaget foreslår i realiteten to tilnærminger til omstillingslova og to forslag til endringer. Jeg skal kort redegjøre for det.

Det første er at man ønsker å utvide virkeområdet for omstillingslova til å gjelde mindre bedrifter enn det gjør i dag, og særlig knyttet opp mot et så pass skjønsmessig begrep som «hjørnesteinsbedrifter».

La det ikke herske noen tvil om at det finnes bedrifter av mindre størrelse enn det som omfattes av omstillingslova, som spiller en særdeles viktig rolle rundt omkring i mange lokalsamfunn, og det er også bakgrunnen for at et mindretall mener at regjeringa bør foreta en vurdering av

dette i en bredere ramme enn det Dokument 8-forslaget legger opp til.

Så er det den andre dimensjonen i forslaget, som inviterer regjeringa til å foreslå endringer i politikk og lov som skal gi adgang til å pålegge salg til visse personer eller grupper. Der er det et forholdsvis stort flertall i komiteen som mener at det ikke er en tilrådelig strategi og vei å gå. Noen av oss mener at det ville være i strid med helt sentrale prinsipper knyttet til avtaleretten og heller ikke særlig hensiktsmessig for å skape et dynamisk og godt næringsliv. Så det ønsker et flertall i komiteen ikke at man skal se nærmere på.

Med disse ord tar jeg opp mindretallets forslag.

Presidenten: Representanten Knut Storberget har tatt opp det forslaget han refererte til.

Gunnar Gundersen (H) [14:04:01]: Jeg skal ikke si veldig mye i tillegg til det saksordføreren har omtalt, men vi har hatt perspektivmeldingen til debatt i salen, og der var samfunnets utfordring med hensyn til produktivitetsvekst et sentralt tema. Her sitter vi altså med et Dokument 8-forslag hvor man søker å utvide omstillingslovas omfang. Da vil jeg henvise til det departementet skriver, og det er at man ikke egentlig kan finne tegn til at omstillingslova virker, og at den faktisk kan komme til å ha negativ betydning for samfunnets omstillingsevne, særlig for hjørnesteinsbedrifter, nettopp fordi omstillingen starter mye tidligere enn når omstillingslova faktisk krever at man må begynne å varsle.

Det er en del lover vi har som kanskje er «nice to have», men som ikke er «need to have», så jeg hadde lyst til å sette dette litt i et produktivitetsperspektiv. Skal vi kunne heve produktiviteten i samfunnet, kan vi ikke holde på alle mulige lover som skaper mye arbeid der ute for de bedriftene det gjelder, men som egentlig ikke har noen virkning.

Kirsti Bergstø (SV) [14:05:34]: Jeg vil si litt om bakgrunnen for forslaget, for vi ser at vi trenger å justere dagens regelverk til å passe inn i virkeligheten og de samfunnene vi har.

Bare ett eksempel: Vi hadde en situasjon i Finnmark der et vestlandsbasert selskap la ned et fiskebruk – ikke fordi det ikke var fisk i havet, ikke fordi det ikke var lønnsomhet i det, men fordi man ønsket å ta bort driften av bruket. Man ønsket heller ikke at andre skulle kjøpe det opp og drive videre, selv om det var hjørnesteinsbedriften i lokalsamfunnet. Det var fordi man ikke ønsket konkurranse, og bedriften satte veldig klare kriterier for et mulig salg.

Da ser vi at lokalsamfunn ender opp som gisler for selskap fordi man sitter på eiendom man nekter å selge, selv om det koker av fisk i havet. Det skal være forskjell på å legge ned en bedrift og å legge ned et lokalsamfunn. Derfor ønsker vi at omstillingslova faktisk skal ha en kraft, at den skal virke, og at den er en lov som skal omfavne det næringslivet vi faktisk har. Vi vet at det er små og mellomstore bedrifter vi har, og dagens lovverk omfatter store bedrifter i norsk sammenheng. Hvis vi ser på kysten i distriktene, er det langt mindre bedrifter som sørger for arbeid, og det er langt færre sysselsatte i det som i dag er avgjørende og viktige hjørnesteinsbedrifter i lokalsamfunnene. Derfor fremmer vi forslag: for å få et regelverk som er tilpasset virkeligheten.

Jeg har registrert at tidligere, når omstillingslova har vært oppe til debatt, har fagbevegelsen støttet oss i at det må være langt mindre bedrifter, langt færre ansatte, som ligger til grunn for kravet om å komme inn under omstillingslova.

Jeg registrerer argumentasjonen fra flertallet, men også det felles ønsket fra de rød-grønne partiene om at omstillingslova er et verktøy vi har tro på, men som vi er nødt til å komme tilbake til og se nærmere på. Så det er bare å glede seg til en lang valgkamp og til et nytt flertall, der man faktisk kan se på nødvendig regelverk på nytt.

Statsråd Monica Mæland [14:08:44]: Vi trenger et bærekraftig og omstillingsdyktig næringsliv, med konkurransedyktige arbeidsplasser.

Omstilling gjennom at noen bedrifter legges ned, mens nye kommer til, er noen ganger helt avgjørende for å opprettholde verdiskapingen i økonomien. Etter mitt syn verken kan eller bør offentlige reguleringer forhindre bedriftsnedleggelse som bidrar til samfunnsøkonomisk lønnsomme omstillinger. Omstilling er både ønskelig og nødvendig, og bidrar til levedyktige bedrifter – i både byer og distrikter.

Et av regjeringens hovedsatsingsområder er konkurransekraft for norske arbeidsplasser. Konkurransekraft handler bl.a. om hvor tilpasningsdyktige og nyskapende vi er. Evne til omstilling er en sentral del av dette. Nettopp fordi vi ikke vil sementere en næringsstruktur som fort mister konkurransekraft, satser vi på gode generelle rammebetingelser, vekstfremmende skatte- og avgiftslettelser, forskning og innovasjon.

Regjeringen er opptatt av at offentlige reguleringer ikke skal svekke norske arbeidsplassers konkurransedyktighet. Arbeidet med forenkling er en del av dette. Mindre tid brukt på skjemaer og unødvendige regler betyr mer tid og penger til å skape verdier og sikre arbeidsplasser. Forenklingstiltakene skal ikke bare redusere næringslivets byrder, de skal også bidra til en effektiv bruk av våre samlede ressurser. Regelverket skal oppnå gitte mål til lavest mulig administrativ kostnad for næringslivet. Som et ledd i dette arbeidet har vi også varslet at vi vil oppheve omstillingslova.

Jeg registrerer at opposisjonen foreslår en forsterkning av loven. Det mener jeg er symbolpolitikk. Hensynet bak omstillingslova er i tilstrekkelig grad ivaretatt gjennom annet lovverk, og næringspolitikken bidrar allerede i stor grad til omstilling. Vi har regler i arbeidsmiljøloven og arbeidsmarkedsloven som legger til rette for dialog mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Dette gir et enda bedre sikkerhetsnett for arbeidstakere ved nedleggelse enn omstillingslova gjør. Slike regler følger også av hovedavtalen mellom LO og NHO.

Videre kan virkemiddelapparatet, uten omstillingslova, involveres og sammen med eiere eller andre identifisere om det fortsatt er mulighet for lønnsom virksomhet for nedleggingstruede bedrifter.

Regjeringen vil legge til rette for lønnsom og bærekraftig omstilling. I regjeringens industrimelding varsler vi at det må satses grønnere, smartere og mer nyskapende for å gi fremtidig vekst og nye arbeidsplasser. Vi vil legge til rette for utvikling av en innovativ og konkurransedyktig industri i vid forstand, og vi skal fremme Norge som et attraktivt lokaliseringsland for industriaktivitet.

Jeg mener at dette er den beste måten å skape nye arbeidsplasser på i distriktene og lokalsamfunn. Ytterligere pålegg og byråkrati for bedriftene bidrar dårlig til å skape og opprettholde lønnsomme arbeidsplasser. Det gjelder både i byene og i distriktene.

Jeg mener at en utvidelse av omstillingslova ikke er det riktige virkemiddelet for å oppnå et konkurransedyktig næringsliv, snarere tvert imot. Det næringslivet trenger, er gode rammebetingelser. Reduserte skatter, satsing på samferdsel og ikke minst en sterk satsing på forskning og innovasjon mener vi er det som skal til for å skape et mer konkurransedyktig næringsliv.

Oskar J. Grimstad (FrP) [14:12:19]: Sjølv satt eg som leiar i næringsutvalet i fylkeskommunen i Møre og Romsdal før eg kom til Stortinget. Der var det slik at ein stor landsdekkjande bedrift, Nortura, la ned mange arbeidsplassar i regionen. Som leiar av næringsutvalet blei eg utpekt til å skulle handheve denne lova. Eg opplevde det som bortkasta tid, som heilt unødvendig, som eit lovverk som har null innverknad, men framfor alt har god motivasjon bak seg – men det er ikkje slik vi kan halde på arbeidsplassane. For kva tyngd har fylkeskommunane i ein slik samanheng? Absolutt inga tyngd. Om ein skal tvinge ulønnsame eller kanskje marginalt lønnsame bedrifter til å halde fram inntil dei ikkje lenger kan stå på egne bein, verkar det mot si hensikt. Omstillingslova er rett og slett uhandterleg. Omstilling er heilt nødvendig, ønskeleg og framtidsretta, utan at ein frå politisk hald skal gå inn og i detalj styre bedrifter som ser at ein er nøyd til å gå inn i ein prosess der ein anten ender med omlegging, nedlegging eller andre tiltak, rett og slett for å berge arbeidsplassar.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak 12.

Sak nr. 13 [14:13:48]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Line Henriette Hjemdal, Rigmor Andersen Eide, Geir Sigbjørn Toskedal og Geir Jørgen Bekkevold om nedsettelse av offentlig utvalg som skal foreta en gjennomgang av konkurransesituasjonen på norsk sokkel (Innst. 344 S (2016–2017), jf. Dokument 8:128 S (2016–2017))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter. – Det anses vedtatt.

Gunnar Gundersen (H) [14:14:38] (ordfører for saken): Vi har tidligere behandlet to handelsavtaler, jeg har bare lyst til å knytte en liten kommentar til de sakene – jeg løp ikke raskt nok ned i salen til å kunne gi en liten kommentar. Jeg synes det er gledelig at Norge utvider sitt han-

delsnettverk internasjonalt. Nå gjelder det Filippinene og Georgia. De er ikke våre viktigste handelspartnere, men det er likevel viktige land å bygge gode relasjoner til, særlig for norsk maritim virksomhet i Filippinene. Men statsregnskapet er ikke omtalt med veldig stor interesse i stortingsalen, det er kanskje der vi skiller oss fra næringslivet, som mer diskuterer regnskap enn budsjetter – her gjør vi det motsatte.

Så til forslaget om konkurransevilkårene på norsk sokkel. Jeg vil takke komiteen for en veldig ryddig og grei behandling av et forslag som potensielt kunne hatt ganske mye sprengkraft i seg, fordi det er store interesser knyttet til norsk sokkel – selvfølgelig er det det. Oljen har båret oss fram til en fantastisk velstand i landet. Vi hadde en periode da bytteforholdet med utlandet ble stadig bedre i og med at vi solgte mer og mer olje som steg i pris, og mange importvarer ble billigere. Det fikk på mange måter en brå slutt med oljeprisfallet. Det er åpenbart at hele sektoren har måttet ta det inn over seg. Det har skapt mye stress der ute, det tror jeg vi skal slå fast. Det har vært en god del avisoppslag og debatter om både hvordan aktørene har agert, og hvordan man har taklet prisfallet. Det komiteen slår utvetydig fast, er at det var et oljeprisfall som ingen kunne overse. Man var nødt til å agere, og man var nødt til å bedre konkurransekraften på norsk sokkel – derom er det ikke noen uenighet.

Det at man også må omstille, skjønner komiteen veldig godt. Det ble bedt om en offentlig utredning. Det komiteen går inn for, er at regjeringen ser på konkurransevilkårene i sektoren nettopp med henblikk på at dette er en sektor som er uhyre viktig for vår velstand. Som jeg sa, har den bygd opp mye av velferden vi har. Den kommer til å være viktig i mange, mange år framover, og det er viktig for landet at man utvikler både en konkurransesituasjon på sokkelen og omstilling og konkurransekraft, sånn at vi alle kan nyte mest mulig godt av den ressursen som ligger der ute. Det føler jeg at det er meget stor enighet om i komiteen.

Det har selvfølgelig vært diskutert om noen aktører har altfor mye makt, det er også bakgrunnen for forslaget. Det tar ikke komiteen stilling til, det gjør heller ikke Konkurransetilsynet i sin utredning. Det at det er én kjøper som er nokså dominerende, behøver ikke å ha negative følger, men det er en interessant markedskonstellasjon å gå inn i og se på hvordan det faktisk slår ut.

Det er noen særmerknader fra noen partier, men jeg mener det er stor enighet i komiteen om forslaget til vedtak. Jeg vil igjen takke for at komiteen har behandlet dette representantforslaget på en så god og forsvarlig måte som den har gjort.

Else-May Botten (A) [14:18:37]: Jeg vil starte med å takke forslagsstillerne for å ta opp en viktig sak som har preget kysten. Vi har fått mange innspill om den situasjonen en har stått i i det siste. Det er viktig for både ansatte og eiere i leverandørindustrien og rederne at vi faktisk tar tak i dette og løfter opp den situasjonen.

Statoil og Hydro ble fusjonert etter politisk ønske for å styrke norsk konkurransekraft på norsk sokkel og internasjonalt. For høyt kostnadsnivå og mer enn halvering av oljeprisen påvirket hele industrien i Norge og internasjonalt. Utfordringene for norsk leverandørindustri er bl.a. knyttet til de store endringene i markedssituasjonen, men det har også vært utfordringer med tanke på den størrelsen som

Statoil har. Samspillet på norsk sokkel er viktig for både verdiskaping, lønnsomhet og arbeidsplasser, og vi er helt klare på at Statoil har en særstilling med kontroll på over 70 pst. av produksjonen på norsk sokkel. En såpass stor maktkonsentrasjon gjør deres stilling rimelig dominerende. Dette gjør at Statoil i praksis styrer aktivitetsnivået på norsk sokkel, både gjennom selskapets egne beslutninger som operatør og lisensdeltaker og ved at øvrige operatører på norsk sokkel ofte følger den største aktøren i sin atferd.

Etter krevende tider med oljeprisfall og krevende rater over flere år har Statoils makt påvirket leverandørindustrien sterkt, og atferden til Statoil har blitt oppfattet av flere aktører som krevende å forholde seg til. Lange kontrakter har blitt endret, fått reduserte rater og blitt kortet ned på. Ratene har for mange blitt så krevende at de må takke ja til å levere oppdrag hvor man faktisk opplever røde og ikke svarte tall når man står i forhandlingene. Det er klart at det sier seg selv at det er krevende. Det må være klart hva slags forventninger staten som eier har til denne konkurransesituasjonen, og hvordan maktbalansen påvirker hele petroleumsnæringen i Norge. Men vi setter også stor pris på at det er god dialog mellom myndigheter og leverandørindustrien, rederne og ikke minst Statoil, der åpenhet har blitt enda viktigere enn tidligere og har blitt fokusert på, og vi opplever at Statoil som aktør har blitt mer åpen overfor leverandørindustrien og prøver å ta tak i de utfordringene de til tider har blitt kritisert for.

Vi forstår selvfølgelig at kravet om reforhandlinger av avtalte rater på lengre sikt og av løpende kontrakter er vanskelig for leverandører å stå imot, av frykt for å bli forskjellsbehandlet eller utestengt fra markedet. Men vi ser også at strengere krav og tøffere tider har styrket aktører og økt den internasjonale konkurransekraften til enkelte aktører.

Vi må kunne si at det er viktig å få en utredning om dette, og jeg er veldig glad for at det er så stort flertall, at alle ønsker å være med på det. Jeg ser fram til at regjeringen setter i gang dette. Eventuelt kan det bli en ny regjering etter valget som uansett må ta dette ansvaret og faktisk gjøre noe med det. Det får vi håpe.

Oskar J. Grimstad (FrP) [14:22:42]: Dette er ei sak som har opptatt næringa og kysten over lang tid, så eg er glad for at vi i dag har ho på den politiske dagsordenen i denne salen.

I norsk økonomi er landets petroleumsindustri og leverandørindustrien berejelen for den velstanden og utviklinga vi har i Noreg, og eg er glad for at fleirtalet i komiteen støttar dette synet. Næringa bidreg til statlege inntekter, verdiskaping, arbeidsplassar, viktige investeringar og bidreg til å styrkje Noregs situasjon i ein hard internasjonal konkurransemærknad.

Oljeprisfallet i 2014 har likevel mint oss om at næringa kan vere sårbar. Det er difor spesielt viktig at sektoren har dei beste rammevilkåra. Som det kjem fram i merknadene, har oljeprisfallet ført til diskusjon rundt moglege konkurransemessige utfordringar knytte til marknadssituasjonen og verdikjeda der éin eller få aktørar har større innverknad på konkurransen enn andre.

Så var eg i lag med stortingsgruppa til Framstegspartiet i møte med konsernsjef i Statoil, Eldar Sætre. Han understreka det Pål Eitheim, Statoils direktør for anskaffingar, uttalte:

«Statoil er helt avhengig av tett og godt samarbeid med leverandørene. Vi ønsker tett samarbeid og økt forutsigbarhet for bransjen. Vi skal være en lyttende og tilgjengelig aktør, men vi må vi hele tiden bli bedre.»

Statoil har i ein viss grad erkjent at ting kan bli betre, og det er viktig å erkjenne.

Difor er eg glad for at forslagsstillarane tar opp denne debatten i lys av viktigeita av ein sunn konkurransesituasjon på norsk sokkel, og det er mange i denne leverandørindustrien som møter utfordringar knytte til sterke marknadsaktørar, eksempelvis Statoil, og andre dominerande aktørar, som har hatt ein solid posisjon i marknaden. Difor er det også viktig at vi som politikarar gjer det vi kan for å løfte dette inn i den politiske debatten og sørge for at aktørane si framferd ikkje hemjar konkurransen, til beste for petroleumsnæringa.

Som det også kjem fram i brevet frå statsråden, er det viktig at alle aktørar er konkurransedyktige både nasjonalt og i internasjonale marknader. I næringa er det fleire som er avhengige av kvarandre, og difor er det viktig at aktørane har dei beste konkurransemessige spelereglane. Eg er difor glad for at fleirtalet i komiteen går inn for å be regjeringa greie ut konkurransesituasjonen på norsk sokkel og framtidsutsiktene for norsk leverandørindustri etter omsittingane denne industrien har vore gjennom, og eg føler meg trygg på at nettopp denne regjeringa vil gjere det mykje betre enn ei eventuell raud-grøn regjering som moglegvis vil kome etter valet – sannsynlegvis ikkje.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [14:25:41]: Først har jeg lyst til å takke for gode ord til oss som forslagsstillere når det gjelder det representantforslaget vi nå behandler. Det er en viktig sak, som i dag får en bred tilslutning i denne sal.

Fungerende konkurranse er viktig i alle sektorer. Dette gjelder naturligvis også på norsk sokkel. Vanligvis er det selgermakt som er i fokus når man diskuterer konkurranse, men også kjøpermakt kan være problematisk. Det er da verdt å merke seg at både Europakommisjonen og ESA generelt legger til grunn at det er særlig grunn til aktsomhet når et selskap har en markedsandel på 40 pst. eller høyere. Jo høyere markedsandelen er over lengre tid, desto større er sannsynligheten for markedsdominans. På norsk sokkel kontrollerer Statoil over 70 pst. av all produksjon, inklusiv SDØE. Dette gjør at Statoil i praksis styrer hele aktivitetsnivået på norsk sokkel, både gjennom selskapets egne beslutninger som operatør og lisensdeltaker og ved at øvrige operatører på norsk sokkel ofte følger den største aktøren i sin adferd. Når en aktør er så dominerende, er det grunn til å være på vakt. Det er det som er bakgrunnen for dette forslaget.

Kristelig Folkeparti mener at konkurranse er viktig i alle markeder, og at det er myndighetenes ansvar å etterse at denne konkurransen fungerer godt. Norsk sokkel har en veldig dominerende aktør, og det gjør at vi har en konkurransesituasjon som vi må følge nøye. De siste årene har vi fått sterke signaler om at mange leverandører føler at denne situasjonen er veldig krevende, spesielt nå i nedgangstider. Dette er noe vi må ta på alvor. Det har vært fremmet bekymring for konkurransesituasjonen på norsk sokkel helt siden fusjonen mellom Statoil og Hydro ble gjennomført, og denne problemstillingen har igjen blitt aktualisert de siste årene, med store kutt og nedtrekk i investeringene.

Men dette handler ikke bare om de krevende tidene oljesektoren er inne i nå. Vi ønsker en sunn konkurranse i både gode og dårlige tider.

I 2016 reiste jeg en interpellasjon om konkurransesituasjonen på norsk sokkel – debatten ble avholdt høsten 2016. I denne debatten var det bred enighet om at det var nødvendig med en gjennomgang av den situasjonen vi har. Statoil har vært viktig i oppbyggingen av norsk oljeindustri og vil være viktig i mange år framover. Men det er samspillet mellom operatørene og leverandørene som har vært den viktigste suksessfaktoren på norsk sokkel.

Gjennom tildelingen av privilegier på 1970- og 1980-tallet, gjennom eierskapsmeldingen og i merknader til fusjonen mellom Statoil og Hydro har Statoil blitt tillagt et større samfunnsansvar enn andre operatører på norsk sokkel. Samfunnsansvaret har vært knyttet til at Statoil, som er en så dominerende aktør, også skal ha et ansvar utover det rent kommersielle. Det er forventet at Statoil tar ansvar for utvikling og kompetansen i næringen, satsing på FoU, men også sikrer at norsk leverandørindustri fremdeles videreutvikler seg og styrker sin posisjon. Dette er også viktig i framtiden.

Leverandørindustrien skal fortsette å utvikle seg som leverandører til oljesektoren nasjonalt og globalt, men også være med oss inn i nye næringer i det grønne skiftet. Leverandørindustrien ble bygd på århundrer med skipsfarts- og industrikompetanse. Fornybar industri vil bygge videre på det samme. Da er det viktig med konkurransevilkår som gjør at kompetansen ikke forsvinner.

Derfor er det veldig gledelig at komiteen i dag stiller seg bak forslaget som vi fra Kristelig Folkeparti har fremmet. Dette er en viktig sak for leverandørindustrien i Norge, og man tar nå tak i problemstillingene som har vært reist mange ganger siden fusjonen mellom Statoil og Hydro ble gjennomført i 2007. Jeg ser fram til å følge arbeidet og også lese konklusjonene.

Geir Pollestad (Sp) [14:30:16] (leiar i komiteen): Oljeprisfallet har ramma Noreg hardt, det har ramma kysten hardt, og det har ramma Rogaland og andre delar av Vestlandet spesielt hardt.

Både oljeselskap og leverandørindustri har merka tøffare tider. Eg trur at både leverandørindustri og oljeselskap i etterpåklokskapens namn ser at kostnadsfokus og effektivitet kunne hatt høgare prioritet i gullåra som har vore. Det at me har ein stor aktør, Statoil, på norsk sokkel, gjev utfordringar. Det kan gje grunnlag for å spekulera om konkurransevilkåra er gode nok og like nok. Difor støttar Senterpartiet ei sånn utgreiing og komiteens innstilling.

Samtidig er det lett å kritisera Statoil, men ein skal òg vera svært glad for at me har Statoil, eit stort oljeselskap som har norsk sokkel som sin heimebane, og som har eit langsiktig syn på norsk sokkel. Utan Statoil trur eg det ville sett langt mørkare ut for framtida til norsk sokkel. Det er òg vanskeleg å tenkja seg eit Statoil utan norsk sokkel. Og det er naivt å tru at Statoil ikkje fyrst og fremst tenkjer på seg sjølv.

Utgreiinga må kartleggja konkurransesituasjonen og sjå om tiltak kan setjast i verk for å sikra ein betre balanse i konkurransemarknaden som leverandørindustrien opererer i, og rett og slett gje ein sunnare konkurranse på norsk sokkel.

Eg meiner det er rett å koma med kritikk av Statoil. Eg meiner Statoil må tåla kritikk, men eg meiner òg at all omtale av Statoil må skje med ei viss begeistring for selskapet. Me må ikkje koma dit at det største problemet me har, er Statoil. Snarare tvert imot – det er snakk om Noregs viktigaste selskap, og dei skal tåla å verta debatterte, men dei skal òg verta omtalte som det dei er: ein svært viktig aktør i norsk næringsliv og ein svært viktig aktør for det norske samfunnet.

Statsråd Monica Mæland [14:33:09]: Næringskomiteen har avgitt innstilling på Kristelig Folkepartis forslag om å utrede konkurransesituasjonen på norsk sokkel. En samlet komité foreslår at Stortinget skal be regjeringen om å utrede konkurransesituasjonen på norsk sokkel og framtidsutsiktene for norsk leverandørindustri etter de omstillingene industrien har vært igjennom.

Jeg synes det er fornuftig å utrede dette, spesielt i lys av den krevende situasjonen næringen har vært i – og som den på mange måter fortsatt er i. Regjeringen vil derfor følge opp dette.

Leverandørindustrien har vært en vekstmotor i industrien på 2000-tallet og en driver i den industrielle virksomheten i Norge. Norsk sokkel gir leverandørene et stort hjemmemarked og danner grunnlag for sysselsetting i alle landets fylker. Norsk leverandørindustri har etablert en sterk posisjon også internasjonalt.

Oljesektoren er sykklisk. Oljeprisfallet i 2014 gjorde at hele næringen måtte gjøre tiltak for å sikre langsiktig bærekraft. Mange bedrifter og rederier hadde rigget seg for en annen framtid enn den vi har opplevd de siste tre årene. Det er del av en global utvikling. Når oljeprisen går ned, må oljeselskapene nødvendigvis stramme inn, og det gjør at konkurransen om oppdragene for leverandørene blir hardere.

Vi vet alle at det har vært en krevende tid for både bedrifter og ansatte, og mange bedrifter er fortsatt i en krevende situasjon. Alle aktører har måttet kutte kostnader for å bli konkurransedyktige. Disse kostnadskuttene har vært nødvendige. Uten slike tiltak ville norsk sokkel og norske leverandørbedrifter stått i fare for å miste konkurranseevne internasjonalt. Men selv om kostnadskuttene er nødvendige, må de – og det er alle enige om – skje på en korrekt og skikkelig måte. I en slik situasjon er det rimelig at alle bidrar, og at belastningen fordeles mellom aktørene.

Da vi hadde denne debatten i fjor høst, var det flere fra leverandørindustrien som tok opp at de opplevde enkelte oljeselskaper som krevende og til dels urimelige aktører. De mente at nødvendige kostnadskutt i for stor grad ble veltet over på leverandørindustrien, og det ble oppfattet som om den dominerende stillingen ble utnyttet.

I etterkant av diskusjonen i fjor var det en dialog mellom Statoil og leverandørindustrien. Det var bra. På bakgrunn av de store felles utfordringene som hele sektoren står overfor i tiden framover, bør vi fortsette dialogen mellom alle aktører i sektoren. En utredning av situasjonen og framtidsutsiktene for norsk leverandørindustri kan bidra til dette.

Petroleumsvirksomheten er en bærebjelke i norsk økonomi og vil fortsatt være det i mange tiår framover. Den er Norges klart største næring målt i verdiskaping, statlige inntekter, investeringer og eksportverdi og bidrar derigjennom til å finansiere vår velferdsstat.

Det er imidlertid også en gjensidig avhengighet i næringen, og ryddig dialog og gode prosesser er viktig når krevende innstramminger skal gjennomføres. Det er avgjørende at næringen selv bidrar til dette.

Fra regjeringens side jobber vi for økt aktørmangfold på norsk sokkel, bl.a. gjennom leterefusjon-, TFO- og prekvalifiseringsordningene. Det har gitt resultater. Antall aktører på norsk sokkel har nær doblet seg siden tidlig på 2000-tallet.

Jeg vil avslutte med å peke på at noen deler av sektoren er hardere rammet enn andre, men for noen er det nå tegn på at aktivitetsnivået er på vei opp igjen. Slike omstillinger er smertefulle mens de pågår, men kan på lengre sikt føre til både effektivisering og innovasjon. Jeg er opptatt av at konkurransesituasjonen på norsk sokkel er god, og at vi kommer oss trygt gjennom en krevende situasjon.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en talletid på inntil 3 minutter.

Ove Bernt Trellevik (H) [14:37:21]: Noreg er i ein krevjande situasjon. Mykje har endra seg dei siste åra. I januar 2016 var oljeprisen under 30 dollar fatet. Sommeren 2014 var han godt over 100 dollar fatet.

Dette har sjølvsagt medført store utfordringar, både for dei som leverer direkte, og for dei som leverer indirekte til olje- og gassindustrien, særleg på Sørlandet og på Vestlandet. Men ringverknadene spreier seg også til andre bransjar og til andre delar av landet. Langs kysten ser me supplebåtar og riggar i opplag. Dei som vert ramma av nedbemanninga, og særleg dei som mistar jobbane sine, opplever dette som veldig dramatisk. Ein er van med å vera etterspurd, og plutsleg stoppar det heilt opp. Det rammar både familiar og enkeltpersonar, og det rammar bedrifter.

Norsk sokkel har utvikla seg på mange måtar. Teknologien er endra, helse, miljø og sikkerheit er betra, og ei rekke ulike andre krav har bidrege til at industrien har utvikla eit kostnadsnivå som ikkje er berekraftig på sikt. Kombinert med fallande oljepris er det klart at dette kan resultera i endra marginar for aktørane som er der.

Eg føler òg det som Pollestad var inne på, at det kanskje vert reist litt mykje kritikk mot Statoil, som ein stor, dominerande aktør. At det kan verta opplevd slik, har eg òg høyrte av mange. Men eg vil minna om at me sjølve har valt denne selskapsforma og dette store selskapet – gjennom fusjonen som me tillét.

Samtidig vil eg òg peika på det som mange peikar på, at me må jobba for eit større mangfald ute på norsk sokkel. Me har ein tendens til å forfordela vårt eige statlege selskap. Skal me klara å få eit godt mangfald på norsk sokkel, må me òg kunna klara å halda på dei utanlandske selskapa. Difor er det veldig kjekt å høyra at statsråden seier at det vert jobba med dette, og at talet på aktørar på norsk sokkel har auka. Eg trur det er grådig viktig å ha dette mangfaldet ute på norsk sokkel, og skapa den dynamikken og den konkurransekrafta som alle etterspør ute, der ute.

Kostnadsfokuseringa til Statoil er ikkje ny. Ho begynte lenge før oljeprisen fall, med programmet STEP, som er eit program for å identifisera og realisera forbetringar. Det vert jobba godt i bransjen. Eg vil òg minna om tiltaket KonKraft, som starta opp i 2017, der ein ser på konkurransekrafta på norsk sokkel, som er i endring. Og det er nedsett eit utval, med brei kompetanse frå ulike operatørar, frå

leverandørindustrien og fra riggorganisasjonane. Eg håpar at den utgreiinga òg kan sjå til det arbeidet som vert gjort der. Men spesielt vil eg framheva kor viktig det er å sjå på kva som kan gjerast for å gjera norsk sokkel meir attraktiv i framtida for utanlandske aktørar.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 13.

Sakene nr. 14–19 er andre gangs behandling av lovsaker, og presidenten vil foreslå at sakene behandles under ett.

– Det anses vedtatt.

Sak nr. 14 [14:40:27]

Stortingets vedtak til lov om Statens undersøkelseskomisjon for helse- og omsorgstjenesten (Lovvedtak 92 (2016–2017), jf. Innst. 327 L (2016–2017) og Prop. 68 L (2016–2017))

Sak nr. 15 [14:40:29]

Stortingets vedtak til lov om endringer i arbeidsmiljøloven (varsling og arbeidstid) (Lovvedtak 93 (2016–2017), jf. Innst. 303 L (2016–2017) og Prop. 72 L (2016–2017))

Sak nr. 16 [14:40:31]

Stortingets vedtak til lov om endringer i sosialtjenesteloven (kommunens adgang til å gi kontaktopplysninger og opplysninger om oppholdssted til politiet og kriminalomsorgen) (Lovvedtak 94 (2016–2017), jf. Innst. 333 L (2016–2017) og Prop. 108 L (2016–2017))

Sak nr. 17 [14:40:33]

Stortingets vedtak til lov om klimamål (klimaloven) (Lovvedtak 95 (2016–2017), jf. Innst. 329 L (2016–2017) og Prop. 77 L (2016–2017))

Sak nr. 18 [14:40:35]

Stortingets vedtak til lov om endringer i motorferdseloven (forsøksordning for catskiing) (Lovvedtak 96 (2016–2017), jf. Innst. 328 L (2016–2017) og Prop. 83 L (2016–2017))

Sak nr. 19 [14:40:37]

Stortingets vedtak til lov om endringer i vannressursloven og jordlova (konsesjonsplikt for grunnvannstiltak og unntak fra omdisponeringsforbudet) (Lovvedtak 97 (2016–2017), jf. Innst. 309 L (2016–2017) og Prop. 97 L (2016–2017))

Per Olaf Lundteigen (Sp) [14:40:47]: Jeg tar ordet til sak nr. 15, Stortingets vedtak til lov om endringer i arbeidsmiljøloven (varsling og arbeidstid).

Jeg viser til Stortingets votering den 1. juni i år over forslag i Innst. 303 L for 2016–2017. Av min merknad i innstillinga framgår det at jeg som Senterpartiets medlem i komiteen går imot forslaget fra regjeringa om å utvide normalarbeidsdagen fra kl. 21 til kl. 23. Ved en inkurie er dette ikke registrert slik i innstillinga fra komiteen. Jeg argumenterte derfor på vegne av Senterpartiet imot forslaget om å endre arbeidsmiljøloven § 10 ved Stortingets plenumsbehandling den 1. juni. Ved nok en inkurie stemte likevel Senterpartiets representanter for regjeringas forslag om endringer i arbeidsmiljøloven §§ 10-11 og 10-12. Jeg vil derfor understreke nå at Senterpartiets stortingsgruppe går imot regjeringspartienes forslag om å endre arbeidsmiljøloven §§ 10-11 og 10-12 og ber om at dette protokollføres.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 14–19.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er Stortinget klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt fem forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Terje Breivik på vegne av Venstre
 - forslagene nr. 3–5, fra Rasmus Hansson på vegne av Miljøpartiet De Grønne
- Det votes over forslagene nr. 4 og 5, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i 2018 legge fram en revidert perspektivmelding som er basert på at: – Norge innfrir Paris-avtalen ved at de nasjonale klimautslippene i Norge i 2020 ikke skal overstige 46,4–48,4 mill. tonn CO₂-ekvivalenter (hvor opptak i skog ikke er medregnet), og at klimagassutslippene i Norge i 2050 er redusert med 95 til 100 prosent fra utslippsnivået i referanseåret 1990. – Norge oppfyller FNs bærekraftsmål. FNs bærekraftsmål skal blant annet nås ved at: – Det legges fram en målsetting som slår fast at det materielle forbruket i Norge skal reduseres til et bærekraftig og rettferdig nivå innen 2030. – Det vedtas en handlingsplan for hvordan Norges materielle forbruk og vår belastning på klodens felles ressurser reduseres til et bærekraftig og rettferdig nivå innen 2030. – Det årlig publiseres statistikk over det norske forbrukets globale fotavtrykk.» Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen jobbe for en samfunnsutvikling der fremtidig produktivitetssøkning i økonomien i hovedsak tas ut i form av redusert arbeidstid, økt livskvalitet og et mer inkluderende arbeidsliv, fremfor økt lønn og kjøpekraft.»

Votering:

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 99 mot 1 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 14.53.21)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en utredning av Norges totale karbonrisiko.» Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 97 mot 4 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.53.38)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette ned et offentlig utvalg med mandat til å utrede en reform med jevnere satser for arbeidsledighetstrygd og helserelaterte ytelser som uføretrygd, arbeidsavklaringspenger (AAP) og sykkelønn.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 95 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.53.51)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte legge fram forslag om en supplerende bestemmelse i handlingsregelen knyttet opp mot faktisk avkastning av fondet og med regler om gradvis innfasing og begrenset fondsuttak i perioder.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 92 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.54.22)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

v e d t a k :

Meld. St. 29 (2016–2017) – Perspektivmeldingen 2017 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 22 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–4, fra Hans Olav Syversen på vegne av Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 5, fra Hans Olav Syversen på vegne av Kristelig Folkeparti, Venstre og Sosialistisk Venstreparti

- forslag nr. 6, fra Trygve Slagsvold Vedum på vegne av Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 7–9, fra Terje Breivik på vegne av Venstre og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 10–13, fra Hans Olav Syversen på vegne av Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 14–16, fra Trygve Slagsvold Vedum på vegne av Senterpartiet
- forslagene nr. 17–20, fra Snorre Serigstad Valen på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 21 og 22, fra Rasmus Hansson på vegne av Miljøpartiet De Grønne

Det votes over forslag nr. 22, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen døpe om fondet fra Statens pensjonsfond utland til Norges framtidsfond, og omformulere fondet sitt mandat slik at det reflekterer at det skal bidra til oppnåelse av FNs bærekraftsmål og Paris-avtalen.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 100 mot 1 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.55.28)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 21, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en strategi for utfasing av investeringer i fossil energi i Statens pensjonsfond utland (SPU) med mål om at pensjonsfondet skal være fossilfritt i 2020.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 96 mot 5 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.55.46)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 17–20, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen be Norges Bank loggføre tema knyttet til de ulike forventingsdokumentene som tas opp i møter med selskaper. Loggføringen av tema tatt opp i selskapsdialog må brukes for å vurdere selskapers utvikling over tid, slik at bruk av virkemiddelapparatet kan tilpasses. Hvilke forventninger som er tatt opp i møter med hvilke selskaper, må gjøres tilgjengelig for offentligheten gjennom den årlige rapporten fra Norges Bank om ansvarlig investeringsvirksomhet.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen påse at Norges Bank flytter sine datterselskaper vekk fra lukkede jurisdiksjoner.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen be Norges Bank varsle relevante skattemyndigheter dersom Norges Bank oppdager uetisk skattepraksis blant selskapene i porteføljene.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at uetisk skattepraksis og skatteunndragelse innlemmes blant ut-

trekkskriteriene i de etiske retningslinjene for SPU.»
Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 97 mot 4 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.56.03)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 14–16, fra Senterpartiet.

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan fondet kan innrettes slik at det i mindre grad vil svinge medsyklisk med norsk økonomi generelt og norske statsfinanser spesielt.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide retningslinjer som innebærer at en størst mulig del av fondets virksomhet skal utføres fra Norge.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede om oljefondets aktiviteter i Norge i større grad kan spres slik at det kommer hele landet til del.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet ble med 92 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.56.22)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 11 og 12, fra Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede grunnlaget for å trekke SPU ut av spillskaper.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede grunnlaget for å trekke SPU ut av alkoholskaper.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Kristelig Folkeparti ble med 92 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.56.38)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 10 og 13, fra Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen åpne for at SPU kan investere i unotert infrastruktur på den måten Norges Bank foreslår, med små investeringer i utviklede land med stor grad av sikkerhet i starten, for å høste erfaringer og bygge kompetanse.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å opprette et investeringsprogram innen Statens pensjonsfond utland (SPU), med samme krav til forvaltningen som andre investeringer i SPU, med formål å

investere i bærekraftige bedrifter og prosjekter i fattige land, med en målsetting om samlet investeringsramme på minst 20 mrd. kroner.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Kristelig Folkeparti ble med 94 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.56.54)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 7–9, fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en åpning for investeringer i unotert infrastruktur innenfor miljømandatene, inkludert unoterte investeringer i fornybar teknologi og infrastruktur for fornybar energi.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en strategi for utfasing av investeringer i fossil energi i Statens pensjonsfond utland.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen forberede en egnet definisjon av fossile selskaper med sikte på at SPU trekkes ut av fossil energi på lik linje med tidligere beslutning om å trekke SPU ut av kull.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti ble med 92 mot 9 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.57.20)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 5, fra Kristelig Folkeparti, Venstre og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte sørge for at utelukkelsen fra Statens pensjonsfond utland av våpen som ved normal bruk strider med grunnleggende humanitære prinsipper, også omfatter selskaper som produserer kjernevåpen, infrastruktur til kjernevåpen, tilleggsutstyr til kjernevåpen eller tjenester knyttet til produksjon, vedlikehold og bruk av kjernevåpen.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti, Venstre og Sosialistisk Venstreparti ble med 86 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.57.37)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 6, fra Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede offentliggjøring av hvilke selskaper som selges ut av SPU etter vurdering av risiko forbundet med selskapsstyring og samfunns- og miljømessige forhold.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti ble med 85 mot 16 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 14.57.59)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1–4, fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en ny og mer grundig gjennomgang av muligheten for å utvikle etiske retningslinjer for statsobligasjoner, hvor åpenhets-kriterier hos utstederlandene ligger til grunn.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at urfolks rettigheter, forankret i FNs erklæring om urfolks rettigheter og ILO-konvensjon nr. 169, og arbeidstakerrettighetene hjemlet i ILOs kjernekonvensjoner, får en større plass i Norges Banks forventningsdokument om menneskerettigheter.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan oljefondet kan spille en mer konstruktiv rolle i innsatsen mot internasjonal skatteomgåelse og skatteunndragelse.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke rammen noe for SPU's miljømandater.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti ble med 80 mot 21 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.58.17)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

v e d t a k :

Meld. St. 26 (2016–2017) – om Forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2016 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

V o t e r i n g i s a k n r. 3

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Terje Breivik på vegne av Venstre og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 2, fra Snorre Serigstad Valen på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det votes over forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at hensiktene i FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter og International Labour Organization-konvensjonen nr.

169 er ivarettatt i SPU's etiske retningslinjer for investeringer.»

Arbeiderpartiet og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 67 mot 34 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.59.03)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta inn henvisning til FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) og International Labour Organization-konvensjonen nr. 169 (ILO-169) som grunnlag for SPU's etiske retningslinjer for investeringer.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti ble med 90 mot 11 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.59.22)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument 8:17 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø, Ingunn Gjerstad og Torgeir Knag Fylkesnes om urfolks rettigheter i retningslinjene for Statens pensjonsfond utland – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

V o t e r i n g i s a k n r. 4

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument 9 (2016–2017) – Rapport fra Norges Banks representantskap for 2016 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

V o t e r i n g i s a k n r. 5

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt fem forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Tore Hagebakken på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti

- forslag nr. 2, fra Tore Hagebakken på vegne av Arbeiderpartiet og Venstre
 - forslag nr. 3, fra Hans Olav Syversen på vegne av Kristelig Folkeparti og Senterpartiet
 - forslag nr. 4, fra Terje Breivik på vegne av Senterpartiet og Venstre
 - forslag nr. 5, fra Terje Breivik på vegne av Venstre
- Forslag nr. 1 ble under debatten trukket.
Det votes over forslag nr. 5, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at SMB-rabatten også kommer til anvendelse for hele det norske markedet, herunder såkalte IRB-banker og deres bedriftskunder.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 96 mot 5 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.00.35)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 4, fra Senterpartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gi Kommunalbanken status som såkalt «promotional bank» og gi lån til kommunesektoren med såkalt nullvekt i de vektete kapitaldekningskravene.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet og Venstre ble med 87 mot 13 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.00.51)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer at bankenes adgang til å ta risiko gjennom annen aktivitet enn kjernevirksomheten avgrenses ytterligere ut over det som i dag er nedfelt i norsk bank- og konsernlovgivning.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet ble med 82 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.01.08)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og foreslå en modell for innføring av rentetak på forbrukslån i Norge.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Venstre ble med 57 mot 41 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.01.26)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

v e d t a k :

Meld. St. 34 (2016–2017) – Finansmarkedsmeldingen 2016–2017 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

V o t e r i n g i s a k n r. 6

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om endringer i hvitvaskingsloven og verdipapirhandelloven (beløpsgrense for kontantvederlag mv.)

I

I lov 6. mars 2009 nr. 11 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. gjøres følgende endringer:

§ 2 nr. 4 skal lyde:

4. tilbydere av virksomhetstjenester: fysiske og juridiske personer som *i næring* tilbyr en eller flere av følgende tjenester *til tredjepersoner*:

- a) *å opprette selskaper og andre juridiske personer,*
- b) *å være styremedlem, daglig leder eller deltaker i et selskap, eller å inneha lignende funksjoner i andre juridiske personer,*
- c) *å stille til rådighet forretningsadresser, administrative adresser eller postadresser og tilknyttede tjenester for selskaper og andre juridiske personer eller juridiske arrangementer,*
- d) *å forvalte utenlandske truster eller tilsvarende juridiske arrangementer,*
- e) *å opptre som aksjeeiere for tredjeperson, med mindre denne er et selskap som har finansielle instrumenter opptatt til notering på et regulert marked i EØS-stat eller er underlagt informasjonsplikt tilsvarende det som gjelder ved notering på et regulert marked i EØS-stat, eller*
- f) *å sørge for at andre personer opptrer i posisjoner som nevnt i bokstav b, d og e.*

§ 4 annet ledd nr. 7 oppheves. Nåværende annet ledd nr. 8 blir annet ledd nr. 7.

§ 4 femte ledd nytt første punktum skal lyde:

§ 4 a gjelder for forhandlere av gjenstander.

Nåværende femte ledd første punktum blir sjette ledd.

Nåværende sjette ledd blir syvende ledd.

I kapittel 1 skal ny § 4 a lyde:

§ 4 a *Beløpsgrense for kontantvederlag. Kontroll*

Forhandlere av gjenstander kan ikke motta vederlag i kontanter på 40 000 kroner eller mer. Dette gjelder også der oppgjøret gjennomføres i flere operasjoner.

Skattekontoret fører kontroll med at første ledd blir overholdt. Ved kontrollen gjelder skatteforvaltningsloven §§ 10-1, 10-2, 10-4, 10-10, 10-11, 10-12, 10-13 og 10-14 tilsvarende så langt de passer.

§ 12 annet ledd nr. 1 skal lyde:

1. rapporteringspliktige, med unntak av tilbydere av virksomhetstjenester som nevnt i § 4 annet ledd nr. 6, og

Nytt kapittel 5 A skal lyde:

Kapittel 5 A. Autorisasjon av tilbydere av virksomhetstjenester

§ 26 a *Krav om autorisasjon for tilbyder av virksomhetstjenester*

Virksomhetstjenester kan bare tilbys av fysiske og juridiske personer som er autorisert av Finanstilsynet. Autorisasjon gis etter søknad. Autorisasjon fra Finanstilsynet er likevel ikke nødvendig for advokat, autorisert regnskapsfører, autorisert regnskapsførerselskap, statsautorisert og registrert revisor og godkjent revisjonsselskap.

Autorisasjon skal ikke gis til fysiske personer som anses uegnet fordi vedkommende er dømt for straffbart forhold, og det straffbare forholdet gir grunn til å anta at vedkommende ikke vil kunne ivareta stillingen eller vervet på en forsvarlig måte, eller i stilling eller ved utøvelsen av andre verv har utvist en slik adferd at det er grunn til å anta at vedkommende ikke vil kunne ivareta stillingen eller vervet på en forsvarlig måte.

For juridiske personer som søker om autorisasjon til å tilby virksomhetstjenester, gjelder tilsvarende krav til egnethet som nevnt i annet ledd, for reelle rettighetshavere, styremedlemmer, daglig leder og andre personer i den faktiske ledelsen av virksomheten. Ved endring i posisjoner som nevnt i første punktum, skal det gis skriftlig melding til Finanstilsynet.

Ved søknad om tillatelse og melding om endring skal det legges frem ordinær politiattest etter politiregisterloven § 40.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om autorisasjonsordningen.

§ 26 b *Tilbakekall av autorisasjon*

Finanstilsynet kan tilbakekalle autorisasjon etter § 26 a dersom vilkårene for autorisasjon ikke lenger er oppfylt.

§ 28 første ledd skal lyde:

Med bøter straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer denne lovs §§ 5, 6, 7, 8, 15, 17, 18, 22 eller 26 a eller forskrifter gitt i medhold av disse bestemmelsene.

II

I lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel gjøres følgende endringer:

§ 15-1 tredje ledd skal lyde:

(3) Finanstilsynet fører kontroll med at årsregnskap, årsberetning, halvårsregnskap og annen finansiell rapportering, samt rapportering om betalinger til myndigheter, fra utstedere av omsettelige verdipapirer som er eller søkes notert på regulert marked i EØS, er i samsvar med lov eller forskrifter. Departementet kan fastsette forskrifter om slik kontroll og tiltak for å sikre at det blir gitt korrekt informasjon i tilfeller der den finansielle rapporteringen, samt rapportering om betalinger til myndigheter, ikke er i samsvar med lov eller forskrifter. Departementet kan også delegere Finanstilsynets myndighet etter dette ledd eller bestemmelser fastsatt i medhold av dette ledd til regulert marked. Kontroll etter dette ledd føres med den finansielle rapporteringen, samt rapportering om betalinger til myndigheter, til utstedere som har Norge som hjemstat.

§ 17-4 annet ledd første punktum skal lyde:

Finanstilsynet kan ilegge foretak som nevnt i § 15-1 tredje ledd overtredelsesgebyr dersom foretakets finansielle rapportering eller rapportering om betaling til myndigheter, ikke er i samsvar med lov eller forskrift når overtredelsen har skjedd forsettlig eller uaktsomt.

III

1. Loven gjelder fra det tidspunkt Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.
2. Departementet kan gi overgangsregler.

Presidenten: Det votes over I § 4, ny § 4 a og § 12. Senterpartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votingstavlene viste at det var avgitt 75 stemmer for komiteens innstilling og 18 stemmer imot. (Voteringsutskrift kl. 15.02.17)

Presidenten: Flere har sagt fra om at de har stemt feil, og derfor tar vi votingen på nytt.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 88 mot 12 stemmer (Voteringsutskrift kl. 15.02.58)

Presidenten: Det votes over resten av I og de øvrige romertall.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 7

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

Meld. St. 3 (2016–2017) – Statsrekneskapen 2016 – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 8

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

Stortinget samtykker i ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Filippinene av 28. april 2016.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 9

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

Stortinget samtykker til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Georgia av 27. juni 2016.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 10

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

lov

om endringer i aksjelovgivningen mv. (modernisering og forenkling)

I

I lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper gjøres følgende endringer:

Etter § 1-5 skal nytt avsnitt III lyde:

III. Utarbeidelse og oppbevaring av dokumentasjon, meldinger mv.

§ 1-6. Utarbeidelse og oppbevaring av dokumentasjon

(1) Dokumentasjon som kreves utarbeidet etter aksjeloven, skal utarbeides og oppbevares på betryggende måte. Dokumentasjonen skal være i lesbar form og være tilgjengelig fra Norge.

(2) Krav i denne loven om at meldinger mv. skal være eller gis skriftlig, er ikke til hinder for bruk av elektroniske løsninger.

(3) Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om oppbevaringstid for bestemte dokumenttyper, hva som anses som betryggende måte for utarbeidelse og oppbevaring, og sikkerhetsnivået for signatur.

§ 1-7. Meldinger mv.

(1) Selskapets meldinger mv. til aksjeeierne etter denne loven gis på den måten styret bestemmer. Styret skal informere aksjeeierne i rimelig tid før ny kommunikasjonsmåte tas i bruk. Meldinger mv. skal gis på en betryggende og hensiktsmessig måte.

(2) Aksjeeiernes meldinger mv. til selskapet etter denne loven kan alltid sendes til selskapets forretningsadresse, og til digital adresse og postadresse som selskapet har oppgitt.

(3) Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om krav til meldinger mv. mellom selskapet og aksjeeierne.

§ 2-1 nytt tredje ledd skal lyde:

(3) Stiftelsesdokumentet skal oppbevares i hele selskapets levetid.

§ 2-6 annet ledd annet punktum skal lyde:

Stifterne skal datere og signere redegjørelsen.

§ 2-8 første ledd skal lyde:

(1) Skal aksjeinnskudd kunne gjøres med andre eiendeler enn penger, skal selskapet bli part i en avtale, eller skal noen gis særskilte rettigheter som nevnt i § 2-4, skal stifterne utarbeide, datere og signere en åpningsbalanse som skal vedlegges stiftelsesdokumentet.

§ 2-9 første ledd skal lyde:

Stifterne skal datere og signere stiftelsesdokumentet. Når alle stifterne har signert stiftelsesdokumentet, er aksjene tegnet og selskapet stiftet.

§ 2-13 tredje ledd skal lyde:

(3) Ved forsinkelse med oppgjøret av krav på innskudd skal styret gi aksjeeieren melding om at innskuddet må gjøres opp innen syv dager regnet fra avsendelsen av meldingen. Styret skal benytte en betryggende metode for å sikre at aksjeeieren mottar meldingen. I meldingen skal aksjeeieren gjøres kjent med følgene av at fristen oversites, jf. femte ledd. Har aksjeeieren ikke kjent adresse, skal betalingsoppfordringen kunngjøres i Brønnøysundregistrens elektroniske kunngjøringspublikasjon.

§ 2-18 første ledd skal lyde:

(1) Selskapet skal meldes til Foretaksregisteret innen tre måneder etter at stiftelsesdokumentet er signert.

§ 2-18 annet ledd femte punktum skal lyde:

Skal aksjeinnskuddene utelukkende gjøres opp i penger, kan bekreftelsen gis av et finansforetak, en advokat eller en autorisert regnskapsfører.

§ 2-19 første ledd første punktum skal lyde:

(1) Styrets medlemmer og den som har avgitt bekreftelse etter § 2-18 annet ledd, er solidarisk ansvarlig for det som måtte mangle av aksjeinnskudd som i meldingen til Foretaksregisteret er oppgitt og bekreftet innbetalt eller gjort opp på annen måte.

§ 3-5 første ledd annet punktum oppheves. Nåværende tredje og fjerde punktum blir annet og tredje punktum.

§ 4-5 annet ledd skal lyde:

(2) I aksjeeierboken skal aksjeeierne innføres i alfabetisk orden med angivelse av navn eller foretaksnavn, fødselsdato eller organisasjonsnummer, digital adresse, forretningsadresse eller bostedsadresse og eventuelt postadresse.

§ 4-6 første ledd skal lyde:

Opplysninger i aksjeeierboken skal være tilgjengelige for enhver. Dette gjelder likevel ikke aksjeeierens digitale adresse. Kongen kan gi regler om innsynsrett etter første og annet punktum, og kan bestemme at selskapet etter begjæring skal gi utskrift av aksjeeierboken mot en nærmere fastsatt godtgjørelse.

§ 4-24 fjerde ledd tredje punktum oppheves. Nåværende fjerde punktum blir tredje punktum.

§ 4-26 tredje ledd skal lyde:

(3) Morselskapet skal gi aksjeeierne et tilbud om løsningssum. Dersom tilbudet rettes skriftlig til hver enkelt aksjeeier, kan det fastsettes en frist for den enkelte aksjeeier til å komme med innsigelser mot eller avslå tilbudet. Dersom det skal fastsettes en frist som nevnt i annet punktum og ikke alle aksjeeierne har kjent adresse, må tilbudet i tillegg kunngjøres i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon. Dersom innsigelse etter annet punktum ikke kommer frem til selskapet innen utløpet av fristen, anses aksjeeieren for å ha akseptert tilbudet. Fristen kan ikke settes kortere enn to måneder. I meldingen med tilbud om løsningssum og i kunngjøringen skal aksjeeierne gjøres oppmerksom på fristen og følgene av å oversitte den.

§ 5-2 annet ledd første og annet punktum skal lyde:

(2) Fullmektigen skal legge frem skriftlig fullmakt. Fullmakten skal være signert og datert.

Kapittel 5 avsnitt II overskriften skal lyde:

II. Forenklet generalforsamlingsbehandling

§ 5-7 skal lyde:

§ 5-7. Forenklet generalforsamling

Dersom ingen aksjeeiere motsetter seg det, kan en sak behandles på generalforsamlingen etter reglene i bestemmelsen her. Generalforsamlingen kan holdes uten fysisk møte, herunder ved hjelp av elektroniske hjelpemidler. For gjennomføring av forenklet generalforsamling gjelder følgende regler:

1. Samtlige aksjeeiere skal gis mulighet til å delta i behandlingen av saken på egnet måte.
2. Styremedlemmene og eventuelt daglig leder og revisor skal gis mulighet til å uttale seg om saken og kan kreve at saken behandles av generalforsamlingen i møte.
3. Styreleder eller den som generalforsamlingen velger til å lede generalforsamlingsbehandlingen, skal sørge for at det føres protokoll, jf. § 5-7 a.
4. Generalforsamlingen kan holdes uten å følge kravene i §§ 5-8 til 5-16.

Ny § 5-7 a skal lyde:

§ 5-7 a. Protokoll ved forenklet generalforsamlingsbehandling

(1) Protokollen skal angi at saken er behandlet etter § 5-7.

(2) Generalforsamlingens beslutning skal inntas i protokollen. I selskap med flere enn én aksjeeier skal protokollen angi antallet avgitte stemmer og hvor mange aksjer som har stemt for og imot beslutningen. I den utstrekning dette er relevant, skal det også angis hvilken andel av aksjekapitalen de avgitte stemmer representerer. En fortegnelse over hvilke aksjeeiere som har deltatt i behandlingen av saken, skal inntas i eller vedlegges protokollen.

(3) Protokollen skal dateres og signeres av den som er styrets leder på signeringsstidspunktet eller av den som generalforsamlingen utpeker. Protokollen skal sendes til samtlige aksjeeiere.

(4) Protokollen og fortegnelse over aksjeeiere som nevnt i annet ledd fjerde punktum, skal oppbevares i hele selskapets levetid. Protokollen skal holdes tilgjengelig for aksjeeierne hos selskapet.

§ 5-11 b skal lyde:

§ 5-11 b. Adgang til å delta på generalforsamlingen ved hjelp av elektroniske hjelpemidler og til å bruke forhåndsstemme

(1) Aksjeeierne har rett til å delta på generalforsamling ved hjelp av elektroniske hjelpemidler, med mindre styret finner at det foreligger saklig grunn for å nekte. Deltakelse ved hjelp av elektroniske hjelpemidler kan likevel bare skje når deltakelsen og stemmegivningen kan kontrolleres på en betryggende måte. I vedtektene kan det fastsettes nærmere krav til deltakelse ved hjelp av elektroniske hjelpemidler.

(2) Det kan fastsettes i vedtektene at aksjeeierne skal kunne avgi sin stemme skriftlig, herunder ved bruk av elektronisk kommunikasjon, i en periode før generalforsamlingen. For slik stemmegivning skal det benyttes en betryggende metode for å autentisere avsenderen. I vedtektene kan det fastsettes nærmere krav til slik stemmegivning.

§ 5-16 tredje ledd skal lyde:

(3) Protokollen skal *signeres* av møtelederen og minst en annen person valgt av generalforsamlingen blant dem som er til stede. Protokollen *og fortegnelse over aksjeeiere som nevnt i § 5-13, skal oppbevares* på betryggende måte i hele selskapets levetid. Protokollen skal holdes tilgjengelig for aksjeeierne hos selskapet.

§ 6-6 første og annet ledd skal lyde:

(1) Styremedlemmer tjenestegjør i to år. I vedtektene kan *det fastsettes kortere eller lengre tjenestetid, herunder at styremedlemmene tjenestegjør på ubestemt tid.* Ved suppleringsvalg kan kortere tjenestetid fastsettes.

(2) Tjenestetiden regnes fra valget når noe annet ikke er bestemt. Den opphører ved avslutningen av den ordinære generalforsamlingen i det året tjenestetiden utløper, *der- som ikke noe annet er bestemt.*

§ 6-7 første ledd første punktum skal lyde:

(1) Et styremedlem har rett til å tre tilbake før tjenestetiden er ute.

§ 6-29 tredje og nytt fjerde ledd skal lyde:

(3) Protokollen skal *signeres* av alle de medlemmer som har deltatt i styrebehandlingen. Har styret minst fem medlemmer, og er beslutning truffet i møte, kan styret velge to til å *signere*. I så fall skal *kopi av protokollen* sendes samtlige styremedlemmer med frist for merknader, som i tilfelle kan kreves inntatt i protokollen.

(4) *Protokollen skal oppbevares i hele selskapets levetid.*

§ 7-5 nytt tredje punktum skal lyde:

Deltakelse kan skje ved hjelp av elektroniske hjelpemidler, med mindre styret krever at revisor deltar fysisk.

§ 7-6 skal lyde:

§ 7-6. *Beslutning om å unnlate revisjon*

(1) Generalforsamlingen kan med flertall som for vedtektsendring *beslutte* at selskapets årsregnskaper for *inneværende regnskapsår eller senere* ikke skal revideres etter revisorloven dersom

1. driftsinntektene av den samlede virksomheten er mindre enn *en terskelverdi fastsatt av departementet i forskrift,*
2. selskapets balansesum er mindre enn *en terskelverdi fastsatt av departementet i forskrift,* og
3. gjennomsnittlig antall ansatte ikke overstiger ti årsverk.
Et morselskap kan bare beslutte å unnlate revisjon dersom vilkårene etter første punktum er oppfylt for konsernet sett som en enhet.

(2) Terskelverdiene etter første ledd nr. 1 og 2 skal baseres på årsregnskapet for siste regnskapsår. Har selskapet ikke fastsatt sitt første årsregnskap, kan *beslutning* som nevnt i første ledd *treffes hvis* selskapets ansatte ikke overstiger ti på tidspunktet for generalforsamlingens beslutning og

1. *balansesummen etter åpningsbalansen er mindre enn en terskelverdi fastsatt av departementet i forskrift, eller*
2. *dersom selskapet ikke har plikt til å utarbeide åpningsbalanse, aksjeinnskuddene i forbindelse med stiftelsen*

er mindre enn en terskelverdi fastsatt av departementet i forskrift.

(3) Viser et årsregnskap driftsinntekter, balansesum eller årsverk som overstiger terskelverdiene i første ledd, skal selskapets årsregnskap for påfølgende regnskapsår revideres. *For morselskap gjelder første punktum for konsernet sett som en enhet.*

(4) *Beslutning* som nevnt i første ledd kan *omgjøres* av en senere generalforsamling dersom forslaget får tilslutning fra mer enn en tredel av den aksjekapitalen eller av de stemmene som er representert på generalforsamlingen, eventuelt av en slik andel av aksjekapitalen eller stemmene som etter vedtektsbestemmelse som nevnt i § 5-18 tredje ledd kreves for å hindre vedtektsendring. Dersom *beslutning* som nevnt *omgjøres*, skal selskapets årsregnskap for påfølgende regnskapsår revideres.

(5) *Stifterne kan i stiftelsesdokumentet unnlate å velge revisor dersom vilkårene i første ledd er oppfylt. Annet til fjerde ledd gjelder tilsvarende.*

(6) Selskapet skal straks gi melding til Foretaksregisteret dersom *generalforsamlingen* har truffet *beslutning* som nevnt i første ledd eller dersom selskapets årsregnskaper igjen skal revideres som følge av at vilkårene for fritak fra revisjon etter revisorloven § 2-1 tredje til sjette ledd ikke lenger er til stede. *Det samme gjelder dersom det er truffet beslutning etter fjerde ledd. Beslutning som nevnt i første ledd får ikke virkning for den er registrert i Foretaksregisteret.*

(7) Dersom vilkårene for fritak fra revisjon etter revisorloven § 2-1 tredje til sjette ledd ikke lenger er til stede, skal styret straks sørge for at *generalforsamlingen kan velge revisor.*

§ 10-6 annet ledd fjerde punktum skal lyde:

Beviset skal *signeres* av minst to styremedlemmer eller av den styret gir fullmakt.

§ 10-6 annet ledd femte punktum oppheves.

§ 10-9 annet ledd fjerde punktum skal lyde:

Skal aksjeinnskuddene utelukkende gjøres opp i penger, kan bekreftelsen gis av et *finansforetak, en advokat eller en autorisert regnskapsfører.*

§ 12-2 annet ledd sjette punktum oppheves.

§ 12-6 nr. 3 annet punktum skal lyde:

En bekreftelse *signert av styret om* at forholdet til selskapets kreditorer ikke er til hinder for at beslutningen trer i kraft, skal følge med meldingen.

§ 13-3 første ledd annet punktum skal lyde:

Planen skal utarbeides etter reglene i §§ 13-6 til 13-8 og *signeres* av styrene.

§ 13-3 fjerde ledd skal lyde:

(4) Styret i hvert av selskapene som skal fusjonere, skal gi opplysninger til generalforsamlingen i selskapet og til styret i de andre selskapene som deltar i fusjonen, om vesentlige endringer i eiendeler, rettigheter og forpliktelser som har funnet sted i tiden mellom *signeringen* av fusjons-

planen og behandlingen av fusjonsplanen i generalforsamlingene som skal treffe beslutning om fusjon.

§ 13-17 tredje og nytt fjerde ledd skal lyde:

(3) Det overtakende selskapet skal oppbevare det eller de overdragende selskapenes *selskapsdokumentasjon* i minst ti år etter *regnskapsårets slutt* det året fusjonen er registrert i Foretaksregisteret, jf. § 1-6.

(4) Det overtakende selskapet skal oppbevare det eller de overdragende selskapenes oppbevaringspliktige regnskapsmateriale i samsvar med bokføringslovens bestemmelser.

§ 14-4 første ledd første punktum skal lyde:

(1) Styret i det selskapet som skal deles, skal utarbeide og signere en fusjonsplan som minst inneholder opplysning om forhold som angitt i § 13-6 første ledd.

§ 14-5 første ledd skal lyde:

Styret i det selskapet som skal deles, skal gi opplysninger til sin generalforsamling og til styret i et overtakende selskap om vesentlige endringer i eiendeler, rettigheter og forpliktelser som har funnet sted i tiden mellom signerin- gen av fusjonsplanen og vedtakelsen av fusjonsplanen.

§ 14-8 første ledd skal lyde:

(1) Bestemmelsene i § 13-16 og § 13-17 første, tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende.

§ 16-10 tredje og nytt fjerde ledd skal lyde:

(3) Avviklingsstyret skal sørge for at *selskapsdokumentasjonen* oppbevares i minst ti år etter *regnskapsårets slutt* det året selskapet er endelig oppløst, jf. § 1-6.

(4) Avviklingsstyret skal sørge for at *selskapets oppbevaringspliktige regnskapsmateriale* oppbevares i samsvar med bokføringslovens bestemmelser.

§ 18-5 oppheves.

II

I lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper gjøres følgende endringer:

Etter § 1-5 skal nytt avsnitt III lyde:

III. Utarbeidelse og oppbevaring av dokumentasjon mv.

§ 1-6. Utarbeidelse og oppbevaring av dokumentasjon mv.

(1) Dokumentasjon som kreves utarbeidet etter allmennaksjeloven, skal utarbeides og oppbevares på betryggende måte. Dokumentasjonen skal være i lesbar form og være tilgjengelig fra Norge.

(2) Krav i denne loven om at meldinger mv. skal være eller gis skriftlig, er ikke til hinder for bruk av elektroniske løsninger.

(3) Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om oppbevaringstid for bestemte dokumenttyper, hva som anses som betryggende måte for utarbeidelse og oppbevaring, og sikkerhetsnivået for signatur.

§ 2-1 nytt tredje ledd skal lyde:

(3) *Stiftelsesdokumentet skal oppbevares i hele selskapsets levetid.*

§ 2-8 første ledd skal lyde:

(1) Skal aksjeinnskudd kunne gjøres med andre eiendeler enn penger, skal selskapet bli part i en avtale, eller skal noen gis særskilte rettigheter som nevnt i § 2-4, skal stifterne *utarbeide, datere og signere* en åpningsbalanse som skal vedlegges stiftelsesdokumentet.

§ 2-9 første ledd skal lyde:

Stifterne skal datere og signere stiftelsesdokumentet. Når alle stifterne har signert stiftelsesdokumentet, er aksjene tegnet og selskapet stiftet.

§ 2-13 tredje ledd skal lyde:

(3) Ved forsinkelse med oppgjøret av krav på innskudd skal styret gi aksjeeieren melding om at innskuddet må gjøres opp innen syv dager regnet fra avsendelsen av meldingen. Styret skal benytte en betryggende metode for å sikre at aksjeeieren mottar meldingen. I meldingen skal aksjeeieren gjøres kjent med følgene av at fristen oversites, jf. femte ledd. Har aksjeeieren ikke kjent adresse, skal betalingsoppfordringen kunngjøres i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon.

§ 2-18 første ledd skal lyde:

(1) Selskapet skal meldes til Foretaksregisteret innen tre måneder etter at stiftelsesdokumentet er signert.

§ 2-18 annet ledd femte punktum skal lyde:

Skal aksjeinnskuddene utelukkende gjøres opp i penger, kan bekreftelsen gis av et finansforetak, en advokat eller en autorisert regnskapsfører.

§ 2-19 første ledd første punktum skal lyde:

(1) Styrets medlemmer og den som har avgitt bekreftelse etter § 2-18 annet ledd, er solidarisk ansvarlig for det som måtte mangle av aksjeinnskudd som i meldingen til Foretaksregisteret er oppgitt og bekreftet innbetalt eller gjort opp på annen måte.

§ 4-25 tredje ledd skal lyde:

(3) Morselskapet skal gi aksjeeierne et tilbud om løsningssum. Dersom tilbudet rettes skriftlig til hver enkelt aksjeeier, kan det fastsettes en frist for den enkelte aksjeeier til å komme med innsigelser mot eller avslå tilbudet. Dersom det skal fastsettes en frist som nevnt i annet punktum og ikke alle aksjeeierne har kjent adresse, må tilbudet i tillegg kunngjøres i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon. Dersom innsigelse etter annet punktum ikke kommer frem til selskapet innen utløpet av fristen, anses aksjeeieren for å ha akseptert tilbudet. Fristen kan ikke settes kortere enn to måneder. I meldingen med tilbudet om løsningssum og i kunngjøringen skal aksjeeierne gjøres oppmerksom på fristen og følgene av å oversitte den.

§ 5-2 annet ledd første og annet punktum skal lyde:

(2) Fullmektigen skal legge frem skriftlig fullmakt. Fullmakten skal være signert og datert.

§ 5-16 tredje ledd skal lyde:

(3) Protokollen skal *signeres* av møtelederen og minst en annen person valgt av generalforsamlingen blant dem som er til stede. Protokollen *og fortegnelse over aksjeeiere som nevnt i § 5-13, skal oppbevares på betryggende måte i hele selskapets levetid*. Protokollen skal holdes tilgjengelig for aksjeeierne hos selskapet.

§ 6-29 tredje ledd og nytt fjerde ledd skal lyde:

(3) Protokollen skal *signeres* av alle de medlemmer som har deltatt i styrebehandlingen. Har styret minst fem medlemmer, og er beslutning truffet i møte, kan styret velge to til å *signere*. I så fall skal *kopi* sendes samtlige styremedlemmer med frist for merknader, som i tilfelle kan kreves inntatt i protokollen.

(4) *Protokollen skal oppbevares i hele selskapets levetid*.

§ 10-9 annet ledd fjerde punktum skal lyde:

Skal aksjeinnskuddene utelukkende gjøres opp i penger, kan bekreftelsen gis av *et finansforetak, en advokat eller en autorisert regnskapsfører*.

§ 13-3 første ledd annet punktum skal lyde:

Planen skal utarbeides etter reglene i §§ 13-6 til 13-8 og *signeres* av styrene.

§ 13-3 fjerde ledd skal lyde:

(4) Styret i hvert av selskapene som skal fusjonere, skal gi opplysninger til generalforsamlingen i selskapet og til styret i de andre selskapene som deltar i fusjonen, om vesentlige endringer i eiendeler, rettigheter og forpliktelser som har funnet sted i tiden mellom *signeringen* av fusjonsplanen og behandlingen av fusjonsplanen i generalforsamlingene som skal treffe beslutning om fusjon.

§ 13-18 fjerde og nytt femte ledd skal lyde:

(4) Det overtakende selskapet skal oppbevare det eller de overdragende selskapenes *selskapsdokumentasjon* i minst ti år etter *regnskapsårets slutt det året fusjonen er registrert i Foretaksregisteret, jf. § 1-6*. Har det eller de overdragende selskapenes aksjer vært registrert i et verdipapirregister, skal det overtakende selskapet også oppbevare *en kopi* av aksjeeierregisteret i *minst ti år*, slik dette er ved registrering av *fusjonen*.

(5) *Det overtakende selskapet skal oppbevare det eller de overdragende selskapenes oppbevaringspliktige regnskapsmateriale i samsvar med bokføringslovens bestemmelser*.

§ 13-26 første ledd annet punktum skal lyde:

Planen skal *signeres* av styret.

§ 14-4 første ledd første punktum skal lyde:

(1) Styret i det selskapet som skal deles, skal utarbeide og *signere* en fisjonsplan som minst inneholder opplysning om forhold som angitt i § 13-6 første ledd.

§ 14-5 første ledd skal lyde:

Styret i det selskapet som skal deles, skal gi opplysninger til sin generalforsamling og til styret i et overtakende selskap om vesentlige endringer i eiendeler, rettigheter og

forpliktelser som har funnet sted i tiden mellom *signeringen* av fisjonsplanen og vedtakelsen av fisjonsplanen.

§ 14-8 første ledd skal lyde:

(1) Bestemmelsene i § 13-17 og § 13-18 første, *tredje, fjerde og femte* ledd gjelder tilsvarende.

§ 16-10 tredje og nytt fjerde ledd skal lyde:

(3) Avviklingsstyret skal sørge for at *selskapsdokumentasjonen oppbevares* i minst ti år etter *regnskapsårets slutt det året selskapet er endelig oppløst, jf. § 1-6*. Avviklingsstyret skal også sørge for at *kopi* av aksjeeierregisteret *oppbevares i minst ti år etter regnskapsårets slutt det året selskapet er endelig oppløst*, slik dette er når selskapet registreres som endelig oppløst.

(4) *Avviklingsstyret skal sørge for at selskapets oppbevaringspliktige regnskapsmateriale oppbevares i samsvar med bokføringslovens bestemmelser*.

III

I lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak gjøres følgende endringer:

§ 4-4 bokstav e første punktum skal lyde:

Erklæring fra revisor, eller eventuelt erklæring fra *finansforetak, advokat eller autorisert regnskapsfører*, om at de opplysninger som er gitt om innbetaling av aksjekapital, selskapskapital i kommandittselskap, jf. § 3-3 nr. 6 og 7, grunnkapital i stiftelse og innskuddskapital i samvirkeforetak, statsforetak, interkommunalt selskap, regionalt helseforetak og helseforetak er riktige.

§ 4-4 bokstav h skal lyde:

Erklæring fra revisor når det meldes kapitalnedsetting og nedsettingsbeløpet skal anvendes til dekning av tap som ikke kan dekkes på annen måte. *Dette gjelder likevel ikke ved melding om kapitalnedsetting etter aksjeloven § 12-1 første ledd annet punktum nr. 1.*

IV

I lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer gjøres følgende endringer:

§ 2-1 tredje ledd skal lyde:

For aksjeselskaper gjelder ikke revisjonsplikten etter første ledd dersom det er truffet beslutning om *fravalg av revisjon i medhold av aksjeloven § 7-6-første ledd*. Tilsvarende gjelder dersom det ikke er valgt revisor i medhold av *aksjeloven § 7-6 femte ledd*.

§ 2-1 femte ledd skal lyde:

Unntakene etter annet og tredje ledd gjelder ikke for foretak som er pliktig til å utarbeide *konsernregnskap*.

V

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelser til forskjellig tid.
2. Departementet kan gi nærmere overgangsbestemmelser.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 11

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:**I**

Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding om handelsnæringen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

II

Dokument 8:134 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Pollestad og Heidi Greni om en stortingsmelding om handelsnæringen – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 12

Presidenten: Under debatten er det satt fram ett forslag, forslag nr. 1, fra Knut Storberget på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å vurdere en utvidelse av omstillingslova og komme tilbake til Stortinget med en bredere vurdering av dette.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 58 mot 43 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 15.05.26)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:117 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø og Torgeir Knag Fylkesnes om endring i omstillingslova – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 13

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:**I**

Stortinget ber regjeringen utrede konkurransesituasjonen på norsk sokkel og framtidsutsiktene for norsk leverandørindustri etter de omstillingene industrien har vært igjennom.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

II

Dokument 8:128 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Line Henriette Hjemdal, Rigmor Andersen Eide, Geir Sigbjørn Toskedal og Geir Jørgen Bekkevold om nedsettelse av offentlig utvalg som skal foreta en gjennomgang av konkurransesituasjonen på norsk sokkel – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sakene nr. 14–19

Presidenten: Sakene nr. 14–19 er andre gangs behandling av lovsaker og gjelder lovvedtakene 92–97.

Det foreligger ingen forslag til anmerkning. Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Sak nr. 20 [15:06:40]

Referat

1. (393) Riksrevisjonens melding om verksemda i 2016 (Dokument 2 (2016–2017))

2. (394) Riksrevisjonens undersøkelse av Stortingets byggeprosjekt; Prinsens gate 26, nytt post- og varemottak og innkjøringstunnel (Dokument 3:12 (2016–2017))
Enst.: Nr. 1 og 2 sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.
Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 15.07.